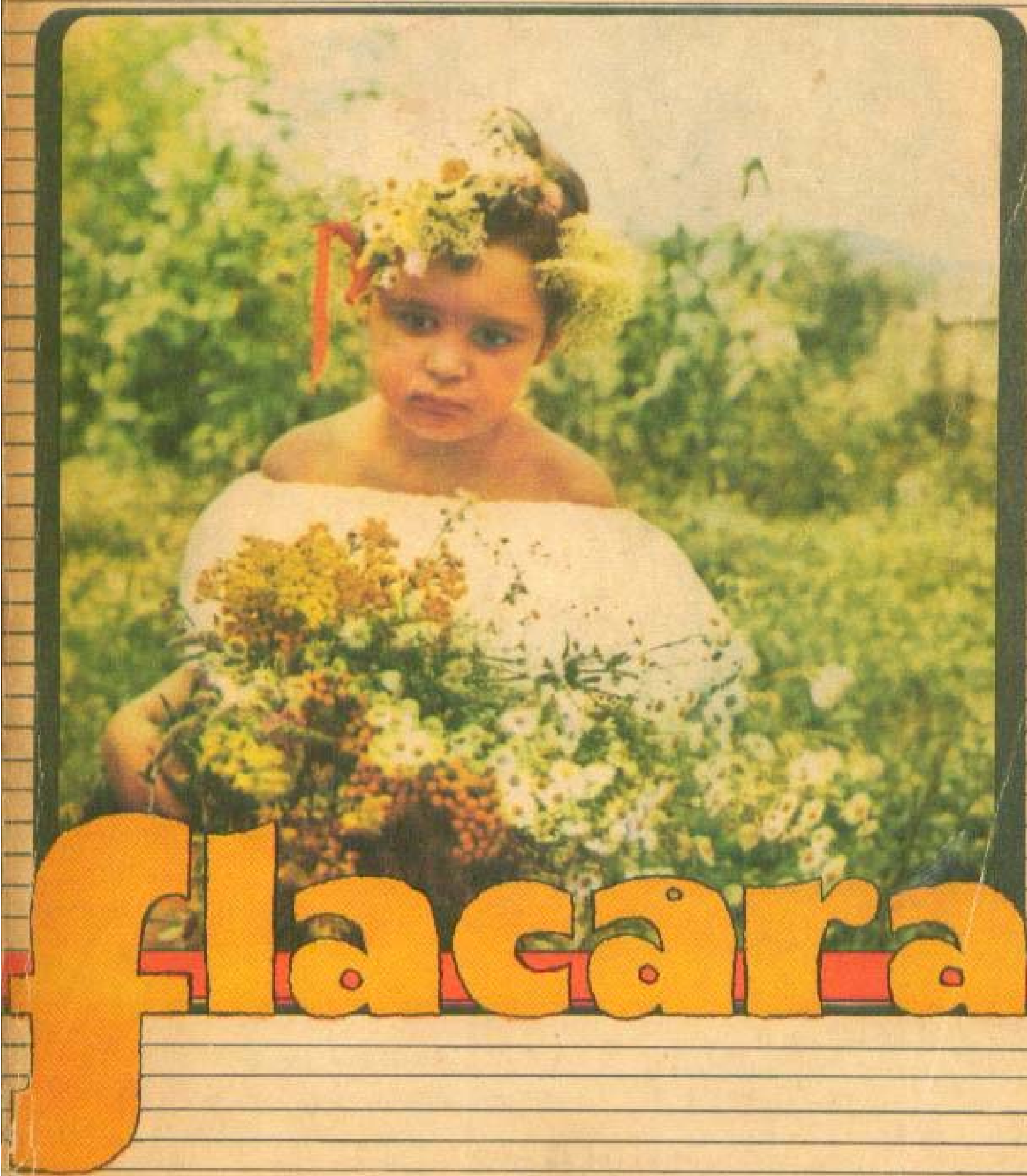
1981

almanah

flacăra

Monumentul Independenței din Iași, inaugurat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu la 15 septembrie 1980

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la reinvestirea în inalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România (28 martie 1980)

PATRIA, CABINETUL DE LUCRU AL PREȘEDINTELUI

ISTORIA UNUI AN FERTIL, TRAINIC AȘEZAT ÎN TEMELIILE VIITORULUI

Anul 1980, decisiv nu numai pentru cincinalul care se încheie, ci și pentru cincinalul viitor, a cărui statură au conturat-o cu o deosebită pregnanță documentele programatice ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, a implicat țara într-o vie activitate creatoare, ale cărei rezultate, iată, le vom însuma curînd într-un bilanț tonic, pentru a reinvesti amploarea lor într-un nou efort de dezvoltare economică, în propria noastră bunăstare. În același timp, activitatea creatoare a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor țării, a țăranilor ei cooperatori, a intelectualilor ei s-a desfășurat pe baze calitativ noi, menite să asigure o mai înaltă chibzuință a muncii sociale, ca și o mai echitabilă prețuire a ei. Din acest punct de vedere, aplicarea întocmai în practică a prevederilor noului mecanism economico-financiar, rod al clarviziunii gîndirii social-economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste, a stat în atenția tuturor demersurilor de interes obștesc, care au marcat cronica bogată în înfăptuiri a acestui an. Cronică a cărei substanță de semnificații au împlinit-o, și în acest an, numeroase vizite de lucru în întreprinderi industriale, pe mari șantiere și pe ogoarele unde se hotărăște soarta pîinii noastre de azi și de mîine, numeroase întîlniri și consfătuiri pe parcursul cărora s-au forjat temeliile trainice ale elanului nostru economic viitor. Cu alte cuvinte, și în acest an, patria a fost cabinetul de lucru al celui mai iubit fiu al țării.

Ianuarie 1980 ● Nici nu au trecut zece zile de la debutul noului an și are loc primul dialog al tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei de lucru în municipiul Brașov, cu oamenii muncii din Întreprinderea mecanică nr. 2 și Întreprinderea „Tractorul". Secretarul general al partidului a acordat o atenție deosebită măsurilor ce trebuie întreprinse pe linia diversificării producției în raport cu necesitățile economiei naționale și ale exportului, creșterii gradului de funcționalitate, utilizării tractoarelor și a autovehiculelor la o gamă cît mai variată de lucrări, îmbunătățirea calității lor contribuind la creșterea competitivității pe piața mondială. ● La București se desfășoară lucrările celui de-al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, decis prin inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu și menit să confere atotcuprinzătorului organism politic al națiunii, creat cu aproape un deceniu în urmă, prin aceeași înaltă și rodnică inițiativă, un rol nou, revoluționar, cu adînci implicații în destinele țării. ● Cu prilejul aniversării zilei sale de naștere, primind omagiul întregului popor, de dragoste și de aleasă stimă, secretarul general al partidului a arătat: **„Trebuie să înțelegem bine că, vorbind de unitate în jurul partidului comunist, noi avem în vedere integrarea largă a partidului cu masele populare: avem în vedere nu o unitate în jurul unui grup de oameni — chiar numeros — din partidul comunist, ci o unitate între oamenii din partidul comunist și oamenii care nu sînt încă în partidul comunist, toți acționînd în aceeași direcție, pentru edificarea socialismului și comunismului în România, pentru independența patriei, pentru socialism și comunism".**

Februarie 1980 ● Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu are loc Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în cadrul căreia sînt dezbătute Raportul și proiectul Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste

România pe anul 1979. Cu acest prilej, s-a apreciat că realizarea obiectivelor stabilite pentru anul 1980 impune o largă mobilizare de forțe, cu atît mai mult cu cît el pune bazele unui nou și impetuos avînt al dezvoltării noastre viitoare, al viitorului cincinal. ● Apare **Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste**, programul cu care candidații acestui organism politic larg reprezentativ se vor prezenta în fața alegătorilor, întemeiat pe magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Congresului din ianuarie al înaltului for. **„Angajamentul asumat, în fața națiunii, de Frontul Democrației și Unității Socialiste** — se arată în **Manifest — a fost respectat pe de-a-ntregul. România de azi se înfățișează ca o țară socialistă care a cunoscut un progres impresionant în toate domeniile vieții economice și sociale, ca o țară care, în anii care au trecut de la alegeri, și-a dus cu consecvență la îndeplinire proiectele de multilaterală dezvoltare socialistă, bucurîndu-se pentru înfăptuirile sale de stima popoarelor lumii, de sporirea continuă a prestigiului și autorității sale pe toate meridianele globului".** ● În circumscripția electorală nr. 1 — 23 August din Capitală, tovarășul Nicolae Ceaușescu este propus candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională de la 9 martie. ● Primul congres al școlii românești, instituit din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, aduce noi orientări pentru **creșterea și mai puternică a rolului învățămîntului** în formarea cadrelor necesare construcției socialiste, în educarea revoluționară a tinerei generații în concordanță cu exigențele edificării noii orînduiri. ● Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, reunește primii secretari, secretarii cu probleme agrare și secretarii cu probleme economice ai comitetelor județene de partid, directorii generali ai direcțiilor agricole județene, directorii trusturilor județene ale întreprinderilor agricole de stat, trusturilor pentru mecanizarea agriculturii și trusturilor horticole. **„Aș dori să atrag atenția** — a subliniat în cuvîntarea sa la consfătuire secretarul general al partidului — **că se impune, de sus pînă jos, introducerea unui stil de muncă comunist, revoluționar, de înaltă responsabilitate și exigență, de ordine și disciplină. Trebuie să punem capăt cu desăvîrșire tendințelor de a încea munca vie în hîrtii și vorbărie, concentrînd activitatea în cadrul unităților productive. Cel puțin două treimi din munca fiecăruia să se desfășoare jos — în întreprinderi, în unitățile industriale, agricole, de cercetare și din alte sectoare, acolo unde se hotărăște soarta planului — pentru a asigura desfășurarea normală a producției".** ● Întregul popor sărbătorește ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un om între oameni, un comunist de omenie, ctitor al puterii de astăzi a României și al prestigiului ei în lume ● În ultimele zile ale lunii se desfășoară vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în mari întreprinderi din Capitală : Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, „23 August", „Republica", Întreprinderea de lînă pieptănată, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, „Vulcan", Întreprinderea de mașini grele București, „Danubiana".

Martie 1980 ● Marea adunare populară cetățenească din Capitală, prilejuită de întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii noastre, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, cu reprezentanți ai oamenilor muncii din circumscripția electorală nr. 1 — 23 August și din Capitală a constituit un nou prilej de afirmare a hotărîrii întregului nostru popor de a urma neabătut politica Partidului Comunist Român, chezășia victoriei socialismului și comunismului în patria noastră. ● Ziua de 9 martie 1980 consemnează victoria în alegeri a candidaților Frontului Democrației și Unității Socialiste. Toți cei 72 221 de alegători din circumscripția electorală nr. 1 — 23 August și-au dat cu încredere votul pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu. ● Sub președinția secretarului general al partidului se desfășoară Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care analizează rezultatele alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare. ● Apare volumul „Istoria patriei și a Partidului Comunist Român în opera președintelui Nicolae Ceaușescu". ● Se desfășoară Plenara C.C. al P.C.R. și Plenara Consiliului Național al F.D.U.S., care adoptă în unanimitate propunerea de a recomanda Marii Adunări Naționale realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România. ● La 28 martie 1980, Marea Adunare Națională, întrunită în prima sesiune a noii sale legislaturi, și-a dat votul ei unanim pentru această strălucită investitură, pentru ca țara noastră liberă și înfloritoare să fie condusă pe mai departe de cel mai iubit fiu al poporului, de omul care întruchipează cele mai alese virtuți ale neamului și de numele căruia este legată cea mai bogată și mai fertilă epocă din întreaga istorie a patriei. Discursul solemn al președintelui Nicolae Ceaușescu, rostit de la înalta tribună a primei sesiuni a celei de-a VII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale reprezintă profesiunea de credință a revoluționarului comunist, a patriotului și eminentului om politic a cărui conștiință se identifică cu conștiința poporului.

Aprilie 1980. ● Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județele Ilfov și Ialomița se desfășoară de-a lungul unui traseu de aproape 400 km, prin comunele Prundu, Chirnogi, Ulmeni, Nicolae Bălcescu, Independența, Progresul. ● Este dată publicității Scrisoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu adresată celor care i-au trimis mesaje de felicitare și urări cu prilejul realegerii sale în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România. **„Apreciez toate aceste calde manifestări la adresa mea** — se spune în Scrisoare — **ca o expresie a atașamentului și încrederii poporului nostru în partid, în politica sa internă și externă, ca o nouă și puternică afirmare a voinței întregii națiuni de a înfăptui neabătut măreţul program al înfloririi economico-sociale a Republicii Socialiste România, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, de a-și făuri, în strînsă unitate, viitorul luminos, socialist și comunist, asigurînd ridicarea patriei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres".** ● Are loc vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în întreprinderi bucureștene și în județele Brașov și Covasna. Sînt analizate cu acest prilej activitatea și perspectivele întreprinderilor

La Intreprinderea de mașini, agregate și subansamble auto din Sf. Gheorghe (20 aprilie 1980).

„Timpuri Noi", „Automecanica" și „Autobuzul" (București), de autocamioane, de tractoare și „Hidromecanica" (Brașov), de mașini-agregate și subansamble auto și de aparataj electric auto și motoare electrice (Covasna). Oamenii muncii din intreprinderile vizitate l-au asigurat pe secretarul general al partidului că nu-și vor precupeți eforturile, concentrindu-și intreaga capacitate de muncă și creație spre îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnici și calitativi ai tuturor produselor fabricate in unitățile lor. ● Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., avind ca obiectiv de analiză activitatea de investiții și construcții-montaj, readuce in actualitate prevederile noului mecanism economico-financiar, principiile afirmării autoconducerii și autogestiunii economice ● Se desfășoară vizite de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la Intreprinderea „Semănătoarea" și Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii din Capitală și, de asemenea, pe șantiere de îmbunătățiri funciare din județul Ilfov. ● In prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, are loc marea adunare populară din Capitală consacrată zilei de 1 Mai, ziua muncii și solidarității internaționale a celor ce muncesc.

Mai 1980 ● Iși deschid lucrările Congresul al XI-lea al Uniunii Tineretului Comunist, Conferința a XII-a a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și cea de-a IV-a Conferință Națională a Organizației Pionierilor. Adresindu-se tineretului patriei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „...**Prima cerință este aceea de a fi și de a rămine revoluționari, de a lupta cu hotărire impotriva a tot ce este vechi și perimat in toate sectoarele, inclusiv in domeniul conștiinței, și de a acționa neabătut pentru promovarea noului, a spiritului revoluționar in intreaga viață socială**". ● Intilnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai oamenilor de știință din domeniul istoriei, cu prilejul căreia secretarul general al partidului le adresează îndemnul „**să abordeze problemele de istorie de pe pozițiile materialismului dialectic, pornind de la adevărul că istoria omenirii, a popoarelor, din cele mai indepărtate timpuri, este strins legată de condițiile de muncă, de viață, de dezvoltare treptată a forțelor de producție. ...De la aceste considerente**, a subliniat secretarul general al partidului, **trebuie să pornim și in explicarea procesului istoric de dezvoltare a poporului român, formarea sa fiind rezultatul existenței unor condiții materiale, culturale și spirituale care i-au asigurat o fizionomie proprie**". ● Ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizează creșterea eficienței investițiilor, reducerea consumurilor materiale, realizarea sarcinilor la export, stadiul executării lucrărilor agricole de primăvară, preconizind măsuri concrete, ferme, pentru indeplinirea sarcinilor in toate domeniile de activitate.

● Cu prilejul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu rostește o amplă cuvintare : „**Trebuie să pornim de la faptul că infăptuirea cu succes a planului și a hotăririlor Congresului al XII-lea** — subliniază secretarul general al partidului — **impune perfecționarea și ridicarea continuă, la un nivel superior, a întregii activități de conducere. Nu trebuie să**

uităm nici un moment că o bună conducere impune creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate. Totodată, nu trebuie să uităm că realizarea rolului conducător al partidului presupune îmbunătățirea activității fiecărei organizații, a fiecărui comunist, care trebuie să-și îndeplinească în condiții tot mai bune sarcinile încredințate în sectorul său de activitate".

Iunie 1980 ● Problemele complexe ale recuperării, refolosirii și reciclării materialelor constituie obiectivul principal al vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea chimică „Victoria" din Capitală ● Are loc Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii. **„Realizarea hotărîrilor** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este condiționată pînă la urmă de munca activului de partid și de stat, a tuturor organelor de partid și de stat, de sus pînă jos, de întărirea disciplinei și ordinii în toate sectoarele, de asigurarea participării active a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea lor".** ● Sub președinția secretarului general al partidului se desfășoară Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. ● Valorificarea integrală a materiilor prime și materialelor, a tuturor capacităților și posibilităților de producție reprezintă obiectivul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu la filatura Întreprinderii textile „Aurora" din Capitală ● La București, se desfășoară consfătuirea cu cadrele din zootehnie și consfătuirea destinată să revigoreze cadrul și perspectivele industriei mici.

Iulie 1980 ● Tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitează unități agricole din județul Constanța ● În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, pe stadionul Republicii din Capitală se desfășoară un grandios spectacol festiv dedicat împlinirii a 2 050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent ● Vizită de lucru întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe șantierele unor mari obiective ale economiei naționale: Canalul Dunăre-Marea Neagră și Centrala atomoelectrică de la Cernavodă. **„Cine dorește să cunoască realitățile și înfăptuirile poporului nostru** — a spus secretarul general al partidului, cu prilejul marii adunări populare de la Medgidia — **poate vizita orice județ, orice localitate a României socialiste! Peste tot va constata spiritul novator, activitatea creatoare a oamenilor muncii."** ● În cadrul reuniunii solemne consacrată împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu rostește o memorabilă cuvîntare, subliniind adevăruri tonice ale contemporaneității poporului nostru: **„Forța noastră a constat și constă în unitatea partidului, în munca colectivă, în felul în care poporul a urmat partidul. Viitorul înfăptuirii Programului constă în unitatea partidului, în creșterea rolului său de forță politică conducătoare, în realizarea neabătută a principiilor conducerii democratice, a participării maselor la conducere, pentru că numai cu poporul, strîns unit în jurul partidului, avem garanția unei politici juste"** ● Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Guvernului Republicii Socialiste România dezbate și aprobă Raportul cu privire la Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

August 1980 ● Vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Galați și Brăila ● Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezbate probleme de importanță deosebită pentru economia națională și adoptă măsuri corespunzătoare pentru înfăptuirea prevederilor Congresului al XII-lea al partidului privind pre-

La Șantierul naval din Galați (7 august 1980)

In largul ogoarelor inzestrate cu mașini agricole noi (18 noiembrie 1980)

gătirea planului pe 1981—1985 ● **Strins unit in jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român sărbătorește ziua de 23 August cu sentimentul bucuriei și al marilor împliniri, cu încredere nestrămutată în virtuțile păcii și în puterea aspirațiilor noastre de a deveni faptă, cu mîndria făuritorului bunăstării de azi și de mîine a patriei.**

Septembrie 1980 ● Are loc vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în bazinul carbonifer al Olteniei ● Tovarășul Nicolae Ceaușescu efectuează o vizită de lucru în piețele agroalimentare și în unități comerciale din Capitală ● Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. dezbate stadiul realizării, pînă la sfîrșitul primului semestru al anului în curs, a principalilor indicatori tehnico-economici aprobați pentru capacitățile de producție puse în funcțiune ● Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu își începe lucrările Congresul al II-lea al consiliilor populare. **„Să trecem la aplicarea în viață a tot ceea ce am discutat aici** — subliniază secretarul general al partidului, în cuvîntarea rostită la congres —, **să acționăm pentru perfecționarea activității și stilului de muncă, să facem astfel încît fiecare comună, fiecare oraș, fiecare județ să devină o unitate administrativă puternică din punct de vedere economic și social, care să aplice ferm principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești !"** ● Tovarășul Nicolae Ceaușescu asistă la aplicații militare în județul Brașov, manifestîndu-și preocuparea constantă față de întărirea neconteniță a capacității de apărare a patriei ● Se desfășoară vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județele Bacău și Neamț ● Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. analizează măsurile privind asigurarea realizării tuturor prevederilor planului pe ultimul trimestru al anului, a tuturor indicatorilor economici și echilibrarea balanței de plăți.

Octombrie 1980 ● Tovarășul Nicolae Ceaușescu participă la convocarea-bilanț a

Intre minerii județului Bacău (24 septembrie 1980)

activului și cadrelor de bază ale armatei ● Se desfășoară intilnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu activul de partid al scriitorilor ● Plenara C.C. al P.C.R. dezbate Raportul cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1981 și Raportul cu privire la modul cum au fost rezolvate apelurile și memoriile adresate Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român ● Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. apreciază că in forma lui actuală proiectul de plan pentru anul 1981 reflectă sarcinile stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului, precum și indicațiile date de conducerea partidului pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a intregii activități economice. Comitetul Politic Executiv a dat o inaltă apreciere aportului secretarului general al partidului in elaborarea obiectivelor planului pe anul 1981, activității desfășurate pentru fundamentarea temeinică a obiectivelor creșterii economice în anul viitor ● Tovarășul Nicolae Ceaușescu inaugurează ediția a 6-a a Tirgului Internațional București ● Marea Adunare Națională votează legi de o deosebită importanță pentru progresul economic al țării, pentru perfecționarea democrației noastre socialiste ● In cadrul unei vizite efectuate in comuna Girbovi din județul Ilfov, tovarășul Nicolae Ceaușescu examinează modul in care se aplică programul de modernizare a mașinilor agricole ● Se desfășoară vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu in unități ale agriculturii și industriei alimentare ● In cadrul Consfătuirii de lucru de la Comitetul Central al partidului cu activul din domeniul geologiei, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: **„De fapt cercetarea geologică are un rol de insemnătate deosebită in asigurarea economiei naționale a patriei noastre, cu surse de energie și cu materii prime din diferite domenii, atit pentru dezvoltarea forțelor de producție și intărirea bazei tehnico-materiale, cit și pentru creșterea bogăției naționale și ridicarea, pe această cale, a nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Noiembrie 1980 ● Tovarășul Nicolae Ceaușescu intreprinde o vizită de lucru in municipiul Arad ● Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. analizează stadiul indeplinirii planului la producția industrială pe luna octombrie și sint dezbătute, de asemenea, probleme privind agricultura ● Ca expresie a preocupării sale susținute pentru modernizarea continuă a agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu analizează noi tipuri de mașini agricole in cadrul unei vizite de lucru efectuate la C.A.P. Movilița...

...Și incheiem aici, in ajunul tipăririi almanahului nostru, șirul dens și elocvent al demersurilor prin care cel mai iubit fiu al poporului nostru așază temeliile trainice ale viitorului luminos al patriei. Demersuri dublate, in planul relațiilor noastre internaționale, de o activitate tot atit de vie și rodnică, dedicată ridicării la cote mai inalte a prestigiului țării și consolidării unui climat de pace și ințelegere intre popoare.

M. PREDESCU

1921 1981

GLORIOASA ANIVERSARE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

1921

Primăvara anului 1981 va sosi cu o aniversare **glorioasă : şase decenii de la Congresul Partidului Socialist de unificare a lui la nivelul ţării întregite în 1918, în fruntariile strămoşeştei Dacii.** Pentru a exprima continuitatea partidului revoluţionar al clasei muncitoare şi saltul calitativ pe care îl făcea acest partid, Congresul din mai 1921 a stabilit ca noua denumire a partidului să fie: Partidul Socialist-Comunist din România.

Deciziile Congresului erau rezultatul firesc al procesului îndelungat de dezvoltare a clasei noastre muncitoare care avea rădăcini adinci, statornicite de ţărănimea muncitoare, de celelalte categorii de oameni ai muncii din orînduirile trecute, de dezvoltare a mişcării muncitoreşti şi socialiste, corespunzător etapelor parcurse.

În proiectul de program prezentat la Congres, partidul îşi propunea ca sarcină fundamentală cucerirea puterii politice şi transformarea socialistă a societăţii româneşti, proletariatul trebuind să lupte „pentru a smulge din mîna clasei capitaliste mijloacele de producţie şi schimb şi pentru a le preface în proprietate publică", înlocuirea democraţiei burgheze cu democraţia reală, a clasei muncitoare revoluţionare, de care să beneficieze masele largi de oameni ai muncii.

În problema agrară şi ţărănească partidul stabilea că „Proletariatul victorios trebuie să desfiinţeze toate formele proprietăţii funciare private şi să proclame pămîntul drept proprietate publică, drept fond comun, aparţinînd tuturor muncitorilor, întregului popor, începînd prin a expropria pe marii proprietari şi transformînd marile culturi în întreprinderi publice, muncite cu ajutorul maşinilor agricole cele mai perfecţionate, întreprinderi care vor juca rolul fermelor model şi care vor avea o mare înrîurire prin înlesnirea trecerii culturilor mici şi mijlocii la proprietatea şi cultura colectivă.

/.../

Prin acest sistem, munca agricolă va avea numai de cîştigat".

Referitor la învăţămînt şi educaţie se prevedea „instrucţia obligatorie şi gratuită a tineretului de ambele sexe pe seama comunei. Opera educativă în toate ramurile sale trebuie să aibă drept scop să asigure persoanei umane dezvoltarea fizică şi intelectuală desăvîrşită şi să pregătească generaţiunea tînără să participe la marea operă a dezvoltării ştiinţelor, artei şi literaturii în toată libertatea, dînd astfel putinţa tuturor talentelor şi geniilor să se afirme ca forţe creatoare".

Partidul îşi propunea să militeze pentru egalitatea deplină a oamenilor muncii „aparţinînd naţiunii dominante române", cu oamenii muncii aparţinînd naţionalităţilor conlocuitoare, care trebuia să se bucure de dreptul de a învăţa în propria lor limbă, de a-şi dezvolta propria lor cultură.

În domeniul relaţiilor internaţionale Congresul şi-a manifestat solidaritatea cu mişcarea muncitorească revoluţionară internaţională care deschidea omenirii „o eră fericită de dezvoltare şi cultură" ; Congresul a condamnat politica cercurilor imperialiste „de provocare şi aţîţare la război", România trebuind să promoveze în primul rînd relaţii paşnice cu toate statele vecine.

Prin politica sa, partidul revoluţionar al clasei muncitoare, în noua sa formă, continua tradiţiile de luptă ale poporului român, ale clasei muncitoare, pentru unitate şi independenţă naţională, pentru progresul neîntrerupt al civilizaţiei şi culturii societăţii româneşti, şi le ridica pe o treaptă superioară. Dînd o înaltă apreciere actului din mai 1921, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în expunerea sa la adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării a 45 de ani de la memorabilul Congres al Partidului Socialist-Comunist, aprecia : **„Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială şi naţională, cele mai bune tradiţii ale mişcării muncitoreşti şi socialiste din România, partidul comunist este în noile condiţii istorice exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor. Începînd din acest moment, clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, a fost prezentă şi şi-a spus cuvîntul în toate evenimentele mai importante ale ţării, s-a situat în fruntea luptei pentru progres social".**

NAŞTEREA CLASEI MUNCITOARE ŞI IDEILE CE AU ÎNSUFLEŢIT-O

Începuturile clasei muncitoare, a forţei de muncă salariate, prezentă îndeosebi în industria minieră şi metalurgică de veche tradiţie în ţara noastră, se situează către jumătatea secolului al XVIII-lea, o dată cu începutul destrămării feudalismului şi accentuarea primelor forme ale relaţiilor de producţie capitaliste.

Fiind mai rentabilă, forţa de muncă salariată — folosită în minerit, saline, topitorii, manufacturi şi în diverse alte ateliere — înregistrează un proces de continuă, dar nespectaculoasă, ascendenţă, pe măsura dezvoltării forţelor de producţie. Către sfîrşitul secolului al XVIII-lea, începutul secolului al XIX-lea, ea capătă un caracter determinant în producţie, dezvoltarea noilor elemente apărute în societatea românească fiind accelerată într-o măsură sensibilă de reformele lui Constantin Mavrocordat, de marea ridicare la luptă a ţărănimii din 1784, de sub conducerea lui Horea, Cloşca şi Crişan, care, în Ultimatum-ul de la Deva, întocmit de Horea, cerea ca „nobilimea să nu mai fie", „posesorii nobili să părăsească o dată pentru totdeauna moşiile nobiliare", moşii care „să se împărţească între poporul plebeu", iar nobilii „să plătească impozite întocmai ca poporul contribuabil plebeu".

Revoluţia populară de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu din 1821 şi revoluţia română de la 1848—1849 aveau să croiască drum larg noii orînduiri capitaliste. De acum şi pînă la 1859 producţia capitalistă se desfăşoară în forme mai evoluate, ceea ce determină creşterea numărului muncitorilor industriali şi concentrarea lor în fabrici. O dată cu aceasta apare şi începe să se dezvolte conştiinţa lor de clasă.

Unirea Moldovei cu Muntenia şi reformele înfăptuite au accelerat dezvoltarea capitalistă

a țării, creșterea numerică și calitativă a proletariatului. În 1890, totalul muncitorilor ocupați numai în industria prelucrătoare, minerit și transporturi era de 189 000. La sfîrșitul secolului al XIX-lea numărul lor era de aproape 300 000.

Încă de la începuturile sale, clasa muncitoare din România a fost receptivă la ideile înaintate ale vremii care susțineau necesitatea unor transformări sociale umaniste, progresiste, revoluționare. Pe terenul fertil pregătit de ridicarea de la 1784, de mișcarea supplex-ului și de revoluția lui Tudor Vladimirescu, pe pămîntul românesc încolțesc și prind rădăcini ideile socialismului utopic fourier-ist, concretizate în crearea, la 1835, a falansterului de la Scăieni—Prahova, ale cărui baze au fost puse de Teodor Diamant, tînăr intelectual preocupat, ca și mulți alții ca el, de găsirea unor căi noi de dezvoltare a societății. Adeziunea membrilor falansterului este demonstrată de existența acestuia timp de 19 luni (martie 1835 — 30 septembrie 1836), fiind desființat cu forța de autorități, din ordinul boierilor care se temeau pentru proprietățile lor și pentru privilegiile de care beneficiau.

Revoluția burghezo-democratică de la 1848 a înlesnit cunoașterea timpurie și nemijlocită, printr-o serie de tineri intelectuali români aflați la studii în occidentul Europei, a ideilor revoluționare ale socialismului științific elaborat de K. Marx și F. Engels, idei ce au avut o puternică influență asupra dezvoltării mișcării muncitorești, a luptei revoluționare din țara noastră. **„În cadrul procesului de unire a mișcării muncitorești cu socialismul științific** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Adunarea festivă din 30 martie 1973, consacrată aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România — **s-a pus la ordinea zilei, cu tot mai multă acuitate, problema făuririi partidului politic al clasei muncitoare".**

ORGANIZAREA — CHEIA SUCCESULUI

Preocuparea pentru organizarea sa de clasă a constituit o caracteristică a mișcării muncitorești din țara noastră încă de la începutul existenței sale, înțelegînd că în aceasta consta cheia succeselor ei în lupta împotriva exploatării și pentru eliberarea socială a tuturor celor ce muncesc. La început, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, au fost create societăți profesionale de întrajutorare economică, transformate treptat în organizații bazate pe principiul luptei de clasă. În 1868 a luat ființă **Asociația generală a muncitorilor din Timișoara,** care își propunea totodată să răspîndească ideile marxiste, odată cu afilierea ei, un an mai tîrziu, la Internaționala I.

Experiența obținută de muncitorime în cadrul acestor asociații duce la concluzia necesității de a se crea o organizație muncitorească pe întreaga țară, ceea ce se concretizează prin înființarea, în 1872, a **Societății generale a lucrătorilor din România,** eveniment ce marchează — cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **„începutul organizării de clasă pe scară națională a proletariatului român".** Ulterior se constituie **cercuri socialiste** la București, Iași și în alte centre, preocuparea lor principală fiind răspîndirea **largă** a socialismului științific prin intermediul propagandei orale, dar mai ales printr-o seamă de publicații de prestigiu, cum au fost „Socialistul" (mai 1877), „Besarabia" (septembrie-decembrie 1879), „România viitoare" (decembrie 1880), „Contemporanul" (iulie 1881-mai 1891), „Dacia viitoare" (februarie-august 1883), „Emanciparea" (aprilie-august 1883), „Revista socială" (aprilie 1884-august 1887), „Drepturile omului" (februarie-decembrie 1885) ș.a.

În cadrul acestei puternice activități ideologice și propagandistice, în 1886 apare lucrarea lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, **Ce vor socialiștii români,** moment deosebit de important în evoluția politică a mișcării muncitorești spre crearea partidului revolu-

ționar al clasei muncitoare din România. Caracterul programatic marxist al acestei lucrări constă în aceea că partidul politic a cărui necesitate pentru România era temeinic argumentată de Gherea, trebuia să aibă ca obiectiv fundamental **transformarea socialistă a societății** prin cucerirea puterii politice de către proletariat prin revoluție și care **„va întrebuința dictatura de clasă ca mijloc pentru a-și întări domnia, pentru a organiza formele de viață ale societății socialiste".** Aceasta l-a determinat pe Engels să spună, în 1888, într-o scrisoare trimisă fruntașului socialist român Ion Nădejde: **„Cu mare plăcere am văzut că socialiștii din România primesc în programul lor principiile de căpetenie ale teoriei care a izbutit a aduna într-un mănunchi de luptători mai pe toți socialiștii din Europa și America — e vorba de teoria prietenului meu, răposatul Karl Marx".**

Primii pași importanți în direcția organizării politice a clasei muncitoare s-au realizat în 1887, cînd au luat ființă **cercuri muncitorești** la București, Iași și în alte orașe din țară, transformate ulterior în **Cluburi muncitorești** ce începură a se numi **„partide ale muncitorilor".**

Concomitent, în Transilvania, spiritul politic revoluționar al proletariatului de aici a dus la făurirea, în 1890, a organizațiilor social-democrate, care vor dezvolta legături strînse cu mișcarea muncitorească și socialistă din celelalte teritorii românești.

Acționînd unitar din punct de vedere ideologic și politic prin contacte între conducători și îndeosebi prin intermediul presei lor, cluburile militează tot mai insistent pentru unirea organizatorică într-un partid marxist

centralizat. Acest partid revoluţionar se crează sub denumirea de **Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România (P.S.D.M.R.),** la Congresul din 31 martie — 3 aprilie 1893, ţinut la Bucureşti, eveniment intrat în istoria mişcării muncitoreşti şi a poporului român ca un moment de excepţională însemnătate pentru destinele României, marcînd o etapă nouă în desfăşurarea procesului revoluţionar din ţara noastră.

Dezvoltarea ulterioară a partidului clasei muncitoare a fost rezultatul evoluţiei economice, sociale şi politice a ţării, a cristalizării şi maturizării conştiinţei de clasă şi ideologice a proletariatului. Activizarea, pe această bază, a elementului muncitoresc în interiorul partidului, a scos la iveală divergenţe cu elementele burghezo-liberale din conducerea partidului, aflate aici pentru prevederile cu caracter burghezo-democratic nerealizate încă, pe care partidul le-a inclus, în mod firesc, în programul lui. Divergenţele politice şi ideologice au dus la părăsirea partidului (1899) de către elementele nelegate strîns de clasa muncitoare şi la întreruperea vremelnică **a activităţii centralizate** a partidului. La 27 februarie 1900, gazeta „Lumea nouă" publica moţiunea muncitorilor din Bucureşti, adoptată la 20 februarie, în care se subliniau meritele activităţii conducătorilor plecaţi, spunînd : „muncitorii mai conştienţi nu pot uita anii de muncă ce fruntaşii duşi i-au dat în sprijinul clasei apăsate, de multe ori în dauna unei situaţii alese ce ar fi putut-o avea /.../ drept acestea, muncitorii socotesc că aduc chiar un omagiu memoriei lor /.../ oricît din greu şi cu puţin folos au lucrat ei, după ducerea lor, tot a mai rămas ceva, dacă nu chiar destul de mult". Mai departe, moţiunea arăta că „proletariatul ţine să se manifesteze nu printr-un grupuşor de inşi mai mult sau mai puţin de bună-credinţă, /.../ ci ca o masă compactă, cu interesele ei proprii, cu cerinţele ei proprii, neascultînd pe cît se poate mai mult decît de glasul conştiinţei, al interesului bine priceput şi cumpănit". În încheiere, moţiunea chema muncitorimea din întreaga ţară să continue lupta revoluţionară. Şi lupta revoluţionară a socialiştilor şi a mişcării muncitoreşti a continuat să se desfăşoare în cluburile muncitoreşti, a căror activitate nu încetase, în diferite alte organizaţii muncitoreşti şi în cercurile socialiste **România muncitoare,** create începînd din 1901.

SOCIALIŞTII ROMÎNI

PROGRAMUL SOCIALIST

PROGRAMUL

SOCIAL-DEMOCRAT

MUNCITORILOR DIN ROMÎNIA

BUCUREŞTI

1921

În 1902 apare gazeta „România muncitoare" al cărei obiectiv, timp de cinci ani, a fost lupta contra corporaţiilor şi pentru înfiinţarea sindicatelor muncitoreşti. În 1905 se înfiinţează **Comisia Generală a Sindicatelor,** care organizează şi centralizează mişcarea sindicală şi la întemeierea căreia au participat reprezentanţi ai muncitorilor din toate teritoriile locuite de români, inclusiv din cele aflate sub ocupaţie străină.

Crearea sindicatelor muncitoreşti a influenţat lupta pentru reorganizarea activităţii politice centralizate a proletariatului. Astfel, în iunie 1907, a luat fiinţă **Uniunea Socialistă din România,** iar Congresul socialist din 1910 a statuat constituirea **Partidului Social-Democrat din România (P.S.D.R.),** care se considera „vlăstar al vechii rădăcini socialiste pe care nimic nu a putut-o distruge".

În noiembrie 1918, pentru a se delimita de social-democraţia occidentală, compromisă ca urmare a sprijinirii războiului imperialist, partidul îşi schimbă titulatura în **Partidul Socialist din România.**

Continuînd, în mod firesc, programul P.S.D.M.R., P.S.D.R. marca o etapă nouă în dezvoltarea partidului clasei muncitoare, calitativ superioară „vechii rădăcini". El şi-a propus să intensifice lupta pentru eliberarea proletariatului şi a maselor populare de exploatare şi asuprire, s-a situat în rîndul partidelor şi grupărilor socialiste de stînga din cadrul Internaţionalei a II-a, a militat pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român.

PREVEDERI PROGRAMATICE FUNDAMENTALE

Preluînd şi ridicînd pe o treaptă superioară cele mai înaintate idealuri ale gîndirii progresiste româneşti şi universale, partidul clasei muncitoare a fost conştient de faptul că lupta sa pentru desăvîrşirea revoluţiei burghezo-democratice era o etapă necesară pe calea înfăptuirii obiectivului său esenţial, făurirea societăţii socialiste. De aceea, pe lîngă revendicările imediate, cu caracter democratic, cum erau : 8 ore de muncă pe zi, repaos duminical şi sărbătorile legale, la muncă egală, salariu egal pentru toţi muncitorii, indiferent de vîrstă şi sex, garantarea dreptului de întrunire şi organizare, vot universal egal şi direct, programele partidului revoluţionar al clasei muncitoare au înscris prevederi programatice fundamentale, cu caracter socialist.

În 1886, în lucrarea lui C. Dobrogeanu-Gherea, **Ce vor socialiştii români,** se sublinia că obiectivul fundamental al partidului era **lupta revoluţionară pentru cucerirea puterii în stat şi instaurarea dictaturii proletariatului** : „Poporul, proletariatul ajungînd la putere după revoluţia socială proletară, va întrebuinţa dictatura de clasă ca mijloc pentru a-şi întări domnia, pentru a organiza formele de viaţă ale societăţii socialiste".

Pe linia acestei orientări marxiste, **Programul P.S.D.M.R.** aprecia că proletariatul este „clasa ale cărei interese cer din ce în ce mai cu tărie desfiinţarea proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie socială. Astfel, avînd ca îndemn interesul material, avînd pentru el forţa materială numerică, avînd pentru el tendinţele întregii dezvoltări economico-sociale moderne, proletariatul e acea clasă a cărei menire isto-

rică este distrugerea societății burgheze și intemeierea societății socialiste, după cum menirea istorică a burgheziei a fost distrugerea societății feudale și intemeierea societății burghezo-capitaliste.

Socialismul e reprezentantul teoretic al acestei clase ; social-democrația e avangarda conștientă și organizatoare".

La rîndul lui, Congresul din 31 ianuarie — 2 februarie 1910 inscria in **Programul Partidului Social-Democrat** ca țel final al luptei sale „desființarea exploatării muncii sub orice formă și înlocuirea ei prin socializarea mijloacelor de producție, inclusiv solul, a mijloacelor de transport și de schimb. In acest scop, Partidul Social-Democrat vrea să cucerească puterea guvernamentală ca unul din mijloacele de prefacere socială.

Ca bază a activității sale, Partidul Social-Democrat admite lupta de clasă și solidaritatea internațională a lucrătorilor".

Puternic ancorat în realitățile patriei, partidul clasei muncitoare a adus în peisajul românesc o viziune superioară asupra modalităților de rezolvare a marilor probleme izvorîte din necesitatea orientării României pe calea progresului, abordînd cu profunzime necesitatea dezvoltării ei democratice, a industriei naționale, a agriculturii, culturii și — cu precădere — necesitatea făuririi statului național unitar român, fapt care i-a conferit calitatea de purtător și apărător al intereselor vitale ale întregului popor.

Cu privire la **democratizarea vieții politice**, socialiștii români au avut o viziune de ansamblu, scriind încă în proiectul de Program al Cercurilor socialiste („Credo al socialiștilor"), din 1880, că „Numai sub condițiuni de egalitate economică va fi posibilă realizarea formelor sociale superioare ale vieții". În 1893, fruntașul socialist Al. Ionescu declara, la mitingul din 1 mai : „Parlamentul de azi e parlamentul burgheziei, prin urmare, legi folositoare mulțimii nu vom putea aștepta de la el pînă cînd glasul puternic al muncitorimii nu va fi ascultat și respectat de către cei care trăiesc pe spinarea poporului" ; „...ținta de căpetenie pentru triumful socialismului e cucerirea puterii politice, spre a putea aduce la îndeplinire reformele de care poporul are absolută nevoie". În consecință, în programul partidului s-a prevăzut ca o cerință politică imediată : „Vot universal, egal și direct pentru toți supușii României ce au trecut vîrsta de 20 de ani, fără deosebire de sex, de religie și de rasă /.../ Reprezentarea proporțională".

În 1894, Congresul al II-lea al P.S.D.M.R. aborda în plin drepturile profesionale, culturale și politice ale femeilor, preconizînd „absoluta egalitate între bărbat și femeie în ceea ce privește exercitarea tuturor profesiunilor /.../, precum și în privința instrucțiunii ; egalitatea drepturilor politice și civile dintre femeie și bărbat ; /.../ principiul : «la muncă egală, salariu egal» /.../ alcătuirea de legi protectoare a muncii femeii în ateliere și fabrici...".

Abordarea mai clară a măsurilor care să asigure lărgirea democrației și exercitarea drepturilor democratice de către mase a făcut-o proiectul de Program al Uniunii Socialiste din România, din decembrie 1907, in care se prevedea : „votul universal, egal, direct și secret, atît pentru Cameră cît și pentru județe și comune, pentru toți supușii statului român de la 20 de ani în sus, fără deosebire de sex și neam /.../ desființarea Senatului /.../. Legiferarea directă a poporului prin dreptul pe care trebuie să-l aibă, de a propune legi și a confirma sau respinge pe cele votate de Cameră. Autonomia largă a instituțiilor județene și comunale".

Aceste prevederi au fost reluate, în 1910, în Programul P.S.D.R., cu unele adaosuri cu privire la acordarea dreptului de vot tuturor celor „care nu se bucură de nici o protecție străină, cît și pentru acei care au trăit în țară 10 ani de cînd s-au lepădat de protecția străină".

Publicații socialiste

Faptul că 85 la sută din populația activă a țării era pe atunci ocupată în agricultură explică interesul prioritar acordat de socialiștii români problemei agrare și țărănești. Contactul lor cu satele le-a demonstrat receptivitatea țărănimii muncitoare la ideile socialiste care îi întărea spiritul combativ demonstrat îndeosebi în răscoalele din anii 1888 și 1907, ceea ce i-a dus pe socialiștii români la concluzia logică, că țărănimea muncitoare putea și trebuia să fie un aliat potențial al proletariatului în revoluție și nu o rezervă a burgheziei — cum era considerată în acele timpuri de mișcarea socialistă internațională. Prin aceasta, socialiștii români introduceau pentru prima dată în teoria socialistă problema fundamentală pentru mișcările muncitorești revoluționare din foarte multe țări cu nivel de dezvoltare similar, aceea a alianței **muncitorești-țărănești în revoluție.** La Congresul Internaționalei a II-a, din 1891 (Bruxelles), delegații români au arătat că „chestiunea agrară este de cea mai mare însemnătate pentru /.../ dezvoltarea socialismului român" și au susținut să se discute importanța chestiunii agrare în general

Socialiștii români în Congresul socialist din Stuttgart — 1907 (sus) ; aspect din sala Congresului Partidului Social Democrat din România — 1910 (jos)

1921

pentru activitatea socialiștilor. Propunerea lor a fost rezervată pentru Congresul de la Zürich, din 1893, cînd a fost adoptată și o rezoluție, din care rezultă că ideea socialiștilor români fusese reținută numai parțial : „Una din îndatoririle cele mai de căpetenie pentru democrația socialistă din toate țările este de a organiza pe **muncitorii agricoli** (subl. G. Z.), ca și pe muncitorii industriali și de a-i înrola în rîndul marei armate a socialismului internațional".

Pentru impulsionarea educației revoluționare a țărănimii muncitoare, P.S.D.M.R. a organizat, în 1898, numeroase cluburi la sate și a acordat sprijin răscoalelor țărănești. Cu prilejul activității desfășurate de cluburile sătești, socialiștii constatau că „a trecut de mult vremea cînd socialismul era socotit ca o plantă exotică și că țăranii pot tot așa de bine, ca și muncitorii de la orașe, să priceapă măreţele învățături mîntuitoare", că „în timpul din urmă succesele repurtate de socialism prin satele de pe marginea Dunării, vin să dea noi puteri credinței noastre. Se știe că în Zimnicea mișcarea a fost începută de un simplu muncitor, care se dusese acolo pentru a-și căuta de lucru.

Marea care pare adormită, se deșteaptă, valurile se mișcă și se înalță și curînd se vor întinde peste maluri".

În adevăr, primăvara lui 1907 a demonstrat din plin că valurile țărănimii exploatate s-au întins — cu sprijinul socialiștilor — peste maluri.

Remedierea situației țărănimii era văzută de socialiști, așa cum se consemna în Programul P.S.D.M.R., prin „Răscumpărarea treptată a pămînturilor particulare și acelea ale așezămintelor publice", care „să formeze un domeniu inalienabil". „Darea în arendă a acestor pămînturi lucrătorilor agricoli, preferîndu-se sindicatele de muncitori agricoli. [...] Darea mașinilor agricole, semințelor la comune, care le vor plăti prin anuități și le vor da țăranilor pe prețul de cost. Creditele agricole să aibă însărcinarea în primul loc a înlesni dobîndirea mașinilor perfecționate, semințelor bune etc. de către comunele rurale".

Programul mai prevedea desființarea tuturor rămășițelor feudale și iobăgiste din raporturile de producție agrară ; desființarea învoielilor în natură, cum era dijma, zilele de prestație, căratul, rușfeturile ș.a.

Programul P.S.D.R. din 1910 a preluat prevederile celui din 1893, aducînd unele modificări și anume : „răscumpărarea silită, pe cît va fi trebuință, a unei părți cît mai mari din proprietatea mare, constituind un fond funciar național" din care urma să se acorde „țăranilor lipsiți de pămînt sau asociațiilor țărănești... loturi în mărimea necesară", pe termene „care nu pot fi mai mici de 50 de ani".

Calea pentru rezolvarea problemei agrare, a ridicării productivității muncii agricole și îmbunătățirea situației țărănimii, socialiștii români o legau de problema capitală, aceea a **industrializării țării** : „Dacă trebuie, deci, ridicată neapărat productivitatea muncii agricole, — scria în 1910, Constantin Dobrogeanu-Gherea în a sa **Neoiobăgia** — tot așa de neapărat trebuie să rezolvăm și toate resursele de producție ale țării și trebuie să devenim o țară industrială. /.../. Și asta e de importanță vitală nu numai pentru țară în general, dar și pentru țărănime".

Ideea industrializării țării fusese pusă încă în 1908, de „Viitorul social", în numărul său din mai, care, în articolul „Post-scriptum sau cuvinte uitate", scria : „Social-democrația tinde spre industrializarea țării pentru că un stat industrial creează relații omenești superioare statelor înapoiate, cum sîntem noi ; în societatea industrială se creează mai bune condiții de trai pentru muncitorime, condiții materiale, morale, intelectuale, se creează și mai bune condiții de luptă pentru emanciparea muncii. În societatea industrială se

creează posibilități și elemente pentru dezvoltarea ulterioară a societății, la termenul cărei dezvoltări social-democrația întrevede idealul".

Concluzia din ultima frază citată mai sus avea să fie expusă cu deosebită plasticitate de C. Dobrogeanu-Gherea în **Neoiobăgia**: „Acolo unde fierbe viața și lupta, acolo unde strigătul strident al sirenei cheamă mulțimea muncitoare la muncă, acolo unde masele muncitoare în mina răscolesc măruntaiele pămîntului, unde ciocane uriașe spulberă blocuri de oțel, unde pădurea de coșuri înălțată spre cer anunță izbînda și victoria muncii omenești asupra naturii, unde vapoare uriașe spintecă oceanele, acolo unde în orașe gigantice se zbat și se izbesc pasiunile, se lovesc și se ciocnesc ideile, se plămădește cultura formidabilă de azi și cea imensă de mîine, acolo unde fierbe și spumegă lupta uriașă dintre muncă și capital, din care trebuie să nască o lume nouă..., acolo și numai acolo poate fi idealul nostru și al țării.

Toată frămîntarea și lupta și zbuciumul uriaș și neîncetat de acolo, nu sînt durerile care vestesc apropierea morții, ci sînt frămîntările uriașe și durerile nașterii...

Acolo se naște viitorul !".

Problemele democrației, ale sporirii potențialului industrial și agricol al țării, ale transformării socialiste a societății românești au fost strîns legate în activitatea politică a socialiștilor de **ridicare culturală a maselor, de democratizarea învățămîntului și pregătirea temeinică a cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate socială.** Accesul la învățămînt și cultură al muncitorilor, țăranilor și al fiilor acestora în condiții de dreptate economico-socială, era văzut ca unicul mijloc de promovare a talentelor, pentru punerea în valoare a întregului potențial intelectual de care era capabil poporul român, potențial ce se va pune în serviciul creșterii forțelor de producție, a vieții economice și sociale, după cum acestea din urmă vor asigura valorificarea inteligenței. „Numai egalitatea economică va face știința și arta accesibile tuturor, va risipi adînca ignoranță și superstițiile maselor populare..." — spunea proiectul de Program din 1880 al cercurilor socialiste din România.

Declarînd că „Social-democrația română, ca și social-democrația lumii întregi, se luptă pentru emanciparea desăvîrșită economică, politică și intelectuală a poporului muncitor de sub asuprirea, înjosirea și toate nedreptățile strigătoare", Programul P.S.D.M.R. stabilea, ca una din sarcinile importante ale partidului, lupta pentru „organizarea învățămîntului gratuit, obligatoriu și integral pentru toți copiii muncitorilor, fără deosebire de naționalitate și religie. Dezvoltarea școlilor profesionale și agricole. Cantine școlare... Obligativitatea instrucției pînă la etatea de 14 ani".

Programul P.S.D.R. din 1910 avea în vedere, de asemenea, „reorganizarea învățămîntului popular, gratuit, obligator și integral pentru toți copiii fără deosebire de naționalitate și religie, cu respectarea limbii grupurilor etnice.

Laicizarea învățămîntului, unificarea învățămîntului rural cu cel urban și egalizarea învățătorilor cu institutorii; dezvoltarea școalelor profesionale și agricole, obligativitatea instrucției pînă la 14 ani. Generalizarea cantinelor școlare; hrană, îmbrăcăminte și material didactic gratuit pentru elevii lipsiți de mijloace din școlile primare, medii și profesionale, elementare; procurarea de mijloace elevilor săraci și meritoși pentru a

1981

A doua Conferință Socialistă Interbalcanică, București, 1915 ▶

PROGRAMUL
PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT
DIN ROMÂNIA

I
Expunere de motive

Marea Adunare de la Alba Iulia, 1 decembrie 1918 ▶

Casa din str. Sf. Ionică nr. 12, în care s-au ținut lucrările Congresului din mai 1921

continua învățătura în școli secundare și superioare ; reorganizarea sistematică a coloniilor școlare".

La cele de mai sus, Programul electoral din mai 1920 al partidului socialist revendica „învățămîntul obligator și gratuit pînă la 18 ani" și adăuga că pentru „acei dintre elevi fără mijloace care la vîrsta de 18 ani s-au distins la studii și dovedesc că vor fi adevărați intelectuali, care vor ști să folosească semenilor lor, să fie ajutați de comună și sat să-și desăvîrșească studiile la universități".

1921

Cadrul în care socialiștii au preconizat înfăptuirea programelor lor a fost dintotdeauna cel ce cuprindea pe toți românii. Ei au subliniat permanența multiseculară în acest spațiu geografic a poporului român, lupta lui pentru apărarea pămîntului strămoșesc atunci cînd vitregiile marilor regate și imperii cotropitoare au rîvnit asupra lui : **Necesitatea făuririi statului național unitar în marginile vechii Dacii,** pentru care poporul român a luptat, pe plan politic și militar, timp de 18 secole.

Pentru acest ideal socialiștii scriau, în 1883, în gazeta lor intitulată sugestiv „Dacia viitoare" : „Sîntem fiii vechii Dacii, vroim Dacia viitoare /.../. Știm că sîntem 10 000 000 de oameni care vorbim aceeași limbă. Pentru dînșii vorbim, pentru dînșii vom lupta". Iar apoi completau : „Voim dar ce este al românului, lui să-i aparțină, ca injusta, neomenoasa și nedemna de secolul în care trăim de dominație a unei națiuni asupra alteia să înceteze, ca românii să fie toți liberi și să formeze un stat, iar nu să geamă sub niște dominațiuni străine și vitrege.

Această unire este oare posibilă ori e numai visul unei junimi plină de iluzii ? Eu nu voi zice : dacă dreptul are vreo putere pe acest pămînt, Transilvania și celelalte părți ale vechii Dacii unde românii sînt în majoritate, trebuie să fuzioneze și se vor fuziona mai curînd sau mai tîrziu în statul român".

Reluînd ideea, „Democrația socială" scria, la 21 iunie 1892 : „Desigur, o Românie mare care să grupeze pe toți fiii ei /.../ e un ideal frumos spre a cărui realizare trebuie să tindem și la care fatalmente vom ajunge dacă vom pricepe cum trebuie să lucrăm. Cine ar putea tăgădui că ar fi mai bine și mai util a fi mai numeroși, mai puternici de cît sîntem ?

Spre a ajunge însă acolo, înainte de toate se cere o încordată silință din partea patrieimume de a realiza la ea acasă cea mai mare sumă posibilă de bunăstare economică și de dreptate și sub acest punct de vedere avem pretențiunea de-a crede că noi, socialiștii sîntem cu mult mai buni români decît părtașii actualei organizații (organizări sociale — **G.Z.**) în care cei mai mulți sînt lipsiți de toate în folosul unei singure clase privilegiate".

Arătînd situațiile anormale de dezvoltare a popoarelor divizate prin anexarea unor teritorii ale lor de către marile imperii, C. Dobrogeanu-Gherea scria, în 1911, în postfața la lucrarea lui Karl Kautsky, **Bazele social-democrației,** pledînd pentru unificarea lor național-statală : „O țară cu un organism social, trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice. Împărțită în mai multe părți cum e Polonia sau cum e în parte România, dezvoltarea sa devine anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad. Din împărțirea și acapararea aceasta rezultă cele mai mari inconveniente de dezvoltare pentru țările acaparate, dar rezultă asemenea inconveniente grave și pentru dezvoltarea morală și democratico-socială a țărilor acaparatoare".

Pe aceeași poziție marxistă s-a situat și liderul socialist Cristian Racovski care afirma, în 1914, în lucrarea sa **Războaie, cauze, consecințe, sfîrșit,** că „Nimeni mai mult decît socialiștii nu se ridică împotriva asupririi sub orice formă, deci și sub forma de jug străin. Tot așa recunoaștem că unirea tuturor oamenilor care grăiesc aceeași limbă este un drept și o necesitate istorică". În 1916, M. Gh. Bujor preciza, în „Calendarul muncii", că „Socialismul nu este și nu a fost niciodată pentru desființarea patriilor. El nu a fost detractorul lor.

Patriile sînt cadre naturale și istorice în care s-a întemeiat pentru fiecare națiune o existență proprie, cu tradițiile ei, cu viața ei sufletească, cu idealurile ei, cu civilizația ei, elementul prețios și indispensabil în concertul civilizației generale. În acest înțeles patriile sînt necesare căci, în regimul actual, numai înăuntrul acestor cadre popoarele și-ar putea dezvolta în voie și pe deplin toată originalitatea și toată puterea lor de creațiune".

Desigur, într-o perioadă a epocii moderne, cînd puternice mișcări naționale burghezo-democratice impuseseră problema națională în Europa — și nu numai în Europa — ca un principiu fundamental de organizare și reglementare politică a popoarelor, socialiștii nu numai că au luptat pentru aplicarea lui în practică, ci s-au situat în fruntea luptei popoarelor lor pentru autodeterminare, despărțirea de statele multinaționale și unirea lor în state naționale unitare, independente și suverane. V. I. Lenin, strategul, organizatorul și conducătorul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie 1917 din Ru-

SOCIALISMUL

LUPTA SOCIALISTA

Partidul Socialist și Comisia Sindicatelor din Ploești

Congresul General al Partidului Socialist din România

sia, a consacrat o întreagă lucrare teoretică acestei chestiuni sub titlul **Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare,** în care, printre multe alte concluzii, spunea : „...statul naţional constituie o regulă şi o „normă" a capitalismului, în timp ce statul cu o compoziţie naţională eterogenă indică o stare de înapoiere sau o excepţie. Din punct de vedere al relaţiilor naţionale, cele mai bune condiţii pentru dezvoltarea capitalismului le oferă, fără îndoială, statul naţional. Asta nu înseamnă, bineînţeles, că în cadrul relaţiilor burgheze un asemenea stat ar putea să excludă exploatarea şi asuprirea naţiunilor. Asta înseamnă doar că marxiştii nu pot să treacă cu vederea puternicii factori economici care dau naştere tendinţelor spre formarea statelor naţionale. Înseamnă că în programul marxiştilor „autodeterminarea naţiunilor" **nu poate** avea, din punct de vedere istoric-economic, altă semnificaţie decît aceea a autodeterminării politice, a independenţei de stat, a formării de state naţionale". Manifestînd un interes deosebit pentru această problemă generală, în ceea ce ne priveşte, Lenin aprecia, în ianuarie 1917, în cadrul procesului logic al construcţiei de stat „în direcţia burghezo-naţională" care „nu s-a terminat în Balcani", că „foarte mulţi români şi sîrbi (în raport cu numărul total al românilor şi sîrbilor) locuiesc în afara graniţelor lor".

Demonstraţie a cetăţenilor de naţionalitate maghiară în apărarea integrităţii şi independenţei României (1936)

Amplă demonstraţie antifascistă în Bucureşti (1936)

Ascuţirea contradicţiilor sociale şi naţionale în timpul primului război mondial s-a soldat cu prăbuşirea marilor imperii multinaţionale ţarist şi habsburgic, creînd condiţii pentru închegarea statelor naţionale, aşa cum prevăzuse în 1888 **Engels** : „Dacă mîine despotismul din Petersburg ar cădea, poimîine n-ar mai fi în Europa nici o Austro-Ungarie". În astfel de împrejurări, popoarele din centrul şi sud-estul Europei, libere „de orice amestec străin", îşi vor putea reglementa între ele treburile şi frontierele.

Faptele s-au petrecut aidoma. Actele plebiscitare de la 27 martie, 28 noiembrie şi 1 decembrie 1918, hotărîte de organele alese liber de românii din toate teritoriile ce fuseseră anexate de marile imperii, au făurit **statul naţional unitar român** în vatra aproximativă a Daciei, încheind optsprezece secole de luptă a poporului român pentru refacerea unităţii sale.

Înfăptuirea unităţii statului naţional român, operă epocală a întregului popor, în realizarea căreia clasa muncitoare, mişcarea socialistă adusese o preţioasă contribuţie, a fost salutată de socialiştii români care au văzut în Marea Unire crearea acelor condiţii favorabile atît pentru dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie, cît şi pentru intensificarea activităţii forţelor sociale progresiste, a mişcării muncitoreşti revoluţionare : „...popoarele subjugate — se spune în Declaraţia Partidului Socialist şi a Uniunii Sindicale din România (13 februarie 1919) — încă în timpul războiului au purces la sfărîmarea jugului apăsător, pentru ca, imediat ce războiul s-a apropiat de sfîrşit, să scuture lanţurile robiei naţionale şi să înfăptuiască, prin dreptul lor de liberă determinare, regimul lor propriu.

Provinciile româneşti subjugate /.../ locuite în marea lor majoritate de o populaţie românească apăsată de secole de dominaţiuni străine, împiedicate astfel în dezvoltarea lor economică, politică şi culturală, aceste provincii s-au emancipat de sub aceste dominaţiuni, devenind libere.

Prin dreptul de autodeterminare al naţiunilor, principiu recunoscut de întregul socialism internaţional, românii din teritoriile subjugate şi-au manifestat, prin hotărîrile adunărilor lor naţionale, voinţa de a se uni cu România, pe baza rezoluţiilor votate.

Ca socialişti români internaţionalişti, salutăm cu bucurie dezvoltarea naţională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum şi respectăm legămintele de unire hotărîte". Declaraţia se încheia printr-o propoziţiune-program : **„România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine".**

Deşi de la începuturile ei mult timp mişcarea socialistă de la noi s-a pronunţat în documentele ei programatice asupra **relaţiilor sale internaţionale şi ale ţării,** reprezentanţii socialiştilor români au fost prezenţi

în fapt — ca să amintim numai cele mai importante manifestări — pe baricadele Comunei din Paris, la Congresele internaționale de la Paris (1889), Bruxelles (1891), Zürich (1893), Stuttgart (1907), Basel (1912), și Zimerwald (1915), manifestîndu-și astfel solidaritatea cu clasa muncitoare din toată lumea, cu mișcarea socialistă internațională, partidul clasei muncitoare românești fiind unul din detașamentele acestei mișcări.

Exprimînd legătura dialectică dintre național și internațional, în Programul P.S.D.R. se spune: „Cînd cerem deci îmbunătățiri și reforme, lumină și bunăstare, noi luptăm nu numai pentru realizarea intereselor unei clase, ci luptăm pentru țara întreagă, pentru întărirea națională (...). Însuși internaționalismul nostru este chezășia siguranței naționale". În continuare, vorbind despre legătura dintre țări ca urmare a faptului că, în epoca modernă, pentru capital nu există frontiere, ceea ce afectează națiunile, programul precizează: „Noi însă nu tindem la distrugerea națiunilor, ci luptăm pentru asigurarea păcii între popoare, căci numai această pace este chezășia progresului național. Noi voim să se păstreze independența

1921

Cel mai iubit fiu al poporului român, între vlăstare ale tinerei generații

fiecărei națiuni, căci altfel nici nu s-ar putea stabili adevăratele legături trainice între popoare, în care fiecare națiune să aducă tributul propriu de cultură, în concertul civilizației omenești". În această concepție, programul susținea că internaționalismul „nu este sinonim cu antipatriotismul, ci reprezintă legătura de interese între lucrătorii diferitelor națiuni deosebite în lupta pentru realizarea socialismului".

O mare atenție au acordat socialiștii români colaborării cu partidele socialiste din sud-estul Europei, participînd la cele două conferințe balcanice (1909 la Belgrad și 1915 la București).

Îngrijorați de soarta omenirii aruncată în primul război mondial și de lipsa de legături — din această cauză — între partidele socialiste, tocmai cînd era mai multă nevoie de aceasta, în martie 1915 P.S.D.R. a întreprins demersuri pentru restabilirea Internaționalei socialiste. Salutînd Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917, și declarîndu-se solidari cu revoluționarii din Rusia Sovietică, socialiștii români apreciau că prin victoria lor au „întărit credința în puterea socialismului" și au „arătat lumii calea cea dreaptă ce duce la pace și la înfrățirea popoarelor".

„ȚINTA NOASTRĂ E DE A FORMA UN SINGUR PARTID"

Așa scria gazeta „Socialismul" din 11 decembrie 1918 în articolul intitulat „Unirea", după ce aprecia că „Noul stat român s-a alcătuit pe bazele celei mai largi democrații...".

Înțelegînd imperativele situației noi interne și internaționale, socialiștii români au trecut imediat la acțiunea pe care au gîndit-o și au exprimat-o în gazeta lor: „România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine".

La 2 martie 1919, Partidul Socialist și Comisia Generală provizorie a sindicatelor a adresat prin „Socialismul" un apel tuturor forțelor proletare și socialiste din teritoriile

românești reunite „pentru unificarea lor, formînd un singur bloc socialist, un singur partid proletar care să ducă înainte lupta clasei muncitoare din noua Românie".

Conferințele și congresele socialiste și sindicale regionale din cursul anilor 1919—1921 s-au pronunțat pentru unire „la marele Congres socialist de la București" și adoptarea unor noi principii organizatorice și tactice revoluționare mai ferme.

Problemele ce aveau să fie dezbătute la Congres au format obiectul unui larg schimb de opinii în organizațiile partidului, în cadrul unei bogate activități politice și ideologice. Delegații aleși de cele 29 de secții ale partidului au primit din partea organizațiilor respective mandate imperative de transformare a partidului socialist în partid comunist. Această transformare era văzută în mod realist de socialiști, așa cum preciza „Socialismul" din 24 februarie 1921, ca un „proces larg, răscolitor și dificil" și ei „va

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu la tribuna Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român

ieși întărit și cu adevărat unificat, căci în drumul de transformare el se va fi dezbărat de elementele inutile, dar își va fi asimilat în schimb tot ceea ce-i revoluționar în sinul proletariatului din România".

La Congres, ale cărui lucrări s-au deschis la 8 mai 1921, la București, delegații reprezentau peste 45 000 de membri ; ei au hotărît, în unanimitate, unificarea la scară națională și afilierea la Internaționala Comunistă ; la acest punct, circa o treime a exprimat unele rezerve asupra punctelor din condițiile Internaționalei care afectau autonomia partidului.

Unificarea Partidului Socialist-Comunist din România, care își va lua apoi denumirea de **Partidul Comunist din România**, a marcat o etapă superioară în mișcarea revoluționară și democratică din țara noastră, în istoria partidului clasei muncitoare, a dat un impuls nou luptei de eliberare socială a maselor populare, pentru făurirea unei patrii libere și independente. Constituit ca un partid centralizat pe plan național, avînd ramificații în toată țara, Partidul Comunist a înmănuncheat de la începutul său pe cei mai conștienți fii ai poporului român și ai naționalităților conlocuitoare.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „Partidul Comunist, continuatorul direct al mișcării revoluționare, socialiste, al partidului clasei muncitoare, făurit în 1893, a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială și națională. Tocmai de aceea apreciem acest moment ca un moment de răscruce în dezvoltarea României noi".

Legat prin infinite și trainice fibre de masele populare din mijlocul cărora s-a format, ancorat puternic în realitățile societății românești, partidul comunist a dat răspuns și a indicat căile și metodele de soluționare a celor mai complexe probleme ridicate de evoluția societății românești. Înfruntînd din primele momente ale existenței sale împotrivirea burgheziei reacționare și acționînd din 1924 în clandestinitate, depășind dificultăți provocate de aprecieri, indicații și directive din afară greșite, neconforme cu realitățile internaționale și interne ale României, Partidul Comunist Român a desfășurat o activitate multilaterală și susținută pentru unirea în lupta împotriva exploatării și puterii burgheziei, a tuturor forțelor democratice și patriotice. El a militat în primul rînd pentru întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în frontul unic al comuniștilor și socialiștilor, ceea ce a asigurat succesul luptelor muncitorilor feroviari și petroliști din ianuarie-februarie 1933, a desfășurat pe această bază acțiuni numeroase, care au culminat cu marea demonstrație antifascistă de la 1 mai 1939, împotriva pericolului fascist extern și a organizațiilor fasciste din interior, pentru apărarea integrității și independenței României.

Insurecția din august 1944, act energic inițiat și condus de Partidul Comunist Român, organizat în colaborare cu alte forțe antihitleriste, expresie a voinței poporului, a eliberat țara de sub dominația fascistă. Ea a reprezentat, totodată, începutul revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, a inaugurat o nouă epocă în dezvoltarea României, epoca împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași, a consolidării independenței și suveranității naționale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn pe propria țară.

1981

ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI REVOLUȚIONAR AL CLASEI MUNCITOARE

Cucerind și consolidînd puterea politică, clasa muncitoare a unit în jurul său țărănimea muncitoare, celelalte categorii de oameni ai muncii manuale și intelectuale și a pășit împreună, cu hotărîre, sub conducerea Partidului Comunist Român, la înfăptuirea societății socialiste.

Noua orînduire a soluționat problemele fundamentale ale societății românești. **„În cei 35 de ani care au trecut de la începerea revoluției de eliberare socială și națională —**

aprecia președintele Nicolae Ceaușescu la 22 august 1979 — **în societatea noastră s-au realizat uriașe transformări revoluționare, economice și sociale care au schimbat din temelii înfățișarea țării, modul de viață al întregului nostru popor**".

Pe parcursul celor peste trei decenii și jumătate a fost făurită o industrie națională puternică și modernă, ca bază trainică a progresului multilateral al țării, a bunăstării maselor, a consolidării independenței și suveranității naționale. Înfăptuirea principiilor democrației socialiste în întreaga organizare socială asigură participarea poporului în conducerea economiei, a treburilor de stat și obștești, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării. Societatea socialistă asigură continua înflorire multilaterală a personalității umane, afirmarea plenară a oamenilor muncii, manifestarea lor liberă, în condițiile împletirii armonioase a intereselor personale cu interesele întregii colectivități. O realizare de însemnătate istorică o constituie soluționarea problemei naționale în țara noastră pe baza unei concepții clare, profund științifice, umanist-revoluționare și printr-un ansamblu de măsuri politice, economice, sociale, realizîndu-se deplina egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Poporul român de 22 de milioane, în rîndul căruia muncesc laolaltă peste 1 700 000 de maghiari și secui, circa 350 000 de germani, peste 34 000 de sîrbi, aproape 26 000 de evrei, precum și alte naționalități, reprezentînd cca. 12 la sută din totalul populației, își consacră forțele și capacitățile pentru înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Trăgînd învățăminte din lupta sa îndelungată și grea pentru unitatea națională și independența de stat, poporul român acționează consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militează cu fermitate pentru securitate și colaborare în Europa, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru afirmarea principiilor noi de relații între state, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Întreaga politică internă a țării noastre poartă amprenta puternicei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, al cărui rol determinant, esențial în elaborarea obiectivelor dezvoltării noastre economico-sociale asigură organizarea și conducerea științifică a întregii activități de aplicare a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

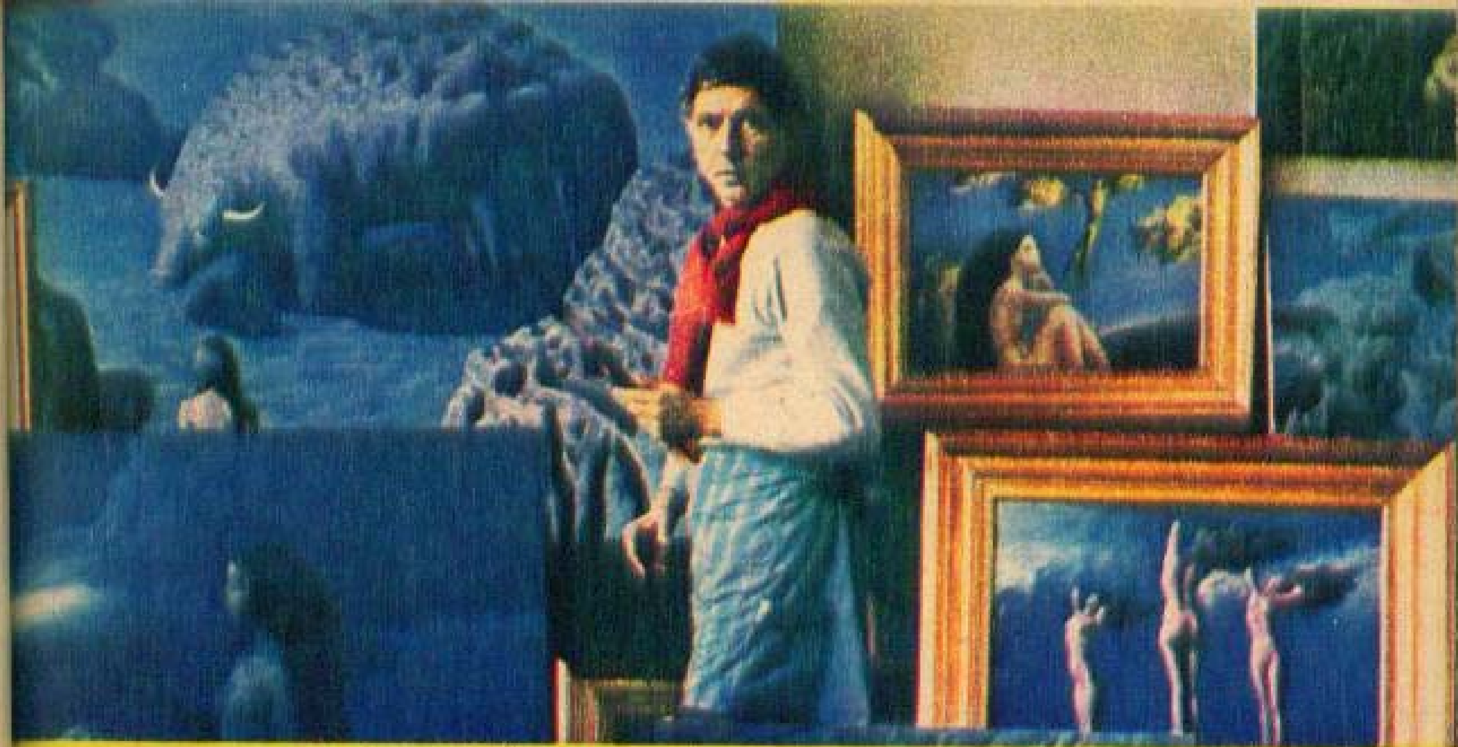
Istoria umanității demonstrează că în toate orînduirile, imperiile se desfac sub loviturile popoarelor care vor să trăiască libere și independente și știu să-și impună voința.

În ceea ce ne privește pe noi, românii, care am cunoscut în decursul istoriei noastre consecințele nefaste ale dominației străine și prețul greu al dobîndirii unității și libertății, am rămas credincioși pămîntului nostru străvechi, străvechilor idealuri ale unirii și libertății. O dovedește această politică internă și externă a partidului și statului, munca tenace și rodnică a harnicului nostru popor sub conducerea gloriosului său partid comunist.

GHEORGHE ZAHARIA

Marină de Nicolae Savopol

Sabin Bălaşa şi lumea lui

...Iată-l, aşadar, în atelier, în lumea lui, în imperiul său în edenul lui, în curtea lui de miracole, rînduită ca şi o curte, ca şi o casă. Dacă n-ar fi pereţii aceştia prea grei de artă, atelierul ar fi simplu şi auster ca o chilie sau ca un bivuac de campanie, ca o rustică şi robustă gospodărie, în care prisosurile sînt lăsate la poartă. Aici, în atelierul din strada Pangrati, îl găsim (cînd nu e plecat la Iaşi, să picteze fresce, sau la Roma, să primească premiul Academiei de Artă şi Lucru...) în fiecare dimineaţă, lustruind cu cîrpa tipsia zorilor, rînduind pe argintul ei cristalul cast al începutului de zi.

Sabin Bălaşa, pictorul plăsmuirilor mitice şi serafice, e un ins al pămîntului, pogorîtor dintr-un lung oring de ţărani olteni (de ţărani cărturari, în generaţiile mai nouă), care se scoală de dimineaţă, de vreme, ca să-şi şteargă pridvorul de colbul mihnirilor rămase din stele, ca să-şi plivească grădina de brumele îndoielilor cusute printre irişi şi ierbi, ca să-şi inunde cu soare spornic ograda, înainte de-a se apuca să facă lumea.

Pictează această lume cu insistenţa şi cu răbdarea cu care se fabrică o vioară, sau se ară un cîmp, o cutie sonoră a veşniciei. Întîi, ca orice demiurg, îi face cerul, acea suspensie de ireal reţinută cu greu între baghetele unor rame terestre ca şi privirile noastre, dar în care ştiinţa vibrării nuanţelor capătă, dintr-o clipă într-alta, o consistenţă în sine, matrice perfectă a operei, frumoasă prin ea însăşi. În această cutie sonoră sînt suspendate acordurile de idee şi de culoare, la fel de lent, de răbdător, într-o mişcare solemnă, cu un ralenti echivalent unei translaţii hipnotice, din care rezultă transa sau vraja. Sau lumea lui Sabin Bălaşa. O lume sau o artă majore şi necrispate ca şi natura, cu o forţă ţinînd de harul acestui pămînt românesc — şi oltenesc — de a impune, fără vuiet tectonic, forme alese.

El a venit cu această lume a lui într-o vreme cînd (ce departe pare astăzi această vreme, dar ce aproape este încă de noi!) rămăsesem, mai exact spus fusesem reîntorşi la constrîngerea unui prag foarte jos, nivelator şi uniformizator al oricăror cutezanţe, chiar şi infime. Într-o vreme cînd movul era o culoare decadentă, cînd geometrizarea sau diluarea liniei apăreau ca o blasfemie, cînd pictura însăşi (mai mult sau mai puţin mărturisit) era privită ca o îndeletnicire sibarită, Sabin ne-a readus pe buze gustul adevărat al artei, cu lumea lui crescută din pămînt, dar căutînd şi cerul, eliberîndu-ne din teluric, din contingent, din cenuşiu, din impur, chemîndu-ne spre spaţiile infinitului şi spre densităţile veşniciei, deschizînd picturii noastre o poartă prin care, apoi, au pătruns foarte mulţi.

E un serafic şi totuşi nu-i, este de fapt un neliniştit, un mare neliniştit. Arta lui pendulează între disoluţie şi cristalizare, între delir şi echilibru, tumultul interior şi halucinaţia plastică se împlinesc în structuri după o aprigă luptă, ce oricînd poate fi luată de la-nceput, aşa cum cîmpul ţăranului se împlineşte în flori doar ca un moment, ca un armistiţiu dintr-o gigantică şi dramatică bătălie cosmică. Lumea pînzelor lui Sabin Bălaşa este alta mereu. E o lume care se naşte mereu pe sine, agitată şi convulsată, inepuizabilă ca şi lumea, irepetabilă ca şi lumea, prin aportul de mister al unei personalităţi care nu se perimează odată cu caligrafia acestor pînze.

Un „mister al lui Sabin Bălaşa", acest artist al luminilor şi al străvezimii? Dar cum să ne închipuim că un artist ca el poate avea candoarea să ne spună totul? De fiecare dată plec din atelierul lui, din lumea pînzelor lui, cu o senzaţie abia înteţită de sete, de sete de har şi vrajă, ca atunci cînd te trezeşti într-o cîmpie deşartă, după ce ai sorbit pe nerăsuflate izvoarele caste din vis. Ca într-una din ultimele sale lucrări, încă neexpuse, care se cheamă „Omul de pămînt" şi în care un om de pămînt eşuează la ţărmul mării, la un pas de triumf, de revelaţie sau de izbăvire. Sau de neant. Sau de nemurire.

Sabin a reuşit de mult să-i fure nemuririi nişte semne.

ILIE PURCARU
Fotografie de A. MIHAILOPOL

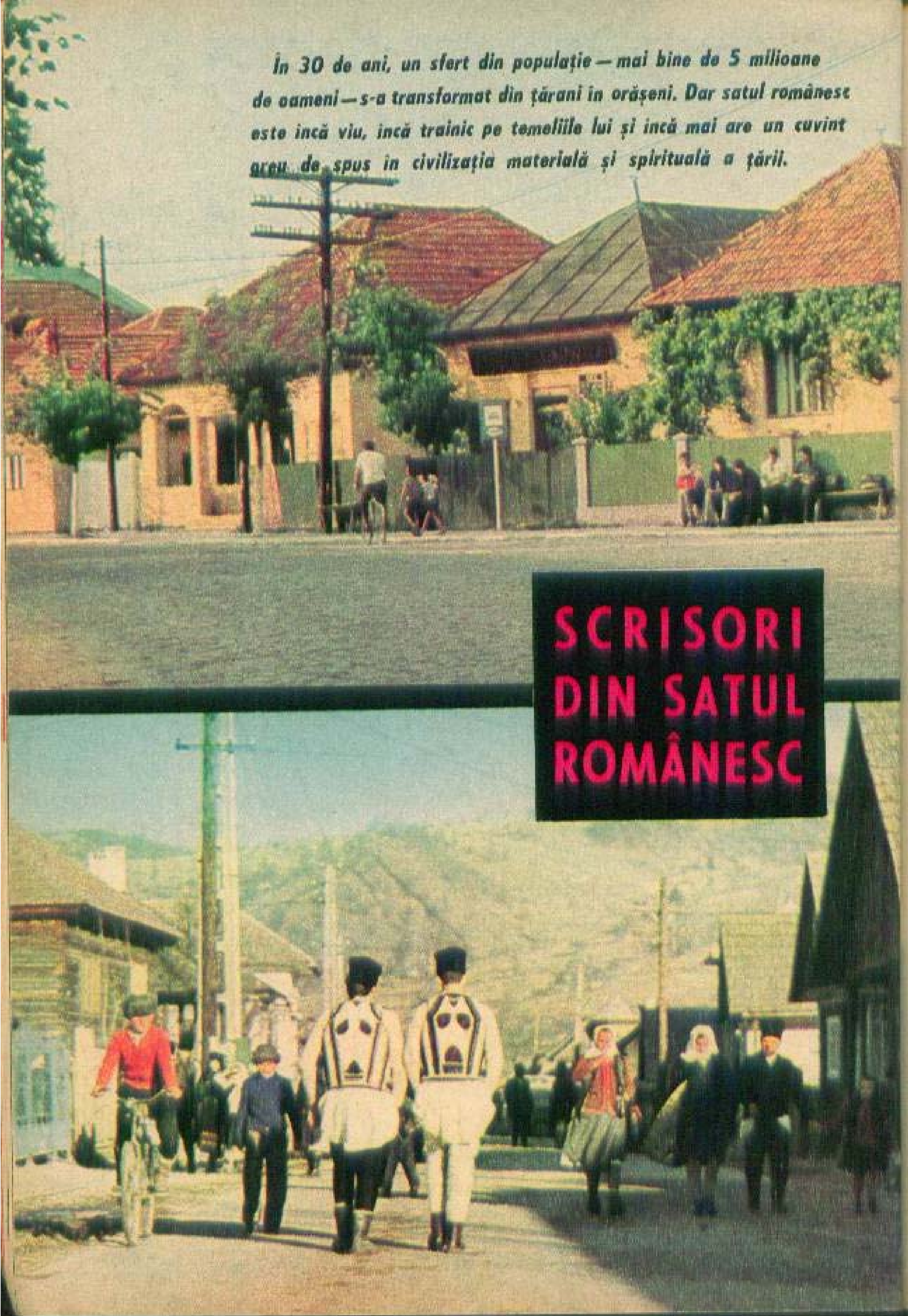

SCULPTURI CERAMICE de COSTEL BADEA

În 30 de ani, un sfert din populație — mai bine de 5 milioane de oameni — s-a transformat din țărani în orășeni. Dar satul românesc este încă viu, încă trainic pe temeliile lui și încă mai are un cuvînt greu de spus în civilizația materială și spirituală a țării.

SCRISORI DIN SATUL ROMÂNESC

LUMINILE LUI AUGUST, LA BĂRCA

Am străbătut treptele cimpiei la Bărca, realmente în timp, și le-am străbătut și în zilele de august, cu lanurile de porumb înalte, cu secerișurile terminate, cu bostane coapte și cu viile plutind în aburul ananasului, seara, cînd jerbele multicolore ale irigațiilor fac curcubeie în ultimele raze, și cînd oamenii pe care-i cunosc de cînd mă cunosc și pe mine se retrag în sat, tot seara, pentru a aborda ideea zilei de miine. De la drumul Nedeii, peste coline domoale, unde lumina cade blind la hotarul de răsărit, cobori către apus străbătînd satul, trecînd Dăsnățuiul, cobori treptele cimpiei pînă în cealaltă extremă, în Căprarul. Și totul e scăldat în lumină, aproape ireală această lumină, cu explozia ei vitală deasupra tuturora. Și peste tot canale de apă pentru irigații, peste tot jeturi de apă împrospătează cimpia, regenerează plante și flori, păsări și animale, reîmprospătează ideea de frumos și bine, gîndul de a face belșugul o normă a vieții.

Stau de vorbă cu oamenii. Mi se pare că au o rostire a cuvintelor domoală, preocupați în treburile lor.

— Ptrruuu ! ...zice căruțașul strunind caii. Ce vrei ?

— N-ai văzut pe tovarășul inginer ? zic eu.

— Astăzi nu. Dar știu unde îl poți găsi. În vale la cultura de soia.

Îmi place de căruțaș, îl cunosc. Îmi place contrastul din ființa lui. Osos, aspru, cu vorbă domoală. Știu că are copii mari, și ei cu copiii lor. Pe ăștia ai mici nu prea îi cunosc. S-au înmulțit. Și eu cu treburile mele, nu am timp să trec pe la toți.

Sînt la marginea satului acum și privesc stațiile de pompare de pe canalul magistral al sistemului. Singuratice și impunătoare în mijlocul cimpiei, destul de puternice ca să semene cu niște blocuri, ele pulsează cimpiei apa Dunării, adusă de la douăzeci de kilometri. Simt cimpia respirînd prospețime, privesc plantele viguroase și am senzația echilibrului, a liniștii și prospețimii. Porumbul pocnește ușor în covragi, iar știuleții mari cît cotul, cîte doi pe tulpină, se apleacă de greutate. Va fi o toamnă bogată și vreau să strivesc cîteva boabe cu lapte ca în copilărie, între dinți, să mă stropșească pe nas și pe buze, să încerc senzația de odinioară. Fac lucrul acesta timid, vinovat de copilăria care a trecut.

Și trec pe drumul viilor în speranța că strugurii au început să se coacă. Miroase iarba tăiată cu secera și făcută măldărele, pălită printre buturugile viei. Iau seama, nu e nimeni pe aici ; firește. Strugurii strepezesc dinții acum, n-ai ce face în vie. Ceea ce trebuie s-a făcut și așteptăm cu toții ca boabele să se umple de soarele verii cît mai mult, sevele din adîncuri să se filtreze prin viziunea frunzelor și să se încheie ciclul autumnal.

Ca să văd cealaltă falie a ogoarelor, mai cobor o treaptă a cimpiei, traversînd satul spre apus, rîul peste podul de lemn, și iată-mă în apropierea apelor care sînt la doi metri sub mine. N-ai decît să sapi un gropan și apa țîșnește susurind în mal. N-ar ajunge, astfel, oricîte fîntîni am săpa. Și atunci, iată din nou sistemul de irigații, altul. Și acesta vine tot din Dunăre, din apropierea Calafatului, străbătînd toată această cimpie de sud, pompată de zeci și zeci de stații. Crește sfecla, crește porumbul, cresc culturile duble, și toată cimpia este presărată cu guri de canal, țevi și iar țevi, reflectînd soarele arzător de deasupra.

Întîlnesc cirezi de vite ale celor două C.A.P.-uri, turme de oi și oameni arși de soare, pe jos, în mașini, pe tractoare. În treburile lor, te salută, te respectă. Ca toți ceilalți, seara vin în sat la casele lor, dar mai înainte trec pe șoseaua mare prin centru, pentru a mai schimba o vorbă cu unul, cu altul, ce mai e și ce o să mai facă miine.

Eu merg la un bunic în vîrstă de optzeci de ani, să-mi spună cum și de ce a fost așa.

— Tată Dinule, în prizonierat ziceai că ai stat patru ani ?

Bătrînul mă privește de undeva, de departe, cu privirea care pîlpîie, printre sprîncenele lungi, neguroase, căzute ireversibil pe fața osoasă. Stă în pat, în sala de la casa mică ; cea mare, sus, e pusă la punct, cu mobilă lustruită, covoare pe jos, familia așteaptă mașina. Se ridică fără efort ; mai are mult de trăit.

Îi privesc feciorul. Om de treabă, nu te privește pe furiș, bănuitor, ci blind, cu privirea deschisă. Neamul ăsta al lui Vîrtosu are bărbați cumsecade. Venise omul de pe uliță, își anunțase echipa pentru miine, la treabă.

— Dar prin centru de cînd n-ai mai trecut ?

— Nu mă lasă picioarele. Să fie cam trei ani. E, ce să faci. Da' privesc la televizor. Puneți mîna taică pe treabă, aveți mare noroc astăzi. Aud că se fac blocuri lîngă primărie. Războiul e păcătos. Barem în '16 ne-am bătut pentru Țară, da în '41 eu zic că Antonescu și regele au fost de vină. Ce ne trebuia nouă să murim pe pămînt străin, și pentru ce ? Mi-au murit doi băieți.

Bătrînul nu plîngea, cum făcea altădată, cînd mă duceam pe la el.

— Ce-a fost, s-a dus, asta e !

Și uite așa, pe frînturi, îmi povestea cînd și cînd viața lui. Viață de țăran român.

VASILE PATRU ■

DINIAȘ, SATUL CU LEBEDE

Mă urmărește, ca un cîntec, titlul acestui reportaj: Diniaș, satul cu lebede. Pentru că lebedele pe care le-am văzut, maiestoase pe lacul parcă anume creat pentru ele, mi se par că întruchipează un simbol. În puritatea albului lor, în liniștea și pacea pe care ți le dăruiesc, privindu-le doar, revezi cu mai multă înțelegere drumul dinieșenilor înălțîndu-se peste marginea lor de lume năpăstuită de ape și pămînturi sărăturate. Pentru că Diniaș, sat al comunei Peciu Nou de lîngă Timișoara, s-a transformat dintr-un sat fără perspective, într-unul al marilor recorduri, cu care se mîndrește o țară.

„În fața lor — își amintește profesorul universitar emerit, dr. docent C.V. Oprea, omul care a avut și el un cuvînt de spus în rotirea de la sărăcie la belșug a acestor locuri — stătea mlaștina imensă, greu de cuprins cu ochii, veșnic acoperită cu stuf și papură. Erau o mie și ceva de suflete. Fața lor semăna a pămînt mocirlit. Și mersul lor era schimbat, greoi, figurile crispate de teama de a nu le fi smulse încălțările de pămîntul cleios. Erau oameni ai noroaielor care, de atîta privire în jos, la prea multa apă și sărătură ce le sufoca plantele, uitaseră pînă și cum arată cerul. Erau săraci dinieșenii, săraci și neguroși, stăteau încolăciți de cele două ape între care se fixaseră moșii și strămoșii lor — Bega și Timișul — neputincioși în fața prea deselor inundații. Neputincioși dar nu resemnați."

Au trecut 17 ani de la întîlnirea profesorului cu dinieșenii. Pe vremea aceea, C.A.P.-ul lor era unul din cele mai slab dezvoltate ale județului Timiș. Cîștigurile erau mici, nici nu se putea altfel cîtă vreme obțineau 600—800 kg grîu sau 1 200—1 800 kg porumb știuleți la hectar. Natura nu era de partea oamenilor. Începuseră discuțiile, neînțelegerile, președinții erau schimbați din mers.

Într-o asemenea stare de impas i-a găsit profesorul C. V. Oprea de la Institutul agronomic din Timișoara. Se hotărîse ca C.A.P.-ul care nu reușea să o pornească din loc să fie pus sub îndrumare profesorului (hotărîre care privea și alte C.A.P.-uri similare, deci și pe alți specialiști). Profesorul și-a luat în serios rolul. El i-a învățat pe dinieșeni nu să muncească pur și simplu, ci să muncească științific. În satul dintre cele două ape și-a fixat sediul „Centrul de ameliorare a solurilor sărăturate". Licențe, specializări, doctorate — luate în țară, sau la Paris, la Viena, la Londra, titluri de glorie — membru al Societății internaționale de pedologie de la Amsterdam, vicepreședinte al Federației europene pentru păstrarea și îmbunătățirea mediului ambiant cu sediul la Basel, membru al grupului de experți din cadrul F.A.O. pentru problema solurilor sărăturate ș.a. — iată doar o parte din prestigioasele realizări ale profesorului C. V. Oprea, care și-a găsit timp și pentru Diniaș. Diniașul și oamenii săi, laolaltă, constituie cea mai mare mîndrie a vieții sale. Pentru că el însuși a devenit de-al lor, fiind singurul profesor universitar cooperator din țară.

Împreună au pornit lupta pentru despovă-

rarea pămînturilor de apă și sărătură. Metru cu metru, l-au smuls împărăției apelor. Totul a fost făcut prin muncă, prin organizare științifică. Întreaga suprafață a unității — 3 402 ha — este împînzită azi cu peste 150 canale de desecare, excavîndu-se peste 500 000 mc pămînt. Mlaștinile și sărăturile, lăcoviștile asfăltuite s-au transformat într-un adevărat laborator agricol din care au pornit spre lume recordurile.

Deschiderea spre nou — iată marea șansă a satului Diniaș ! Arcadie Giurgev, președintele C.A.P.-ului, care pe vremea venirii profesorului abia fusese ales președinte, și abia avea cîteva clase elementare, este poate cel mai elocvent exemplu al împletirii dinieșenilor cu noul. A învățat tot ce a putut de la profesor ; i-a devenit, învățînd, student — și încă unul dintre cei eminenți. Azi este inginer, continuînd să învețe cu aceeași rîvnă, atît din știința cărților, cît și din istoria atît de fascinantă a devenirii satului său. Alături de profesor a pornit spre lume aducînd în grădina satului său cele mai productive soiuri de grîu. Diniașul are acum deja un renume în materie de grîu de sămînță, pe care-l dă și altora, la schimb (cu 60—70 de bani în plus la kilogram). Grîul de sămînță, ale cărui producții bat recordurile, este pentru ei o sursă inepuizabilă de venituri. Și, pentru că vorbim despre nou, nu putem trece cu vederea hibridul de porumb al președintelui (căruia i-au zis Diniaș 1, apărînd deja și Diniaș 2), o adevărată creație, realizată într-un laborator în aer liber, amplasat pe malul Begăi. 14 ani a muncit Arcadie Giurgev la el. Încă mai migălește, cu răbdarea unui adevărat cercetător, pentru îmbunătățirea lui. L-a obținut din încrucișarea porumbului sălbatic cu hibridul simplu 400. Are o densitate ce bate recordul — 4—5 tulpini la cuib, fiecare tulpină legînd rod. Și un copil al locului știe că dintr-un bob de porumb al președintelui se obțin, la finele anului, 2 800 de boabe. Un adevărat record al recordurilor.

S-ar putea scrie o carte despre dinieșeni. Ea ar putea începe, de pildă, de la momentul decernării titlului de Erou al Muncii Socialiste C.A.P.-ului și membrilor săi ; sau poate de la simpla enumerare a ordinelor, medaliilor și titlurilor primite pentru rezultate excepționale : Medalia de Aur Secera și Ciocanul (de două ori), Ordinul Muncii clasa I, Meritul Agricol clasa I. După cum, s-ar putea începe cu proiectele lor — vise, devenite azi fapte palpabile. Au azi o plantație superintensivă de meri pe 150 hectare. Au împrejmuit deja alte 350 hectare pentru extinderea ei. Se vehiculează tot mai mult ideea că la Diniaș se va înființa un Institut de cercetări de pomicultură pentru zona din vestul țării. Ar fi firesc, am zice și noi, pentru că niciunde în țară nu se găsesc valoroasele soiuri de măr adunate aici. Sînt soiuri imune la boli, care nu trebuiesc stropite, aduse din Iugoslavia, Olanda, America ș.a., care dau mere cît pepenele cantalup, sau mai mărunte, aceasta însemnînd cît pumnul. Pentru păstrarea fructelor în timpul iernii se va începe în curînd construirea unui depozit frigorific de 8 000 tone. Vor pune și temelia unei mici industrii pentru valorificarea fructelor, prin construirea unei fabrici de sucuri cu tehnologie mixtă. Producția globală a sectorului pomicol — plus industria nou creată — va atinge, în viitorii ani, 60 de milioane lei.

Paralel cu pomicultura, dom[...] Diniaș, creșterea animalelor va lu[...] fără precedent. E aproape gata modernul complex zootehnic, pentru 3 500 de juninci gestante pe an, ce se vor livra unităților agricole din județ. Și aici, viitorul apropiat va însemna 30 de milioane lei venituri, realizate doar de 25—30 de oameni. Iată mîndria dinieșenilor : curînd producția lor globală va atinge 100 de milioane lei. Aceste milioane se vor obține cu numai o sută de oameni ! Deviza sub care muncesc toți : „Omul și milionul !"

Noul și civilizația ! Diniaș, satul cu cele o mie și ceva de suflete, sat în întregime canalizat, sat care își are stația lui meteorologică, și-a asfaltat drumuri, și-a construit un complex social pe măsura renumelui C.A.P.-ului, la a cărui cantină modernă servesc masa gratuit și bătrînii singuratici ai locului ; și-au întemeiat o sală de spectacole demnă și de opera timișoreană, și-au amenajat un nou sediu al C.A.P.-ului, el însuși grăitor despre civilizația care a pătruns vertiginos pe aceste locuri. În prezent, se lucrează la ridicarea blocului specialiștilor. Se mai află în construcție un cămin pentru bătrîni, o creșă-grădiniță, se finisează complexul comercial din care nu va lipsi nici cafe-barul, se finalizează proiectul spitalului de urgență...

Iar pe locul fostelor gropi, în care se făcea cărămida satului, au amenajat trei lacuri pe care le-au populat cu pește. O lucrare economică și, în același timp, estetică. Era frumos — dinieșenii învățaseră să-și întemeieze frumosul. Dar, parcă mai trebuia ceva. Pe maluri au plantat un adevărat parc dendrologic, cu peste o sută de specii de arbori și arbuști. Au mai întemeiat, tot acolo, și o bază sportivă. Era mult mai frumos, de data aceasta, deși parcă tot mai lipsea ceva. Așa au apărut lebedele albe, aduse de profesor din Deltă. La început au fost 4, azi au 14. Pentru ei, pentru copiii lor, pentru pacea lumii.

GEORGETA BLĂNARU ■

IPOTEȘTI – ȚINUTUL MIHAI EMINESCU

Am pornit într-acolo în ziua solstițiului de iarnă, o iarnă fără zăpezi. Călătorul plecat din Botoșani, de la autogara „7 aprilie" – între altele fie spus, de ce s-o fi chemînd așa? –, pe șoseaua aproape dreaptă pînă se ivesc în zare cîteva dealuri domoale pe care le trece șerpuind, se va opri negreșit, după 9 kilometri, acolo unde șoferul anunță, simplu și cu voce răgușită: Ipotești...

Deocamdată, nimic nu arată că pe undeva, pe aici, și-ar fi purtat pașii al șaptelea copil al căminarului Eminovici. În dreapta stației se vede un chioșc de răcoritoare vopsit țipător și deloc necesar. Rotind ochii în jur, de pe culmea dealului pe care ne aflăm, se poate cuprinde în priviri tot satul cu case mici, cele mai multe, noi, vopsite în alb sau albastru. Sat frumos, cu ziduri frumoase și dichisite, dar cu nimic mai altfel decît așezările lăsate în urmă, înșirate de o parte și de alta a șoselei cu răsuciri leneșe.

Peste drum, printre plopi și salcîmi, sub cerul greu și plumburiu, se ascunde casa lui Mihai Eminescu, reconstruită anii trecuți pe temeliile vechii case a Eminovicilor, sub care s-au găsit, nu demult, vase din lut ce atestă existența, pe aceste locuri, a unei așezări dacice. În stînga aleii ce duce spre casă, se înalță falnic un salcîm despre care se spune că înflorea și pe vremea copilăriei poetului. Pășim cu emoție în casă. O droaie de elevi ascultă cu sfințenie explicațiile muzeografului, explicații competente și pline de căldură. Despre elevi aveam să aflăm că sînt din satul Volovăț, de lîngă Rădăuți, veniți în excursie împreună cu profesoarele Ileana Savu și Stela Cernăuțeanu. Muzeograful Maria Pleșan încearcă să le transmită școlarilor acel firesc sentiment de pietate față de Mihai Eminescu, luceafăr al literaturii române, care „s-a aprins și a scînteiat, aici, la Ipotești", după cum spunea dumneaei. De la 15 iulie 1979, dată la care a fost inaugurat muzeul „Mihai Eminescu", au poposit la Ipotești sute de mii de vizitatori din toate colțurile țării, precum și străini de pe toate continentele, interesați de viața poetului și de locurile unde a copilărit.

Ulițele, de fapt străzi asfaltate, sînt aproape pustii. Într-o curte vecină doi oameni se-nvîrtesc în jurul unui foc imens. E vremea Ignatului. Cei doi sînt Gheorghe C. Munteanu și ginerele său Traian Niță. Ne primesc în curtea largă din preajma casei, cu ospitalitatea dintotdeauna a oamenilor simpli, de parcă ne-am fi știut de demult. Apare și prichindelul Cezar Niță, școlar în prima clasă și botoșănean venit la bunici, ca și în alte vacanțe. Nu este deloc sfios. Intră-n vorbă imediat. El spune: „Eminescu este un poet mare, fiul lui Gheorghe și al lui Raluca Eminovici". La întrebarea „de unde știi?", răspunde: „Am auzit cum povestește bunicu' la lume". „Dar vreo poezie știi?".

„Nu. Știu un cîntec, îi zice **Somnoroase păsărele**, îl știu de la mama, mi l-a cîntat de multe ori". „Toți oamenii de pe la noi — ne zice bătrînul Munteanu — știu de la mic la mare poezii de Eminescu. Iar unii le știu dar uită chiar cine le-a făcut. Ultimul care l-a cunoscut pe bădia a fost moș Dumitru Leancă, născut pe la începutul lui 1881 și dispărut dintre cei vii prin '74".

Mai încolo, intrăm într-un magazin. Un vînzător politicos chiar și cînd nu are ce i se cere se întîlnește mai rar. La Ipotești el se numește Augustin Boicu și are în gestiune și cărți, cam o mie de titluri. Eminescu se vinde cel mai mult. Cumpără și sătenii, dar mai ales turiștii. Acum, nu are decît volumul de **Opere alese** îngrijit și prefațat de Perpessicius, cuprinzînd poeme originale de inspirație folclorică și lirică populară. De cerut, a mai cerut la Botoșani, la U.J.C.C. și alte titluri, dar încă n-au sosit. Ne-am convins încă odată, dacă mai era nevoie, că oricîte ediții Eminescu s-ar tipări, poetul cel mai îndrăgit al neamului se citește, cărțile se epuizează și noi ediții devin necesare.

Străbatem, în zi de iarnă, Ipoteștiul, sat nu prea mare, aparținător comunei Mihai Eminescu, împreună cu Cătămărăștii, Stînceștii, Baisa, Manoleștii Vale, Cucorănii și Cerviceștii, sate presărate pe coame de dealuri și văi, cu codri faimoși odinioară și lacuri la fel. Sediul primăriei tocmai se zugrăvește, motiv pentru care Ecaterina Crasi, primărița, stă mai mult pe teren. De dimineață a urcat în trăsură și a mers la Cătămărăști, la complexul avicol intercooperatist decorat cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Ecaterina Crasi ne mărturisește că, deși nu-i localnică, se împacă bine cu oamenii, sînt buni gospodari, prietenoși și nu le place să facă naveta. Din cele aproape 6 600 de suflete cîte numără comuna nu sînt două-trei sute de navetiști, cu toată apropierea de Botoșani. Parcurgem o bucată de drum alături de primar. De-a lungul șoselei sînt pruni și meri. Din primăvara trecută valea din fața școlii s-a umplut cu molid și brad, în total 5 500 de conifere. Vor înălța o școală cu două nivele și zece săli de clasă și ateliere, în valoare de aproape un milion.

În codrii din jur, izvoarele lui Eminescu sînt vii și susură. La data cînd le-am văzut, le lipsea splendoarea zăpezii sau a copacilor înfrunziți, dar, oricum, ele, izvoarele și lacurile există și sînt vii și frumoase așa singure cum sînt. Și nici nu credem că ar avea nevoie de campingurile despre care ne-a vorbit primarul Ecaterina Crasi că se intenționează să fie amenajate aici.

Spre seară, rugîndu-l pe șofer să mai aștepte un minut pentru a fotografia mormîntul părinților poetului, încercam un sentiment de culpă față de el și de călători. Nimeni nu privise altfel decît cu blîndețe și prietenie ruga mea, iar apoi, așteptînd și eu alături de ei pe întîrziații ce n-au lipsit ca și pe cei mulți din stațiile mai aglomerate, am înțeles că șoferii și oamenii întîlniți trădează bunătatea lumii de pe aceste meleaguri.

Ipoteștiul este la fel ca toate așezările din această parte a țării. Ceea ce îl deosebește este destinul lui de a fi legat pururi de destinul lui Mihai Eminescu. Ipoteștii, sau ținutul Mihai Eminescu, nu departe de ținutul Enescu, nu departe de Voroneț sau de alte vechi și strălucite ținuturi românești.

ION PREDOȘANU ■

DOMNIȘOARA DIN POSEȘTI

Dacă cobori din tren la Vălenii de Munte și vrei să mergi mai departe spre comunele și satele răspîndite printre dealuri și pruni, trebuie să iei rata de Bătrîni sau pe cea de Starchiojd. Și așa, odată urcată în mașina mereu arhiplină, te pregătești să cuprinzi cît vezi cu ochii ținutul. Te pregătești să vezi totul ca un orășean avid de rusticitate... Privind pe geamul mașinii asiști la un spectacol sui-generis. Stațiile de mașină, adevărate antracte, punctează onomastic traseul: Drajna de Jos, Drajna de Sus, Ogretin, Nucșoara... Și amintirea mă obligă să mă gîndesc unde au dispărut Rîncezii?!, dar și aici s-au schimbat multe. Și oamenii și locurile. Totul capătă haină nouă, modernă, înverzită și înnoită o dată în plus în acest an, cu acest timp... și apoi șoseaua coboară în serpentine scurte, abia rotunjite, tăind Zeletinul, cîmpie aruncată ca un covor moale pe spinările dealurilor. Peisajul contorsionat al ținutului te întovărășește pînă undeva la capătul pămîntului, care aici se cheamă Starchiojd, așezare pierdută în vreme, aflată în istorie și consemnată în date și fapte. De aici mai departe nu mai pleacă alte drumuri peste munți, doar cărările făcute de pasul omului mai caută umbra pădurilor, și atît. Și undeva, între Vălenii de Munte și Starchiojd, se află așezat satul meu, Valea Plopului, așezare de munteni harnici, mai ales de femei foarte harnice, după cum mi-a spus-o și un bărbat din partea locului.

Vechiul sat Valea Plopului, pe care l-am părăsit cu zeci de ani în urmă, azi soră geamănă cu Poseștii, comună vecină mai mare, care însă a primit să aibă grijă gospodărește de satul mai mic, își înșiruie casele de-o parte și alta a unei ape cu nume simplu, Plopeanca, și numără doar cîteva sute de familii. Aici nimic nu pare altfel ca oriunde, în oricare alt sat sau comună

din țară. Oamenii mișună într-un du-te-vino continuu, muncind pe pămînturile gospodăriei agricole colective.

Aici nu lipsește nici tocănitul morii, aruncate undeva la capătul de jos al satului, lîngă apă. Mă obișnuisem cu tocănitul ei înfundat ritmic, toc-toc-toc, semn că Aurel al lui nea Tudor macină, macină grîu pentru pîine. Și de soră-sa, Mărioara a lui nea Tudor, îmi mai amintesc, azi oameni în toată firea, cu casă și copii.

Aici nu lipsesc nici cocoșii, adevărate ceasornice ale satului, luate la întrecere, pe gardurile gospodăriilor, în măcinatul timpului. Ei deopotrivă de harnici la trezirea satului ca și moara în măcinatul grîului...

Și undeva, sus, pe spinarea dealului așezat în mijlocul satului, domină, ca o cetate albă, *Școala*. Clădire nouă și impunătoare cu care se mîndresc sătenii. Oamenii și-au așezat casele în jurul ei ocrotind-o parcă.

Ajunsă la Valea Plopului am vrut să aflu lucruri noi legate de oameni, despre satul de unde am plecat, să aflu ce mai face directoarea școlii nr. 3 din comuna Posești, satu Valea Plopului, județul Prahova, profesoara de limbă și literatura română Ana Alboteanu.

Atunci, în '66, lumea-i spunea „domnișoara", simplu. Abia venise din București. Acum toți i se adresează cu „tovarășa directoare". Mie-mi place să-i spun „tovarășa domnișoară", și repet apelativul în gînd, de mai multe ori, să nu-l afle și să nu se supere.

Au trecut 14 ani de atunci și totuși a rămas aceeași, „domnișoara" pe care o știam de la București. Același om vesel, păstrîndu-și alura firească, sportivă, păstrîndu-și zîmbetul și vorba calmă. Poate mișcările sînt mai adunate. O privesc atent, ca să mai descopăr ceva nou, și atunci investighez curios: „Ai părăsit Bucureștii de 14 ani, și de tot atîția ani muncești aici, departe de gălăgia metropolei. În 14 ani nu ai mutat nici un stîlp cu neon aici, darmite un bulevard cu reclame multicolore, așa cum ți se sugerase odată de cineva, vrînd să fie original și ironic. Nu-ți lipsește atmosfera Bucureștilor ?"

„Tovarășa domnișoară" nu-mi gustă poanta cu neonul, n-o gustase nici atunci cînd i se sugerase ideea de către cineva, o persoană rămasă în București și tot absolventă a Facultății de filologie... și-mi răspunde rece: „Nu am mutat stîlpii cu neon, e drept, n-am ce face cu ei aici. Dar am mutat biblioteca de-acasă. Aveam nevoie de cărți în schimb. Știi, între timp am dat diferența la facultate, așa că am urmat alți trei ani la fără frecvență la Universitatea din București. Nu am rupt deci, nici o clipă legătura cu Bucureștii. Și pe urmă nu asta mă preocupa pe mine. Dacă era așa, nu veneam aici...".

Apoi îmi vorbea de început, de acel început nu prea ușor, recunoaște asta. Era singură și cam stingheră în casa gazdei necunoscute. Așa, naveta obositoare era ca o scăpare, la care apela în fiecare sfîrșit de săptămînă. Și-mi mai spunea, zîmbind ironic, că și-a luat din primele economii o mașină, pentru a ușura naveta. Dar a renunțat la ea curînd.

„Aici, cînd am sosit nu cunoșteam pe nimeni. Știam doar unde-i situat geografic satul, mă informasem înainte de repartiție ca să știu. Am fost îndrumată, e drept, de inspectoratul județean, și primul drum l-am făcut însoțită de tata, care mi-a găsit și gazda. Aveam, pe atunci, 20 de ani. Mai tîrziu am bătut la ușa învățătoarei, proaspăt pensionată, Macovschi Alexandra, care m-a primit ca pe un copil al ei, ca și cum ne-am fi cunoscut de cînd lumea. Asta a mai schimbat situația...".

Am coborît dealul, părăsind școala, dar nu străbătînd ulița principală, ci tăind drumul pieziș, prin spatele școlii, printre pruni. Asta pentru a ne feri de ochii curioși. În sat se află imediat cînd coboară din rată cineva mai puțin cunoscut.

Casa în care locuiește eroina mea este o casă mică, neterminată în tencuială, dar mie mi s-a părut albă și frumoasă, poate și soarele m-a ajutat s-o văd atît de albă și cu un pridvor la fel de alb, învelit în pomi și verdeață. În fața casei un covor proaspăt de iarbă — și brusc imaginea m-a făcut să mă gîndesc la iarba verde, verde de-acasă, pentru că și eu mă simțeam aici ca acasă... — și cu o poartă din scînduri dată la o parte. Nici cîine, nici găini, nici zarzavaturi, sau răzoare proaspăt săpate și greblate cu grijă. Îi reproșez asta. Mă așteptam să găsesc casa dascălului aidoma acelora din cărțile de povești frumos colorate, sau din povestirea lui Slavici.

Ne-am ridicat deodată parcă, ceștile de cafea erau goale. Am urcat iar dealul, dar de data asta pe ulița principală, și am mers iar la școală. Era duminică. Dimineața a trecut repede. Am văzut laboratorul, am aflat ce înseamnă autodotare, ce-nseamnă activitate tehnico-productivă, acord global legat de terenul dat în folosință școlii de către C.A.P.-ul comunei, pe care muncesc elevii timp de două trimestre în ore repartizate săptămînal.

Tot acum am aflat ce fac copiii, aici la sat, iarna. Fetele brodează păstrînd

vechile „împunsături", și învățătorii mai vechi, și bunicile au o vorbă de spus aici, ajutîndu-și nepoțelele, învățîndu-le tainele cusutului, țesutului, torsului, împletitului. Băieții fac tîmplărie, fac ambalaje de fructe pentru ferma din Măgurele, fac proteze pentru pomi, aici fiind o zonă pomicolă extinsă în ultimul timp, și cu toții, fete și băieți, desenează (dar nu la fel cu cei din Vulturești, e drept !), scriu poezii... și visează un sat mai frumos.

CORNELIA BARBU ■

UN DAR FUNDAMENTAL

Dintre olarii de altădată, cunoscuți și mulți, din Josenii Bîrgăului, o pitorească localitate a județului Bistrița-Năsăud, care apucaseră să ajungă cu pipe din lut și pînă în îndepărtatul Stambul, schimbîndu-le pe mirodenii sau fine mătăsuri, mai trăiește și speră în rostul meșteșugului său doar bătrînul Ștefan Gănău, izvoditor de frumuseți căutate de oameni, de-acum, numai pentru frumusețea lor. În rest, pentru că nu a mai avut încotro, comuna s-a întors cu privirile, cu brațele și cu mintea spre orizonturi noi și, cu toate că numai întoarcerea asta n-a rodit prin sine, ci însoțindu-se cu sămînța de dreptate socială din existența de astăzi a oamenilor, ea dezvăluie o semnificație adîncă, de luat totdeauna în seamă : puterea însăși a vieții de a se reînnoi, mereu și mereu.

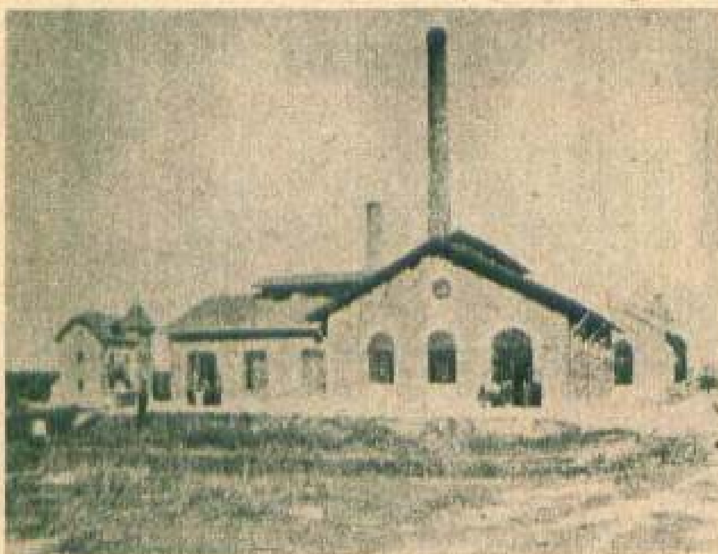
Unirea face puterea este un proverb al cărui adevăr se verifică cu prisosință și la Josenii Bîrgăului, o comună a cărei ambianță naturală, ca și distribuția în spațiu a fondului funciar, a terenurilor propice pentru agricultură, s-a dovedit a fi improprie formării cooperativelor agricole de producție. Cu alte cuvinte, comuna se înscrie prin forța împrejurărilor într-una din acele zone geografice ale țării în care efortul productiv al oamenilor, ca temei al bunăstării lor, se exercită cu precădere în cadrul limitat al unei familii, al unei gospodării. Dar, oricum, așezarea aceasta de oameni destoinici nu a rămas alături de marele drum pe care s-au angajat satele românești și primarul Ioan M. Pop, chibzuitul nostru interlocutor dintr-o zi obișnuită a toamnei, dintr-o zi în care se culeg roadele și se adaugă unor avuții deja dobîndite, întru dovedirea acestui adevăr care ține de dimensiunea timpului, ne întîmpină întrebările cu argumentele lui.

Într-adevăr, în ultimii ani, doar cîțiva, s-au ridicat aici peste 150 de case noi, trainice. Deși nu este mai puțin adevărat că suma lor singură, despărțită de alte izbînzi, nu este însă suficientă pentru a transforma comuna într-o localitate care să bucure și ochiul și spiritul pînă la capăt, aflăm în temeliile lor o realitate pe care se mai poate clădi încă, fără doar și poate. O altfel de viață, de pildă, ca să ne încurcăm doar cu un singur exemplu. Cele 616 ha livezi și sutele de grajduri, fărîmițate întîi în gospodării individuale, reunite apoi în Asociația pomicultorilor și a crescătorilor de animale din Josenii Bîrgăului, produc 600—700 tone de fructe în anii mai buni ; vrednici crescători de vite mari mai cu seamă, locuitorii comunei livrează statului, anual, circa 300 tone de carne, ceea ce înseamnă ceva dacă luăm în considerație și numărul lor, nu din cale afară de mare. Alexandru Strungar a ajuns vestit și în orașe îndepărtate pentru merele pe care le cultivă. Au de spus un cuvînt greu în producția de carne a obștii Valer și Gheorghe Bădăcean, Crăciun Mînzat și Ion Nat, sau Ștefan Anastasie Giță. În vreme ce marea majoritate a femeilor din Joseni, preț de 200 la o numărătoare mai strînsă, prestează muncă la domiciliu în cadrul unei cooperative profilate pe artizanat și mică industrie sătească. Pînă și cei vreo 700 de navetiști, antrenați în activitățile industriale de tot noi ale municipiului Bistrița, sau în sectoarele de exploatare forestieră din Suseni și din Prundu Bîrgăului, nu au încetat să se considere cetățeni cu drepturi și îndatoriri egale ai comunei, care înseamnă pentru el ceva mai mult decît un vast dormitor. O vatră care poate înflori și mai mult, o vatră în care, odată cu reîntoarcerea lor cotidiană, se mai poate trăi și o viață în plus. Și zilele, pentru ei, cum este și firesc, sînt mai lungi, sînt mai încăpătoare decît zilele altora.

Din casă în casă, prosperitatea se dezvăluie ca un dat fundamental al meleagului. Distincția ornamentelor de artă românească, perpetuate din vremuri străvechi, în toate interioarele, revendică dreptul unui tonic racord la toate înlesnirile civilizației moderne, și în gospodăria lui Flori Monda, pomicultor și crescător de animale cu prestigiul consolidat în comună, și în gospodăriile lui Ion Uifălean, Ilie Jauca, Iosif Ignat sau Teodor Chiutan, fiecare cu cerul și orizonturile ei de aspirație și faptă, înfrățite totuși, acum, în virtutea unui subtext cert de solidaritate umană. Încît, mai devreme sau mai tîrziu, rămîne și aici în picioare o întrebare care nu s-a rostit încă : ce anume îi ține pe oameni în casele lor, în gospodăriile lor, în vatra satelor lor, în ciuda mirajului ridicat în privire și cuget de explozia urbană a marelui oraș învecinat ? Și răspunsul, desigur, dacă de la primarul Ioan M. Pop îl așteptăm, îl poate întoarce spre noi, întrutotul convingătoare, chiar și o simplă ridicare din umeri. Și Josenii Bîrgăului e o așezare românească de oameni în care asemenea întrebări aproape că nu-și mai găsesc rostul.

P. MIHAI ■

REMEMBER

1812 —
Să fie lumină!

La începutul secolului trecut, păcura strînsă din izvoarele naturale descoperite în județul Prahova avea o singură întrebuințare : se ungeau cu ea osiile carelor. Mai tîrziu a început a fi folosită și pentru iluminatul public. O poruncă a Divanului, către armașul Capitalei, ne arată punerea în aplicare a inovației — la 6 iulie 1812 : „Fiindcă mîine seară (7 iulie) la Herăstrău este să fie adunare mare (serbarea dată în cinstea generalului-maior Engelhardt), cu pitacul acesta să dă de știre ca să orînduiești a să pune pă drumu Herăstrăului, însă pă o parte și pă alta, butoaie cu păcură aprinsă, ca să fie lumină. Și să nu să puie unul de altul cu apropiere, ci cît să va cuveni, ca să fie lumină bună". Un alt ordin, dat în decembrie 1812, punea în vedere celor ce aveau de umblat noaptea prin oraș, „să nu mai îndrăznească nimeni a merge făr' de felinar" — deci iată care a fost prima regulă oficială de circulație în Capitală.

1818 —
Bășica lui Caragea

Bucureștenii au văzut pentru prima dată un balon la 26 iunie 1818. De la Curtea Arsă, de sus, de pe Dealul Spirii, a fost lansată atunci „bășica lui Caragea" — cum i s-a spus. Era un balon cu diametrul de patru stînjeni (deci aproximativ 8 metri), confecționat din pînză de Brașov. Documentul care menționează evenimentul spune : „De față fiind și domnitorul Caragea și fiica sa, Raluca, și o mie de oameni adunați, a fost adusă o bășică rotundă (...) ce avea într-însa un buriu (butoiaș) cu spirt de 5 vedre, prins cu meșteșug (...) și dîndu-se foc spirtului, ca să încălzească aerul (din interiorul balonului), bășica s-a înălțat în sălvi cît de abia se mai vedea și a căzut în apă, în satul Cățelu". Primul balon cu pasageri care a zburat deasupra Capitalei, s-a numit „Mihai Bravul". Era un uriaș înalt de 25 de metri și cu diametrul de 14 metri. Zborul inaugural a fost făcut, cu oameni la bord, în ziua de 9 iunie 1874, cu decolarea de pe Dealul Mitropoliei și cu aterizarea la 46 de km de București, în comuna Aprozi — Ilfov.

1900 —
Prima hidrocentrală

Acum nouăzeci și nouă de ani, la 1 octombrie 1882, se inaugura la București prima „fabrică de curenți, instalată în fața Palatului Domnesc, pe Calea Victoriei — unde se află astăzi Biblioteca Centrală Universitară. Puterea mașinilor instalate era așa de mare, scrie într-un raport, „încît aprinde deodată o sută de becuri de cîte 16 lumînări normale englezești". De la această uzină au fost racordate, printr-o linie cu stîlpi de lemn, Teatrul Național și, apoi Cișmigiul. Lucrări mai însemnate de instalare a electricității au fost făcute în anul 1888, cînd, prin canalizarea Dîmboviței, obținîndu-se o cădere de apă de 7,34 metri, s-a inaugurat uzina de la Grozăvești, prima hidrocentrală din țara noastră. Aceasta a fost înzestrată cu patru turbine ce puneau în mișcare două dinamuri de curent continuu de 600 V. În anul 1900 i s-au adăugat alte trei mașini cu aburi, orizontale, cuplate cu alternatori trifazici de cîte 1000 kW, uzina de la Grozăvești devenind astfel o hidrocentrală de mare capacitate.

Gravură de
SUZANA FÎNTÎNARIU

Simona Petrescu este o tînără care locuiește foarte aproape de mare. În ciuda unei boli care o țintuiește de ani de zile în casă, Simona Petrescu nu s-a dat niciodată bătută. Ea și-a transformat camera într-un veritabil atelier, în care pictează și confecționează obiecte de artă. Numai pînă acum Simona Petrescu a avut zece expoziții personale, la Muzeul din Constanța, la Teatrul Mic din București și în diferite săli de pe litoral. La cele două ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", Simona Petrescu a obținut titlul de laureată ; de două ori premiul întîi și de două ori premiul doi. Marea o inspiră, marea îi alină suferința. „Apoi, mama — ne povestește artista — m-a ajutat să ajung și să descopăr Maramureșul. M-a purtat de multe ori în spate prin diferite comune ca să pot vedea și să înțeleg viața omului din celălalt capăt de țară. M-am îndrăgostit de acei oameni, de acele locuri".

Prin tot ceea ce face, Simona Petrescu ne transmite un exemplu de mare luptă și de speranță în viață.

SORIN POSTOLACHE

Cazul şi cazurile doctorului Leontopol

Scriind despre doctorul Mihai Leontopol şi despre lupta sa pentru salvarea de vieţi omeneşti, să rinduim altfel lucrurile şi să pornim de la o

Prioritate mondială 1980, descoperită la Bucureşti in 1968

Intr-un număr recent, din august, al revistei „Cancer Research" am citit articolul intitulat „Efecte inhibitoare ale unor compuşi fenolici asupra cancerului indus cu benzopiren", semnat de trei cercetători de la Universitatea din Minnesota, Lee Wattenberg, Judith Coccia şi Luke Lam. O lucrare serioasă, pusă sub egida Institutului naţional al cancerului din Statele Unite şi avind ca punct de plecare observaţia că, in S.U.A., cancerul gastric a marcat in ultimii ani o scădere simţitoare. Fenomenul a fost pus pe seama folosirii, după 1975, a unor conservanţi alimentari de tipul fenolilor substituiţi, iar studiul celor trei n-a făcut altceva decit să confirme, prin experimente de laborator, justeţea observaţiei. Altfel vorbind, autorii au testat o serie de 18 fenoli substituiţi şi au ajuns la concluzia că aceştia au, la şoareci, un pronunţat caracter inhibitor in cazurile de cancer gastric.

Cercetarea a stirnit, cum era de aşteptat, un deosebit interes in lumea oncologiei de pretutindeni, fiind apreciată drept o prioritate mondială, capabilă să deschidă un drum nou, indrăzneţ, pe teritoriul luptei impotriva cancerului.

Numai că, s-o spunem răspicat, ceea ce ar părea să fie, in 1980, o descoperire prioritară s-a mai descoperit ! La 16 martie 1968, cu numărul de inregistrare 68 363, doctorul român Mihai Leontopol a depus la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci o cerere de brevet referitoare tocmai la substanţele experimentate, 12 ani mai tirziu, de Wattenberg, Coccia şi Lam. Ba mai mult. Din anul acela, dacă nu chiar mai devreme, Mihai Leontopol a inceput să folosească fenoli substituiţi in tratamentul său anticanceros bazat, in principal, pe preparatul „L4", cazuistica sa insoţindu-se de rezultate pozitive, plasate dincolo de orice dubiu.

Să procedăm, in acest punct al expunerii, la o paranteză, ocupindu-ne de o

Premieră mondială in cancerul de trahee

Aceasta s-a intimplat, cu probe ştiinţifice inatacabile, la Bucureşti. Să facem un rezumat al cazului, publicat in detaliu in „Flacăra" din 6 decembrie 1979.

In virstă de 44 de ani, V. Ch. din Bucureşti, de profesie inginer, acuză in iarna anului 1977 expectoraţii sanghinolente. Le pune, iniţial, pe seama unor mai vechi bronşite, datorate celor peste 20 de ţigări fumate zilnic, de la etatea de 21 de ani. Speriindu-se insă de violenţa atacurilor de tuse, se prezintă la doctor şi i se pune diagnosticul de bronşită tabagică, emfizem pulmonar. In septembrie 1978, e reexaminat la Institutul de medicină internă unde, in urma probelor funcţionale, se constată o disfuncţie respiratorie obstructivă. Bolnavul este recomandat Institutului de ftiziologie. Acolo, bronhoscopia sugerează existenţa unui cancer de trahee, documentul respectiv purtind numărul 51 847 din 13 noiembrie 1978. Examenul histopatologic, numărul 40 390 datind din 17 noiembrie, cade ca o ghilotină, neoplasm de trahee, carcinom epidermoid, boală grea, cel mai adesea fatală.

Fără să cunoaştem, la data aceea, amănunte legate de caz, am infăţişat intreaga documentaţie medicală a bolnavului V. Ch., buletinele de examen bronhologic şi histopatologic, radiografiile etc., unor personalităţi de marcă ale medicinei noastre, profesorilor Constantin Gheorghe Dimitriu, Victor Ciobanu şi Constantin Anastasatu. Toţi trei au avut, chiar dacă in termeni diferiţi, rezerve faţă de şansele de supravieţuire ale bolnavului. Chiar operate, spunea profesorul Anastasatu, maladiile de acest gen dau metastaze şi, după 10—12 luni, intervine sfirşitul. Chiar dacă, preciza profesorul Dimitriu, in materie de cancer sint posibile tot felul de surprize, după documentele pe care ni le-aţi prezentat, ar cam fi timpul ca boala să revină şi să aducă decesul. In mod normal, il cităm pe profesorul Ciobanu, un astfel de cancer omoară repede.

Să ne intoarcem la cazul in sine. V. Ch. este trimis la Spitalul clinic Fundeni pentru cobaltoterapie. Refuză şi, la data de 25 noiembrie 1978, incepe să se trateze exclusiv cu produsul „L4". Sub tratament, simptomatologia pulmonară scade, iar in 20 decembrie 1978 bolnavul elimină, tuşind, o formaţiune cartilagindasă de mărimea unui bob de piper. La inceputul lui 1979, V. Ch. e internat, in două rinduri, la Centrul medical de fonoaudiologie şi chirurgie funcţională O.R.L. din Bucu-

rești, locul de desfășurare al experimentului Leontopol. Boala dă înapoi văzînd cu ochii, starea pacientului se ameliorează. După toate investigațiile, clinice, radiologice etc., la 3 luni după începerea tratamentului exclusiv cu produsul „L_1", formațiunea tumorală regresează pînă la dispariția totală, iar V. Ch. își reia, la 1 aprilie 1979, activitatea de inginer.

Rezumînd, după datele din literatura de specialitate, omul ar fi fost pierdut, diagnosticul de cancer fiind în afara oricărui dubiu. La fel, în afara oricărui dubiu, e faptul că el trăiește și muncește ca și cum nu i s-ar fi întîmplat nimic!

Invitat să comenteze situația, profesorul Dorin Hociotă, orelist român de faimă mondială, n-a zis decît „confirm că e real". Nici n-ar fi fost, socotim, nevoie de mai multe cuvinte, dovezile medicale și, mai presus de orice, viața lui V. Ch. neputînd fi puse la îndoială.

Mergînd mai departe să trecem în revistă și alte

Noi argumente la dosarul tratamentului cu „L 1"

1.

— Cum vă numiți ?

— Iulia Nițu și am 63 de ani. Locuiesc pe Intrarea Arbănași, 23.

— Ați suferit de neoplasm bronhopulmonar drept ?

— Așa au scris doctorii. Eu am crezut că n-am cancer, dar la spital, la cel de pe Viitor, l-am auzit pe profesor zicîndu-i unui doctor c-ar fi bine să am numai tuberculoză. Mi-am dat seama cum stau și i-am zis fetei mele că s-a terminat cu mine, m-am curățat. Am aflat de doctorul Leontopol și, la insistențele mele, acesta a acceptat să mă trateze. Încet, încet, m-am pus pe picioare, de unde eram ca moartă, numai cu „Salvarea" la poartă stăteam. Azi mi-e bine, mănînc și beau de toate, muncesc ca altădată, cu care nu mai puteam nici să scutur un covor !

— La doctori ați mai fost ?

— Am mai fost, o dată. S-a uitat la mine ca la o minune și unul de ispravă mi-a zis „ce faci, cucoană, ne răstorni medicina ? !". Pe urmă, deși m-au chemat la control, nu m-am mai dus.

— De ce credeți că a zis doctorul acela de ispravă că răsturnați medicina ?

— Că m-am făcut bine, eu așa cred.

Să lăsăm documentele medicale să vorbească în cazul Iuliei Nițu : ● examen bronhoscopic (numărul 50 059 din 1 aprilie 1978) : „stenoze marcate ale lobarei superioare drepte și a segmentarei ei prin compresiune și infiltrație parietală. Stenoză totală în „deget de mănușă" a lobarei medii prin compresiune. Infiltrație de mucoasă ; ● aspirat bronșic (37 263 din 22 aprilie 1978) : „grupe de celule carcinomatoase de tip cilindrocubic".

La data aceea, i s-a recomandat intervenția chirurgicală. Refuzînd-o, a început tratamentul exclusiv cu produsul doctorului Leontopol. Restul îl cunoașteți, discuția de mai sus fiind revelatoare. Radiografiile de mai tîrziu, ultima efectuată la 18 luni după stabilirea diagnosticului, sînt limpezi, tumora a dispărut complet.

2.

Anica Ivanciu, 68 de ani, domiciliată în București, strada Solului 6, a început să simtă dureri cam la jumătatea anului 1977. Adresîndu-se Spitalului „23 August", i se diagnostichează pleurezie dreaptă, după care i se scot, cu seringa, 20 de centimetri cubi de lichid și, la analiză, i se găsesc celule canceroase. Se înfățișează doctorului Mihai Leontopol care, spre a fi mai sigur, o recomandă Spitalului Colentina, aflînd că bolnava are, la plămînul drept, o formațiune tumorală, probabil metastatică.

— Cum vă simțiți ?

— Nu mă mai tratez, dar mă simt complet vindecată.

— Cu ce v-ați tratat ?

— Mi-au dat, de la „23 August", algocalmin și, la nevoie, morfină.

— Aveați dureri ?

— Insuportabile.

— Și ?

— După ce am umblat prin tot felul de spitale, de la Filantropia la Filaret și înapoi, m-am dus la doctorul Leontopol, despre care auzisem, de la un om, că face bine. N-am auzit rău. De unde nu puteam ridica o batistă, după o lună de tratament cu prafurile sale, n-am mai luat nimic altceva, parcă mă născusem din nou. Am mai avut, de, anii, o gripă, dar plămînul mi-a rezistat.

— Cum vă simțiți ?

— M-ați mai întrebat, mă simt bine.

Am ales doar două din multele cazuri rezolvate de Mihai Leontopol. Despre alte cîteva s-a scris în „Flacăra" din 13 decembrie 1979, cu lux de amănunte, cu fotografii, cu documente medicale etc. Nu mai revenim, să vedem însă ce e nou cu privire la

Experimentul de la Centrul de fonoaudiologie

Dacă americanii nu stau și, desigur, nu vor sta pe loc, de la cercetarea lui Wattenberg, Coccia și Lam ei vor lărgi aria investigațiilor și la alte forme de neoplazii, situația celui ce i se cuvine, de fapt, prioritatea în domeniul respectiv nu-i tocmai clară, deși s-au făcut și se fac eforturi în ideea valorificării depline a experimentului său. Rămîne însă destul loc pentru mai bine.

De cazul și de cazurile sale se ocupă, la indicația expresă a Ministerului Sănătății, o comisie de specialiști avîndu-l ca președinte pe reputatul profesor Ștefan Berceanu, recent laureat al Premiului de medicină pe 1980 al Academiei dei Lincei din Roma. Disponibil la nou, profesorul Berceanu s-a apropiat de situația Leontopol ca un veritabil om de știință, dornic să cerceteze și să descopere adevărul.

Nu ne rămîne decît să salutăm o astfel de atitudine, integral științifică. Și să sperăm, cu asta am pus punct final articolului, că experimentul Leontopol se va desfășura, în timpul care urmează, într-un cadru de atenție și respect față de adevăr. Un om, doctorul Mihai Leontopol, se oferă să-i facă bine pe alți oameni. Dacă poate, și poate, să-i dăm mînă liberă și să-l ajutăm. Scopul e prea tulburător și prea nobil ca să-l murdărim cu meschinărie și invidie.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

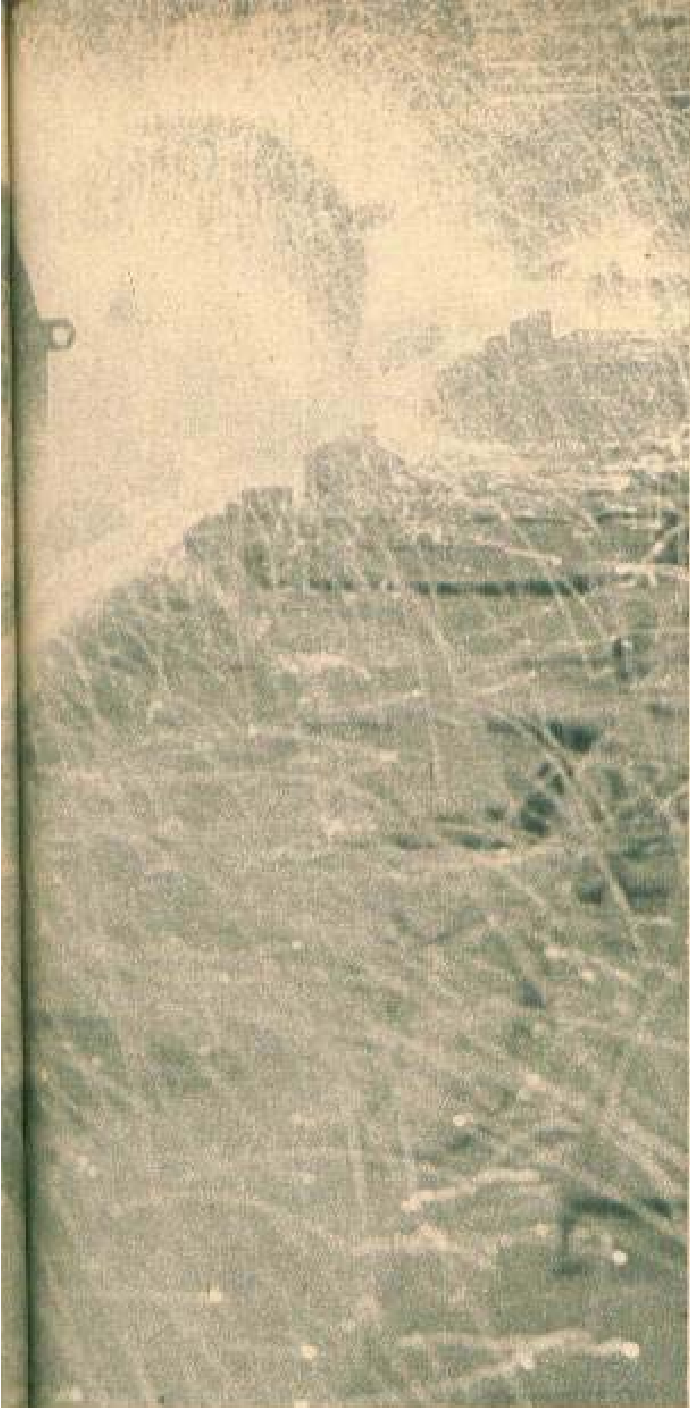

RITMUL ȘI AMPLITUDINEA

«Să punem accentul nu pe dezvoltarea extensivă, ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României».

NICOLAE CEAUȘESCU

Anul acesta, la 23 August, poporul nostru a sărbătorit **36 de** ani de la intrarea ireversibilă a României în evul ei socialist, de cînd socialismul, orînduirea dreptății, echității și democrației plenare s-a născut și se împlinește sub ochii noștri. Treizeci și șase de ani de cînd am ajuns să pășim cu fruntea sus, să devenim noi înșine, să ne bucurăm de roadele și farmecul acestei țări frumoase ca o grădină. O țară cum nu e alta prin varietatea și armonia reliefului, prin marea zestre a bogățiilor naturale, prin înțelepciunea, omenia și hărnicia celor ce au prins vreodată trup și suflare din lutul ei.

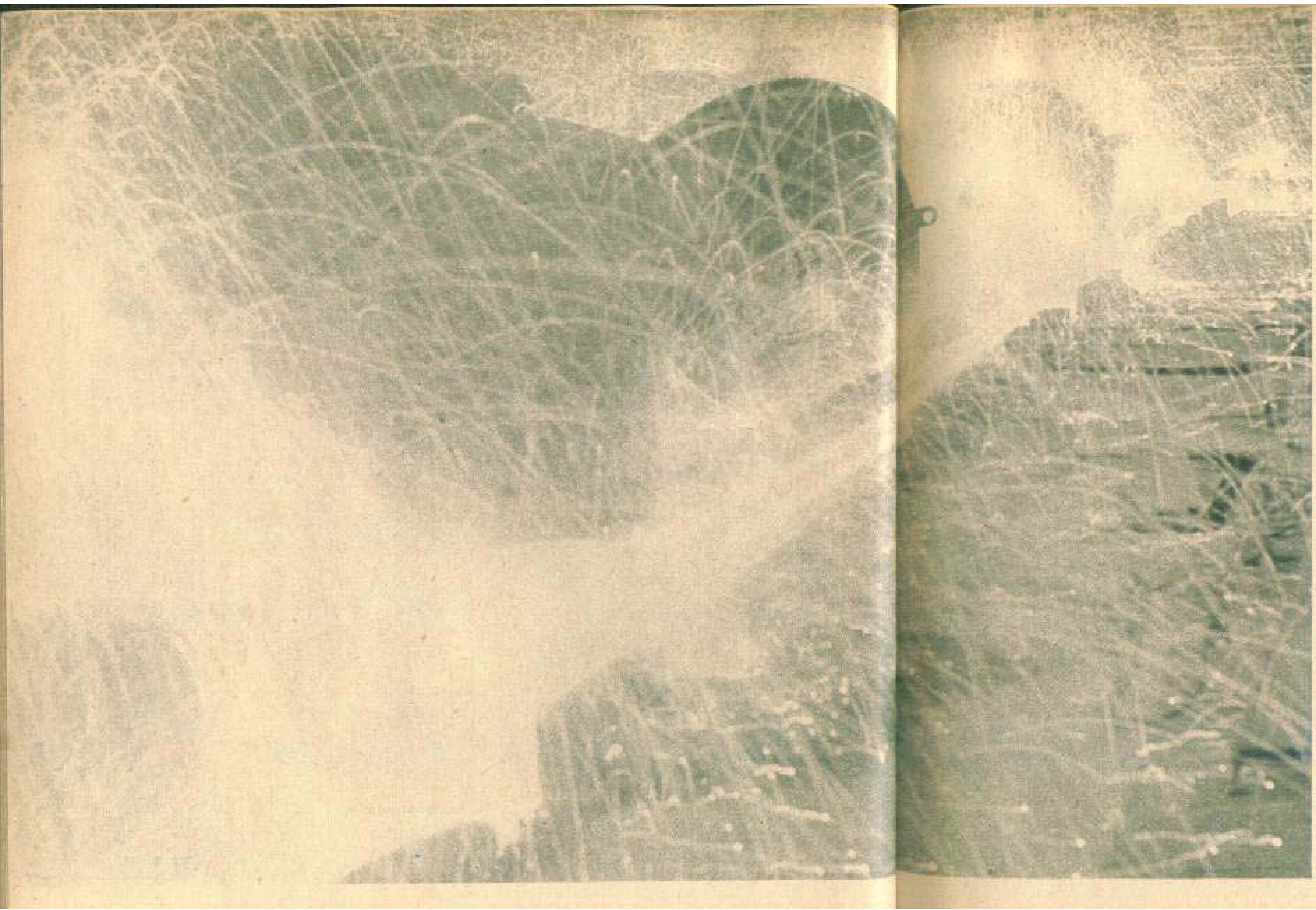
...A UNEI ISTORII GRĂBITE

Am fost cu toţii martorii, creatorii şi beneficiarii acestui eroic şi strălucit capitol al istoriei naţionale, am văzut cu ochii noştri redescoperirea României prin marea capacitate a comuniştilor de a transforma în fapte vocaţia şi energiile unei întregi naţiuni, de a ridica la scara realităţii cele mai nobile virtuţi ale socialismului.

La temelia acestui grandios edificiu, Partidul Comunist Român a materializat axioma civilizaţiei moderne prin crearea unei economii stabile şi prospere, bazată pe o consecventă politică de industrializare socialistă a patriei, principala garanţie a progresului multilateral şi avangarda independenţei şi suveranităţii naţionale. In tot acest răstimp, evoluţia continuă a economiei, culturii, concepţiilor şi formelor de viaţă moderne au reprezentat principala garanţie pentru securitatea internă şi externă a României, într-o epocă în care imperialismul impune în raporturile internaţionale practicile arbitrajului, prevalării forţei asupra dreptului. O ţară lipsită de dinamism şi forţă în domeniul economiei naţionale, în rezolvarea promptă şi lucidă a problemelor dezvoltării sale interne, nu se poate aştepta decît la un loc modest în viaţa internaţională a popoarelor planetei noastre, ştiut fiind că înapoierea nu impune respect şi nici garanţii pentru independenţa de stat.

Dintre anii la care ne referim, atenţia noastră, a tuturor, se îndreaptă astăzi în mod deosebit asupra ultimului deceniu şi jumătate. Ii acordăm această prioritate nu neapărat prin prospeţimea memoriei, ci datorită marii semnificaţii pe care a avut-o, în destinul colectiv al naţiunii, cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, acest moment de răscruce şi prag de conştiinţă al poporului nostru. Sînt anii în care, sub conducerea partidului nostru, prin grija permanentă şi indicaţiile exprese ale secretarului său general, glorioasa clasă muncitoare, împreună cu ţărănimea şi intelectualitatea patriei, cu toţi oamenii muncii, indiferent de naţionalitate, a tradus în fapte ideea de ritm, de istorie grăbită, de înaintare racordată viitorului, poruncilor şi exigenţelor lui. O perioadă demiurgică, ce aduce în atenţia lumii întregi valoarea deosebită, determinantă, a aportului personal al tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea şi aplicarea strategiei şi tacticii partidului, la fundamentarea liniei generale a partidului. O perioadă care face ca activitatea secretarului general al partidului nostru să fie asociată indisolubil în conştiinţa poporului cu ansamblul înfăptuirilor din ultimul deceniu şi jumătate al istoriei noastre naţionale.

Ultimii 15 ani au marcat, în primul rînd, o largă amplitudine în dezvoltarea potenţialului industrial, în modernizarea economiei, în alegerea acelor căi care să garanteze structura modernă a valorificării superioare a resurselor materiale şi umane. Intrate în chingile electrolizei, în hora chimiei, în cuptoarele oţelăriilor, prelucrate în sute de întreprinderi şi secţii noi, bogăţiile solului şi subsolului românesc şi-au redescoperit valoarea, importanţa şi marea lor semnificaţie în balanţa economiei naţionale. Rapida ascensiune şi expansiune a forţelor de producţie, profundele schimbări în structura economiei naţionale, a unei economii dinamice, eficiente, competitive fac ca tabloul României socialiste de astăzi să fie cel al unei ţări în

RITMUL ȘI AMPLITUDINEA UNEI ISTORII GRĂBITE

plin progres, în care un întreg popor, și în primul rînd glorioasa clasă muncitoare, principala generatoare de energii, luptă pentru a smulge patria din gravitația țărilor în curs de dezvoltare și de a-i pregăti intrarea în eșalonul statelor cu dezvoltare economică medie. **„Dimensiunile dezvoltării noastre în acest cincinal** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român **— sînt reliefate cu putere de faptul că în anul 1980 producția globală industrială va fi de 53 de ori mai mare decît cea obținută în 1938".**

Grandoarea acestor înfăptuiri devine cu atît mai evidentă dacă avem în vedere datele statistice din perioada antebelică, anul 1938 prezentînd cel mai înalt nivel al economiei țării noastre în perioada ei capitalistă. Vom arăta, în primul rînd, că în 1938 ponderea producției mijloacelor de producție în totalul producției industriale era mult sub cea a producției bunurilor de consum. Se produceau anual doar 284 000 tone de oțel și 1,1 miliarde kWh energie electrică ; producția chimică reprezenta abia 2,7 la sută din totalul producției industriale ; industria construcțiilor de mașini nu furniza decît a zecea parte din necesarul de utilaje, mașini, aparatură electrocasnică etc. Intr-o țară „preponderent agrară, industria participa cu 30,8 la sută la formarea venitului național, iar agricultura împreună cu silvicultura cu 38,5 la sută, aceasta în situația în care venitul național pe cap de locuitor era de circa 90 de dolari.

Disproporționată se dovedea și repartizarea industriei pe teritoriul țării, 60 la sută din personalul ocupat în această ramură, 72 la sută din forța motrice și peste 67 la sută din valoarea producției fiind concentrate în numai nouă centre urbane ale țării. În sfîrșit, o imagine deosebit de concludentă privind structura economiei românești antebelice o oferă modul de participare a României la diviziunea mondială a muncii. Astfel, în întreaga perioadă dintre cele două războaie, produsele petroliere, forestiere și agroalimentare au reprezentat circa 90 la sută din exportul valoric al României, în timp ce 75 la sută din import era format din produse finite.

Iată cîteva date comparative, privind dinamica unor produse industriale calculate pe cap de locuitor, pentru anii 1980 și 1938 : la sfîrșitul anului 1980 producția de energie electrică urmează să atingă 3 210 kWh pe cap de locuitor (18 în 1938), cea de oțel 700 kilograme (18 în 1938), cea de țesături 57 mp (8 mp în 1938), cea de încălțăminte 5 perechi (0,3 în 1938) și cea de zahăr 34 kg (6 kg în 1938).

Dar cea mai elocventă expresie pentru definirea dinamismului industriei românești din ultimii 15 ani o aflăm, dacă avem în vedere datele privind ritmul mediu anual de creștere a producției industriale pe plan mondial. Astfel, în perioada 1971—1978, el a fost de 5,2 la sută. În țările capitaliste dezvoltate acest ritm a fost de 3,5 la sută, în țările în curs de dezvoltare de 6,5 la sută, iar în țările socialiste europene de 8 la sută. În același interval, ritmul de creștere mediu a producției industriale în țara noastră a fost de 12 la sută, situînd România în rîndul statelor cu cele mai ridicate ritmuri de creștere industrială. În perioada cincinalului 1976—1980, pe teritoriul României au fost puse în funcțiune peste 2 800 de capacități noi de producție, industriale și agrozootehnice, concomitent cu modernizarea a numeroase întreprinderi și secții de producție. Între acestea : Centrala termoelectrică Turceni I, centralele hidroelectrice Strejești, Băbeni, Ionești, Rîureni pe Olt, Stînca — Costești, pe Prut, Vîlcelele, Merișani, Budeasa pe Argeș, Mălaia pe Lotru, Întreprinderea metalurgică Beclean, combinatele de utilaj greu Cluj-Napoca și Iași, Întreprinderea de țevi sudate Zimnicea, Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel Zalău

Zestrea de dotări de care va beneficia industria noastră în cincinalul 1981—1985 cuprinde întreprinderi integral echipate cu o tehnică de ultimă oră

cea de încălțăminte 5
și cea de zahăr 34 kg

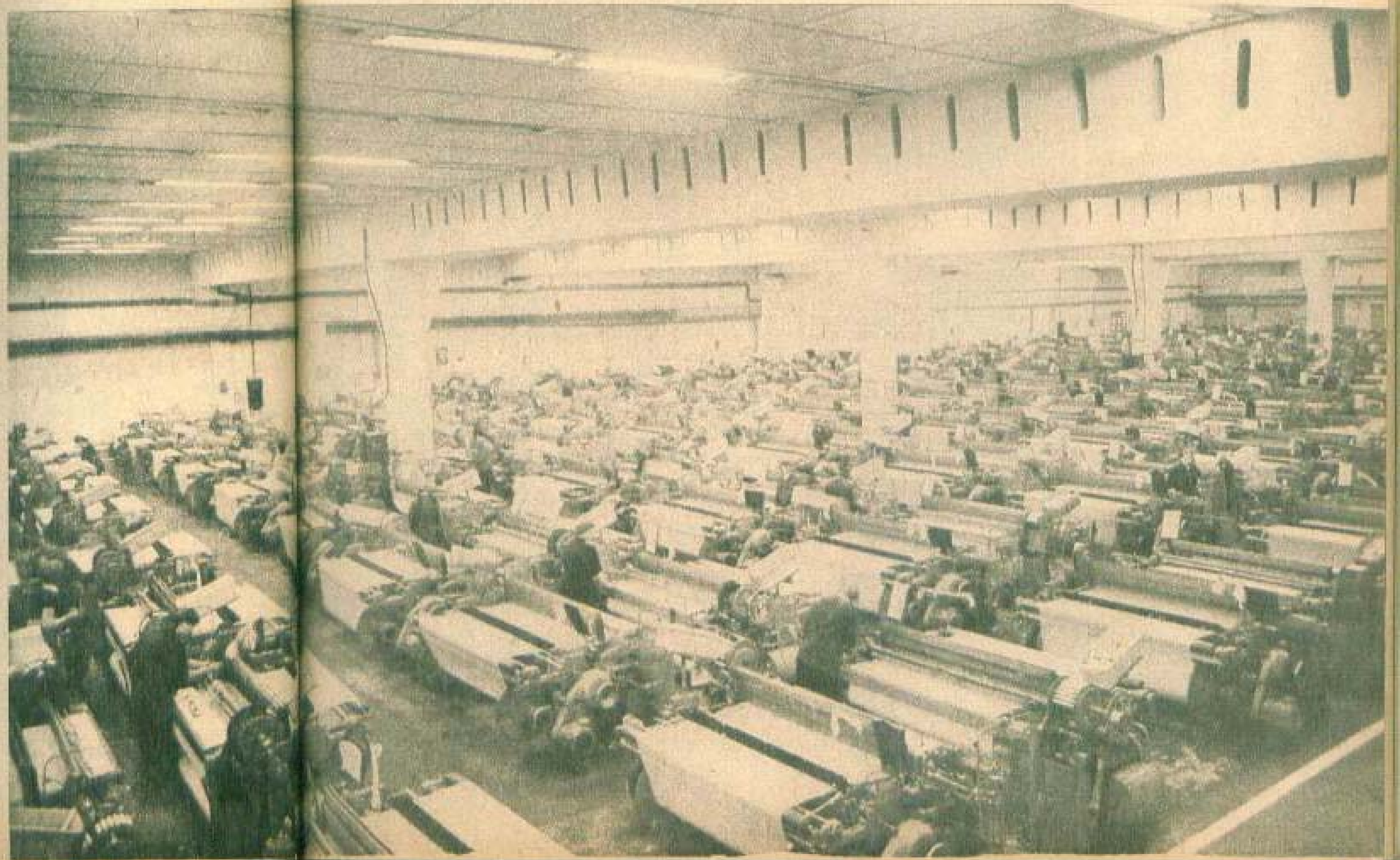
ență expresie pentru de-
industriei românești din
n, dacă avem în vedere
mediu anual de creș-
dustriale pe plan mon-
da 1971–1978, el a fost
ile capitaliste dezvoltate
3,5 la sută, în țările în
6,5 la sută, iar în țările
de 8 la sută. În același
eștere mediu a produc-
a noastră a fost de 12
nia în rîndul statelor cu
muri de creștere indus-
ncinalului 1976–1980, pe
u fost puse în funcțiune
acități noi de producție,
otehnice, concomitent cu
eroase întreprinderi și
Între acestea: Centrala
i I, centralele hidroelec-
, Ionești, Rîureni pe Olt,
Prut, Vîlcelele, Merișani,
Mălaia pe Lotru, Întreprin-
Ieclean, combinatele de
ca și Iași, Întreprinderea
ticea, Întreprinderea de
din fontă și oțel Zalău,

Întreprinderea pentru construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu, Combinatul petrochimic Midia, Fabrica de ciment Tașca, Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui, Întreprinderea de armături industriale din oțel Strehaia, întreprinderile de tricotaje din Cehu-Silvaniei, Hunedoara și Petroșani, Fabrica de încălțăminte Cîmpulung Moldovenesc, Fabrica de conserve Carei, Fabrica de zahăr Pașcani, primul tronson al metroului bucureștean.

În cadrul industrializării socialiste a patriei și în conformitate cu planurile naționale unice, un obiectiv major s-a aflat toată vremea în atenția și vederile partidului nostru: ridicarea nivelului economico-social al tuturor zonelor țării, asigurarea unor posibilități egale și tot mai bune de muncă pentru toți cetățenii patriei. În acest sens, un factor determinant l-a constituit noua organizare administrativ teritorială a țării, pe județe, orașe și comune, înfăptuită în 1968. Planurile cincinale elaborate ulterior au asigurat cu consecvență condiții pentru realizarea de obiective industriale în fiecare județ, dezvoltarea economică multilaterală a acestora în scopul utilizării eficiente a resurselor materiale și de muncă din fiecare colț de țară și al ridicării nivelului de trai al populației. În conformitate cu această politică realistă și profund umanitară, țara noastră va dispune pînă la sfîrșitul actualului cincinal de peste 180 de platforme industriale puternice, cu profil complex, majoritatea în județele intrate mai tîrziu în circuitul industrializării socialiste, cum sînt: Botoșani, Vrancea, Covasna, Vaslui, Sălaj Tulcea, Bistrița-Năsăud. Se asigură astfel condițiile optime ca pînă la finele cincinalului 1976–1980, adică pînă la răscrucea de ani traversată de noi astăzi, fiecare județ să posede capacități industriale pentru o producție de cel puțin 10 miliarde lei.

Progresul rapid și multilateral al tuturor zonelor și localităților țării este și rezultatul unui amplu program de investiții, conceput astfel încît să îmbine armonios criteriile de eficiență și cele sociale în amplasarea forțelor de producție. În cincinalul care se încheie, față de perioada 1971–1975, volumul investițiilor pe ansamblul economiei a crescut de aproape 1,8 ori, în vreme ce în unele județe, cum sînt Botoșani, Covasna, Gorj, Ialomița, Tulcea, Vaslui a sporit de două ori, iar în județele Sălaj și Bistrița-Năsăud de peste trei ori.

La temelia acestor înfăptuiri de prestigiu se află, fără îndoială, eliberarea și descătușarea potențialului creator al poporului nostru, precum și amplul și permanentul dialog dintre conducerea politică și mase, în scopul stabilirii celor mai potrivite căi de realizare a obiectivelor naționale. Un dialog lucid între teorie și practică, între gîndirea prospec-

RITMUL ȘI AMPLITUDINEA UNEI ISTORII GRĂBITE

Pîinea noastră este rodul muncii noastre

tivă și realitățile vieții în necontenită schimbare, în scopul stimulării și regenerării energiilor creatoare. Climatul favorabil dialogului, dezbaterilor critice și participării maselor de oameni ai muncii la procesul decizional constituie elementul spiritual, politico-moral și psiho-social al perioadei inaugurate de cel de al IX-lea Congres al partidului nostru, perioadă căreia îi datorăm reînvierea și reînviogorarea tuturor celulelor organismului nostru social, rezultatele de amploare ale construcției economiei, ale dezvoltării sociale.

În acest context, o atenție prioritară și permanentă a fost acordată de partidul comuniștilor români, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, perfecționării continue a sistemelor de organizare și conducere a întregii vieți economico-sociale, astfel încît, așa cum se prevede în Programul partidului nostru, să se asigure „...utilizarea cît mai eficientă a tuturor resurselor materiale și umane, eliminarea oricăror forme de risipă, concentrarea eforturilor poporului în direcțiile hotărîtoare ale progresului material și spiritual, unirea și coordonarea rațională cu maximum de randament a forțelor societății..."

Aplicarea în practică a acestei concepții, în ultimul deceniu și jumătate, a condus la realizarea în mod sistematic a unor acțiuni concrete de organizare și conducere, la permanente reînnoiri dictate de însăși dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție din România. Preocupările constante ale partidului în această direcție, aportul nemijlocit, decisiv, al secretarului său general, s-au finalizat într-o serie de rezultate concrete, prin crearea unor organisme de sinteză și elaborarea unor reglementări unitare, menite să asigure introducerea metodelor științifice de organizare și conducere, pentru obținerea unei înalte eficiențe în toate sectoarele construcției socialiste. Din inițiativa primului bărbat al țării a fost creat edificiul instituțional al democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești, al îmbinării democrației reprezentative cu democrația directă, au fost asigurate înfăptuirea și controlul deciziilor de importanță națională sau locală. Democrației politice i s-a asigurat un solid fundament material : autogestiunea, noul mecanism economico-financiar, a cărui deplină realizare condiționează întregul progres economic al viitorului.

Încredințăm tiparului aceste rînduri cu puțin timp înainte de a inaugura prin muncă noul cincinal al devenirii noastre. Au trecut, de asemenea, mai bine de 36 de ani de cînd poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, desființînd dogme strîmbe și legile nedrepte, a corelat și integrat firesc un fenomen al dezvoltării sociale în istoria națională a poporului nostru, împlinind un vis străvechi despre o Românie a libertății și progresului multilateral. Azi, fiecare din noi poate face bilanțul uriașelor realizări, al împlinirilor înfăptuite sub impulsul dezvoltării forțelor de producție, prin revoluția tehnico-științifică, prin modernizarea agriculturii, prin sporirea fondului locativ, a nivelului de trai în general, prin ampla dezvoltare a învățămîntului, culturii, sănătății publice. Toate acestea, în contextul unei politici externe realiste, privită cu admirație, prețuire și îndreptățită speranță pe toate meridianele planetei noastre.

Cutezanța și virtuțile ultimilor 36 de ani, și în mod deosebit a ultimului deceniu și jumătate, rămîn indisolubil legate de activitatea fecundă desfășurată de partid. Pentru întreaga suflare a României, partidul reprezintă astăzi autoritatea supremă, forța politică cea mai înaintată, tezaurul înțelepciunii colective. Un partid în fruntea căruia se află unul dintre cei mai mari oameni pe care i-a avut vreodată istoria națională, iubitul fiu al clasei muncitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arhitectul, cîrmaciul și părintele spiritual al României socialiste, omul care simbolizează crezul, voința și vigoarea întregii noastre națiuni.

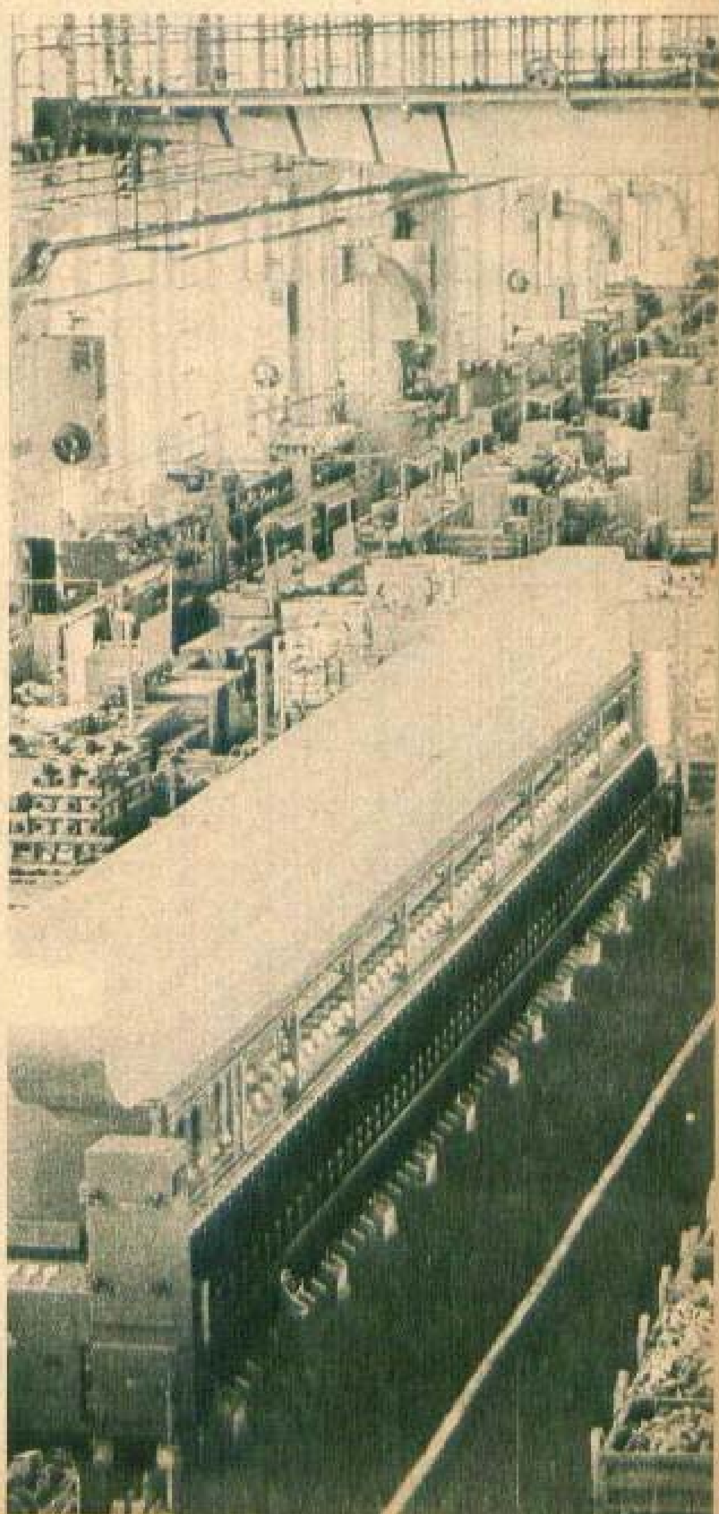
Cincinalul 1981–1985 așază pe prim plan, în conformitate cu hotărîrile Congresului al

XII-lea, trecerea la o nouă calitate în toate sectoarele de activitate, în producția materială, în planificare, în cercetare, învățămînt și cultură, în conducerea tuturor domeniilor vieții sociale. Continuarea industrializării în ritm susținut și modernizarea accentuată a structurii acesteia reprezintă una dintre principalele opțiuni în politica economică a României. În viitorul cincinal, industria se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 10 la sută la producția netă și 9 la sută la producția globală. Va crește cu precădere producția în ramurile de vîrf ale industriei și se va intensifica procesul ei de restructurare, punîndu-se accentul pe sectoarele mici consumatoare de energie și materii prime. Ritmuri înalte de creștere vor cunoaște și de acum înainte industria construcțiilor de mașini, industriile electronică, de mecanică fină, de mașini-unelte așchietoare, precum și industria chimică. Noul cincinal va fi marcat, după cum se știe, de importante realizări în ceea ce privește calitatea produselor, productivitatea muncii, gospodărirea resurselor materiale și financiare.

Principala garanție a tuturor realizărilor de ordin economic, social, politic, științific și cultural o constituie oamenii, nivelul lor de cunoștințe și conștiință, gradul lor de responsabilitate socială, politică și morală. Așa cum a apreciat Congresul al XII-lea al partidului și așa cum atestă și trainicele realizări în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, întreaga activitate economico-socială, tehnico-științifică și culturală poartă amprenta activității de educație, de formare a conștiinței socialiste, a spiritului de abnegație și patriotism al oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

La capătul acestui glorios drum, țelul prim și ultim al partidului nostru, rațiunea însăși a existenței sale : creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului român, ridicarea gradului de civilizație al României socialiste. În acest sens, Programul-directivă de ridicare a nivelului de trai prevede sporirea veniturilor totale reale ale populației, în 1985 față de 1980, cu 23–25 la sută, a retribuției reale cu 16–18 la sută. Volumul desfacerilor de mărfuri se va mări într-un ritm mediu anual de 5,4–6,4 la sută, iar volumul prestărilor de servicii va fi în 1985 cu 54 la sută mai mare decît în acest an. Pentru cincinalul următor, sînt prevăzute, de asemenea construirea a 1 100 000 apartamente. Un program vast, o operă grandioasă a cărei finalitate umanistă este sintetizată în aceste semnificative cuvinte, rostite de marele bărbat al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Partidul nostru face totul pentru ca, pe măsura creșterii forțelor de producție, a avuției naționale, să alocăm o parte însemnată pentru bunăstarea poporului – țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate, pe care o edificăm în România și care pune pe prim plan omul cu necesitățile sale, bunăstarea și fericirea poporului, a națiunii noastre socialiste".**

LIVIU TIMBUS ■

Orizonturile viitorului industrial al României socialiste își definesc cu pregnantă opțiunile

În lupta pentru a preveni boala și suferința, medicina a acumulat o experiență uriașă, un număr impresionant de procedee și mijloace terapeutice. Unele dintre acestea nu au rezistat timpului, dovedindu-se mai puțin eficace, sau din contră, active, dar dăunătoare. Totuși, în arsenalul terapeutic au rămas prea multe medicamente, cărora li se adaugă mereu altele. Știința medicală, reprezentanții ei se străduiesc cu migală să vină în ajutorul omului bolnav, urmărind să găsească cele mai eficiente remedii pentru vindecarea bolii. Preocuparea medicinei, îndreptată spre găsirea celor mai bune mijloace pentru a vindeca boala și care să o preîntîmpine, datează din cele mai vechi timpuri. Arsenalul terapeutic al medicinei românești actuale cuprinde în nomenclatorul de medicamente care sînt utilizate curent peste 1 200 de produse. Această imensă gamă de posibilități în tratarea bolilor nu este folosită, totuși, suficient, și nici peste tot în mod rațional.

În practică, medicul este pus nu odată, de către bolnavi și chiar oameni perfect sănătoși, în fața multor dileme legate de medicament. Din cauza numărului imens de medicamente, multe similare, astăzi se pune mai mult ca oricînd problema dacă utilizăm corect aceste mijloace pentru a preveni sau combate la timp și cu rezultate bune bolile.

Sînt oameni care afirmă că pentru îmbolnăviri ușoare se pot trata singuri, iar pentru suferințe mai serioase ar lăsa totul în grija medicilor. Aceștia însă nu iau în seamă sau nu știu că practica medicală, de-a lungul timpurilor, a acumulat și o serie de aspecte legate de utilizarea nerațională a medicamentelor.

Iată, de exemplu, pînă în prezent, nu se cunoaște nici un medicament care să fie lipsit complet de efecte secundare, chiar și cele pe care ne-am obișnuit să le considerăm banale. Cu mulți ani în urmă, s-a semnalat că aspirina, pe care mulți o utilizează cu ușurință, abuziv chiar, poate fi responsabilă în primul rînd de apariția unor hemoragii digestive. Deopotrivă sînt expuși și cei care consumă antinevralgice timp îndelungat și în cantitate mare, medicamente care pot provoca rinichilor o boală severă : scleroza renală.

Practica medicală a dovedit, în timp și cu probe, că cu cît un medicament este mai activ, cu atît cresc și eventualele lui efecte secundare. În această categorie se înscriu majoritatea medicamentelor de largă utilizare în medicina actuală (antibioticele, hormonii, citostaticele, vitaminele, hipnoticele și sedativele, neurolepticele și tranchilizantele ș.a.).

Desigur, prin efecte secundare sau efecte adverse ale medicamentelor nu trebuie să înțelegem doar manifestările imediate, ci mai ales pe cele tardive, din care unele pot să apară abia la descendenți. De asemenea, trebuie avut în vedere că uneori efectele folosirii abuzive sau incorecte de medicamente sînt greu de sesizat. Cîți conducători auto știu că se expun la accidente atunci cînd obișnuiesc să uzeze de unele medicamente ? Multe accidente de circulație, la care nu se găsește cauza, ar

putea fi explicate dacă s-ar ști că cei care le-au provocat erau sub influența unor somnifere sau neuroleptice, au ațipit la volan sau manifestau tulburări de coordonare motorie.

Fără discuție că utilizate judicios, atunci cînd este necesar, medicamentele sînt folositoare, dar este îngrijorător faptul că, paralel cu înmulțirea lor, s-a ajuns din partea unor persoane chiar la abuz de medicamente. Consumul excesiv și nejustificat de medicamente, prescrierea lor greșită sau nejudicioasă, lipsa de control pe timpul efectuării tratamentului au născut un capitol nedorit în medicină: patologia iatrogenă (boli care apar ca o consecință a tratamentului, greșeli deontologice, greșeli de diagnostic și tratament neadecvat).

Cele mai importante și frecvente greșeli care apar în utilizarea medicamentelor pot fi evitate dacă oamenii sînt avertizați de acest pericol, dacă se intensifică educația sanitară în acest domeniu. **Automedicația** este obiceiul unor persoane de a consuma medicamente fără să consulte un medic, stabilindu-și singuri diagnosticul și tratamentul, sau recurgînd **la sfaturile altor bolnavi** cu a căror afecțiune cred că se identifică și suferința lor. Este o atitudine profund greșită, deoarece o asemenea gravă eroare se poate solda cu pericole printre care utilizarea de medicamente contraindicate, doze sau căi de administrare greșite, întîrzieri în stabilirea diagnosticului, amînarea efectuării tratamentului corect etc. **Aceste greșeli sînt cu atît mai** grave cu cît în multe cazuri duc la pierderi de vieți sau la instalarea unor boli cronice, de multe ori invalidare pentru toată viața. O altă greșeală o constituie faptul că unii bolnavi sau presupuși bolnavi recurg la consulturi medicale repetate. Desigur, este dreptul oricărui cetățean al țării, dar se uită faptul că acei bolnavi care se adresează concomitent mai multor medici, de la care obțin cîte o rețetă, în final sumînd toate aceste rețete, le folosesc cu consecințe imprevizibile. Se ajunge astfel, din nefericire, la un **abuz de medicamente** (sînt bolnavi care **zilnic consumă cîte 10—15 preparate medicamentoase**) **sau la o utilizare de medicamente incompatibile**, chiar dacă fiecare rețetă în parte este corectă și prescripția respectivă corespunde diagnosticului.

Desigur, sînt situații cînd un bolnav trebuie să fie examinat de mai mulți medici, de aceeași specialitate sau de specialități diferite. Aceasta este o obligație a noastră, a medicilor, este etic și uman să apelăm la alte specialități dacă bolnavul în cauză și însănătoșirea lui rapidă necesită aceasta. Sînt situații cînd specialiștii nu se pot uni într-un consult comun și atunci este necesar ca recomandările lor de tratament să fie văzute în bilanț de un medic, de exemplu medicul de la dispensarul teritorial sau internistul de la policlinică, care să stabilească o conduită terapeutică unitară și să elimine ceea ce se repetă sau poate fi incompatibil.

De abuzul de medicamente, oricît de paradoxal ar părea, se fac vinovați și unii medici care pot neglija acest aspect și care, sub presiunea preocupărilor și solicitărilor de zi și noapte, „satisfac" doleanțele exprimate de bolnavi sau falși bolnavi. În acest fel, se uită cel mai vechi crez al medicinei, învățat încă din primii ani de facultate: „Primum non nocere" (mai întîi să nu vatămi, să nu faci rău, să nu prejudiciezi) și, cedînd insistențelor, sau din proprie inițiativă, prescriu liste interminabile de medicamente și, în special, produse noi. Medicamente noi, însă, nu înseamnă neapărat medicamente foarte bune sau cu calități superioare produselor bine cunoscute, verificate mult timp în practica medicală.

Există norme naționale și internaționale precise, care stabilesc criteriile experimentării medicamentelor noi, înainte de administrarea lor la om. Acestea sînt menite să apere sănătatea oamenilor și orice încălcare a lor reprezintă o gravă responsabilitate morală și profesională, un mare pericol pentru oameni. Sînt bine cunoscute experiențele și efectele dramatice prin introducerea în practica medicală, în unele țări occidentale, a unui medicament insuficient controlat, **talidomida**, care a determinat **nașterea multor copii** malformați, numeroase tragedii familiare și umane.

Abuzul de medicamente mai este generat și de o anumită reclamă pe care unele firme de medicamente străine o fac unor produse în scopul obținerii de profituri cît mai mari. Iată de ce nu este în interesul bolnavilor să se practice graba în prezentarea unor medicamente sau metode terapeutice noi, realizate în străinătate sau în țara noastră, insuficient experimentate, fără documentarea științifică necesară. Acest mod legal și corect de proceduri elimină riscul ca mulți bolnavi să fie puși pe drumuri în speranța de a găsi medicamentul de care își leagă toate speranțele. Pătrunderea în practica medicală a unor mijloace terapeutice neexperimentate sau insuficient experimentate poate avea consecințe grave asupra stării de sănătate a unor oameni și chiar a descendenților.

După cum bine se știe, hotărîrea asupra introducerii în practică a unui nou mijloc terapeutic se ia de către instituțiile investite cu această mare și grea responsabilitate. Ele răspund de fapt în fața legii și a propriei conștiințe, își pun semnătura și prestigiul profesional pe un medicament care este destinat oamenilor bolnavi și nu au voie să abdice de la această umană îndatorire. Disputele din ultimul timp au determinat, pe lîngă o sporire a atenției spre acest domeniu, și o creștere a exigenței generale în materie de medicamente, de boală și în primă și ultimă instanță în materie de sănătate. Aceasta și pentru faptul că sănătatea este un bun cîștigat și inalienabil al oamenilor și nimeni nu are voie să-l ignoreze, iar boala medicamentoasă tinde să treacă pe lista flagelurilor sociale, chiar după bolile cardiovasculare, cancer și accidentele rutiere sau „să o ia — așa cum se spune — înaintea tuberculozei și sifilisului, teroarea înaintașilor noștri".

Receptivitatea pentru nou este un imperativ impus de viață, dar o dată cu această cerință a devenit necesar să învingem unele aspecte de rutină și chiar orgolii pentru a se verifica cu toată grija și rigoarea științifică tot ce slujește sănătății, omului bolnav. Fără îndoială că trebuie să sporească exigența în verificarea fiecărui medicament în parte, chiar și după introducerea lui în practica medicală, și să nu se uite niciodată obligația pe care o avem cu toții de a lupta contra abuzului de medicamente.

Dr. RADU OZUN ■

CONDIȚIA CAPODOPEREI

Iată cum, a răspunde la o scurtă anchetă, fie ea și în jurul capodoperei **literare, impune participanților, binecunoscuți scriitori (poeți, prozatori, critici), momente de sinceritate. Ancheta noastră nu-și propune decît relevarea părerilor personale ale autorilor despre opera lor. Fără a fi scurte studii sau păreri critice, răspunsurile dezvăluie atît spiritul autocritic cît și modestia intervievaților, care, dînd curs anchetei, fac o judecată de valoare, sumară e drept, asupra condiției capodoperei literare.**

Poate cuvîntul în sine, capodoperă, **obligă și sperie, îndepărtînd pe mulți autori de la încrederea și convingerea că se pot scrie și. . . capodopere. În timp ce mai sînt mulți alți autori care socotesc că întreg produsul talentului lor se constituie într-o capodoperă. Fără alte comentarii, și tocmai pentru a da o idee despre ceea ce înseamnă o capodoperă în conștiința scriitorului român contemporan, am formulat cîteva întrebări:**

1. — CE CONSIDERAȚI DUMNEAVOASTRĂ CĂ ÎNSEAMNĂ O CAPODOPERĂ?

2. — CÎND AȚI AVUT SENTIMENTUL CĂ AȚI TRECUT PE LÎNGĂ O CAPODOPERĂ?

3. — CE V-A LIPSIT SĂ O REALIZAȚI ?

4. — CARE ESTE OPERA DESPRE CARE CREDEȚI CĂ VĂ REPREZINTĂ?

5. — ÎN CE ÎMPREJURĂRI AȚI SCRIS-O?

IOAN ALEXANDRU: „Știu poeme pline de taină și frumusețe"

1-2 — Nu știu ce este o capodoperă, dar știu citeva cărți, poeme române sau în alte limbi, pline de taină și frumusețe. Ceea ce știu eu că poate comunica semenului meu un sentiment înalt al integrării în armonia întregului. Cred că am împlinit în unele din **Imnele** mele.

4-5 — **Imnele.** Tot scriu la ele de vreo 12 ani... Capodoperă? Cuvîntul atins de Duh, de flacăra Spiritului.

ION GHEORGHE: „Capodopera literară ar fi ideea perfecțiunii"

2. De la **Șarja** și **Balada țăranului tînăr**, am început să mă simt în preajma capodoperei, s-o abordez, s-o cuceresc și, la capăt, să constat că am lăsat-o în urmă — întrucît vedeam vîrfuri de munți și mai înalte... Pot zice că **n-am trecut pe lîngă capodoperă**, cît mai exact am absolvit etapele capodoperei; altfel zis, am urcat piscurile mele, și tot văile mele le-am coborît și din nou am escaladat cotele mele de năzuință supremă.

3. La peste 20 de ani de muncă literară, sînt nevoit să constat că talentul, oricît de mare, munca și cultura nu asigură reușita totală a unui scriitor, a unei opere, numai prin faptul că există. Este nevoie și de noroc, este nevoie și de un context social și istoric propice, de climat profesional adecvat, de criterii sigure și stabile, dar și de mai multă receptare a aspectelor noi, novatoare, revoluționare ale artei și vieții. Dacă Ion Budai Deleanu cu a sa epopee tragi-comică, ar fi avut, pe lîngă geniul incontestabil, mai mult noroc istoric, noi, toți poeții ce l-am urmat **Țiganiadei**, am fi fost altceva. Literatura română ar fi fost ceea ce era să fie lumea în cazul că Americile ar fi fost colonizate de vikingi, cum începuseră cu aproape o mie de ani mai înaintea lui Columb. Mie mi-a lipsit multă vreme, **nu capodopera**, cît **validarea capodoperei**. Iată, de pildă, un aspect al lipsei de înțelegere și validare: am descoperit acele **statuiete de betoane arhaice**, pe seama cărora sînt minimalizat și încă ridiculizat. Într-un alt context de cultură, de etică istorică, și dacă aveam norocul să mă arăt cu ele unor minți avizate întrutotul, întreaga mea muncă ar fi avut „încă din timpul vieții" alte dimensiuni. De-acum încolo însă validarea descoperirilor mele arheologice, rămîne pe seama viitorului, legîndu-se de operă. Capodopera mea, aceasta ar fi fost: descoperirea unei civilizații primordiale; mitologic vorbind, eu, ca și Egeu, am găsit locul unde Gegeu, tatăl său, a depus o moviliă de statuiete cu chipurile tuturor strămoșilor oamenilor, ca dovadă că fondatorii tuturor popoarelor au plecat de pe Istrița, dar zeii, invidioși pe oameni, au creat confuzie, uitare și neînțelegere, derutînd mințile urmașilor.

4. **Balada țăranului tînăr**, **Șarja**, vreo zece, cincisprezece **Scrisori esențiale**, **Zoosophia**, **Mai mult ca plînsul**, **Vine iarba**, părți din **Cavalerul Trac**, **Megalitice**, **Noimele** în varianta de manuscris, **Elegiile politice**, viitorul ciclu al **Epopeei Hermeneutice** și **Critica societății pure**, vor depune dovada că am existat în poezia românilor.

5. Aceasta ar alcătui opera concepută în toate împrejurările vieții mele ca unică împrejurare de-a fi om, și operă, și capodoperă.

1. O capodoperă ar fi Himalaia, ca suprem al unor forme de relief; ar fi Olimpul, și ar fi Ceahlăul, Negoiul și Omul, vîrfuri între vîrfuri. Nu întîmplător, s-au considerat locuri ale zeilor. Omul cînd ajungea acolo căpăta nemurirea, devenea un ins de referință, model de urmat. Capodopera literară ar fi ideea perfecțiunii: dar cum ea se limitează în timp istoric și-n spațiu etnic și politic este numai operă. O salvează și-o fac capodoperă pură numai întîmplările viitorului imprevizibil.

MIRCEA MICU:

„Cine poate spune, fără să roșească: măi fraților, am scris o capodoperă!"

1. Capodoperă înseamnă cartea pe care ar dori să o scrie orice scriitor cu talent. Se întîmplă, însă, ca mulți scriitori cu talent să nu poată realiza o capodoperă. Capodopera este ceea ce rămîne după noi, suplinindu-ne ființa. Înseamnă, cu alte cuvinte, **nemurirea.**

2. N-am avut acest sentiment! Dealtfel, nici nu cred că un scriitor care se respectă poate spune fără să roșească: „Măi fraților, am scris o capodoperă!" Nu?

3. Mi-a lipsit că... n-a fost!

4. Nu știu cu precizie. Probabil romanul **Patima,** din care am tipărit 2 volume.

5. Am scris-o în primii ani ai venirii mele în București, într-un subsol din strada Știrbei Vodă 160. Aveam alături pivnița unui inginer care se omora după varză murată, iar deasupra un băiețaș căruia îi plăcea să joace fotbal în casă. Mie nu-mi plăcea! Dar tot alături, cu două clădiri mai sus, se afla și casa în care a lucrat și a locuit în ultimii ani ai vieții Ioan Slavici...

ION LĂNCRĂNJAN:

„Capodopera însăși cred că este o năzuință, e visul, mărturisit sau nemărturisit, al fiecărui creator"

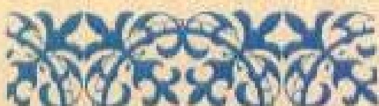

1–2 N-aș putea să vă spun foarte exact cînd, în ce zi și la ce oră, am avut acest sentiment, pe care îl bănuiesc amețitor, dacă nu chiar copleșitor. Și asta nu pentru că nu m-aș gîndi la ceea ce am construit și construiesc (bucurîndu-mă, după cum știți, de înțelegerea și interesul cititorilor, nebucurîndu-mă, din fericire, de aceeași atenție, din partea unei anumite critici literare), ci pentru că am năzuit mereu, spre altceva mai captivant și mai fascinant, mai plin de adevăr, mai zguduitor, mai frumos. Năzuința aceasta, recunoscută sau nu, e comună tuturor scriitorilor, face parte din motivația de profunzime a scrisului, dacă îmi îngăduiți să mă exprim astfel. Capodopera însăși cred că e o năzuință, e visul, mărturisit sau nemărturisit al fiecărui creator, e, de multe ori, aspirația unei întregi culturi, mai ales în perioadele de dezghiocare a tuturor izvoarelor, în vremurile, atît de fericite, de înflorire maximă. Se poate întîmpla, într-adevăr, ca un om sau o cultură întreagă să aibă la un moment dat sentimentul nu că a „trecut pe lîngă capodoperă", ci că au realizat-o. Nu întotdeauna însă se produc și confirmările necesare, timpul fiind de multe ori extrem de nemilos. Această sancțiune a timpului a fost și este întotdeauna binevenită. Fiindcă un om, un creator sau o generație întreagă, un grup de scriitori sau o literatură întreagă se poate întîmpla să-și ia un avînt mult prea mare, ieșind așadar din perimetrul **faptelor,** ambalîndu-și din cauza asta mai toate produsele cu celofanul atît de fragil al nemuririi, din care se alege praful și pulberea pe urmă. Spunînd asta nu mă refer la impostura măruntă și tembelă, inevitabilă pentru orice perioadă literară, măruntițorii de idei și negustorii de sentimente avînd și ei un rol pe lume. Mă refer, dimpotrivă, la autoamăgirea născută din bună-credință și din prea mult elan, pledînd astfel pentru mai multă detașare, pentru o abordare cît mai lucidă a problemelor acestora extrem de complexe, detașarea și luciditatea neavînd nimic de-a face, după socotința mea, cu olimpianismul sterp sau cu răceala lipsei de înzestrare. Marii creatori dintotdeauna au fost și sînt exemple de necontestat în acest sens, în sensul dăruirii, în sensul pulverizării proprii, în operă și prin operă, cu toate că ei nu și-au propus să realizeze capodopere. Cred că Tolstoi, aș mai spune eu, fără a stărui, n-a scris romanul **Război și pace** ca să dăruiască lumii o capodoperă, l-a scris pentru că avea ceva de spus lumii, și țării lui, implicit, pentru că nu ar mai fi putut trăi dacă nu ar fi

făcut-o, sentimentul acesta puternic — amestec ciudat de neliniște și de încredere, strigăt de mînie surdă și grea, rîset de bucurie pură sau rostogolire greoaie de pămînt — trecînd ca un ax de simetrie prin întreaga epopee, fiind și rămînînd una din posibilele caracteristici ale **capodoperei**, dacă există cu adevărat asemenea caracteristici.

— N-am făcut, o mărturisire cu rușine, nici un fel de ierarhi-
4. zare a lucrărilor scrise pînă acum, nici după numărul de pagini, nici după tematică, nici după cantitatea de laude sau de injurii (denigrările fiind totuși mai numeroase, indiferent ce formă au luat ele, scrisă sau vînturată prin culise. Asta nu înseamnă însă că nu m-am întors și nu mă întorc din cînd în cînd spre ceea ce am săvîrșit, fără a pune note, fără nici un scop, să mai treacă vremea, să știm, cum se zice, de unde venim și încotro ne ducem. Așa se face că uneori mă întorc cu gîndul către **Caloianul**, avînd impresia că am atins prin această carte cota cea mai înaltă a creației proprii. Alteori am această impresie în legătură cu **Suferința urmașilor**, sau cu **Drumul cîinelui**, schimbările acestea de păreri și de „preferințe" fiind condiționate de starea în care mă aflu la un moment dat, de ceea ce scriu, o carte anume, la care te gîndești sau la care lucrezi, cerînd anumite puncte de sprijin, în cadrul operei din care face parte sau în afara acestei opere. În vreme ce alta cere sau naște alte raportări, luminînd și umbrind ceea ce s-a săvîrșit mai înainte. Mi se pare firească această „mișcare interioară", care a însoțit și însoțește acumulările și creșterile oricărui creator, luminîndu-i cîteodată fața, cînd a izbutit efectiv ceva deosebit, umplîndu-i sufletul și casa de melancolie, cînd nu a reușit ce și-a propus, înălțîndu-l și întărindu-i pe unii, pe cei ce se dăruiesc cu adevărat scrisului, micșorîndu-i și înrăindu-i pe alții, pe „cei seci și goi". Rău cred că nu poate face nimănui această „creștere din descreștere", această confruntare cu sine, care poate fi comparată, pe un plan mai mare, cu „setea" care se manifestă într-o anumită perioadă, față de un anumit scriitor sau față de o anumită carte, în urma căreia vine o relativă uitare, pentru ca după aceea, cine știe cînd (și numai în cazurile fericite), să se nască „ o sete nouă". Se merge astfel înainte, se tinde spre realizarea unui întreg cît mai armonios, cît mai cuprinzător, cum se întîmplă și în planul, mai îngust, în aparență, al evoluției unui singur scriitor. În orice caz, în ce mă privește, am mizat și mizez pe **un întreg**, fără a neglija detaliul, cum se zice uneori ; am fost preocupat de construcție, fără a ocoli însă pleasna de lumină a unei fraze frumoase, dacă ea a fost cerută de o pagină anume ; am contat mult pe semnificația unor conflicte „rupte direct din viață", fără a fi un simplu copist, cum zic unii publiciști literari de duzină (că mulți și nefeluriți mai sînt, Doamne !), fără a fi prizonierul vreunui deceniu, fie el „obsedant" sau mai puțin obsedat ; m-am mișcat, dacă mi se îngăduie, de-a lungul unei perioade istorice de cel puțin patruzeci de ani, fără a aștepta îndemnuri din partea cuiva ; am „răscolit" prin ceea ce am scris o epocă întreagă, fără a mă erija în procuror, cum cred unii anchilozați ai spiritului, fără a „pescui greșeli și lipsuri", fiind preocupat, în primul rînd, de schimbările extraordinar de mari care s-au produs în România în această epocă de răscruce (pentru România, dar și pentru lume) ; m-a interesat în mod deosebit ceea ce s-a cîștigat și se cîștigă prin aceste schimbări, dar și ceea ce s-a pierdut și se pierde, dorind astfel să mențin trează memoria unei întregi colectivități. Pentru că scriitorul e legat printr-o mie și unu de fire de viață, cînd scrie însă el trebuie să scrie de parcă ar fi singur în lume, parcă n-ar mai putea nimeni, pe nicăieri, să încrusteze în vreme mărturia pe care o încrustează el. Dacă nu se produce o asemenea „focalizare", dacă nu este atinsă, prin sinteză, cota cea mai înaltă a creației, devin de prisos și zădarnice toate, — recunoașterile și laudele, cădelnițările și osanalele, însăși iluzia capodoperei destrămîndu-se și pulverizîndu-se în goi, dacă nu există **o operă**.

— Aș vorbi mai degrabă despre ceea ce
5. numeam mai înainte năzuință, despre **nostalgia capodoperei**, care își are izvoarele în **melancolie**, într-o neliniște de sorginte cosmică. Fiindcă toți marii creatori, toți cei care au dăruit lumii lucrări deosebite (despre care s-a spus ulterior că sînt **capodopere**), au fost bîntuiți sau atinși măcar de această neliniște fantastică, pe cît de reală, pe atît de fantastică. În gîndul lor și în urechea lor au țiuit sunete care nu au fost detectate niciodată, de nici un radar, în mintea lor s-au răsfrînt lumini pe care nu le-a sesizat nici un telescop. Nu e nimic supranatural în asta, măreția omului, capacitatea lui de a fi „om deplin", de a fi, așadar, genial și banal, intrînd într-un fel în ordinea firească a lucrurilor. Dacă admitem, de pildă, că Eminescu a fost genial, atunci trebuie" să recunoaștem că viața lui și opera lui au fost străbătute, ca de un vînt cosmic, de **melancolie**. E necesar, probabil, să precizez că **melancolia**, în înțelesul pe care am încercat să i-l dau aici, nu are nimic comun cu tristețea obișnuită a unuia sau altuia, așa cum desăvîrșirea, în înțelesul ei obișnuit și vulgarizator, nu are nimic comun cu desăvîrșirea reală a **capodoperei**, a cărei frumusețe a sporit și sporește mereu, pe măsură ce trec anii și veacurile prin ea. Aceasta s-ar putea să fie, într-adevăr, o altă caracteristică a **capodoperei**, fiindcă tot ce a fost și este măreț în domeniul atît de fascinant al frumosului a căpătat, cu trecerea timpului, noi străluciri și noi înțelesuri, selectarea însăși, cît și dăinuirea, fiind condiționate de această posibilitate nesfîrșită. Golul și nimicul nu se pot apropia de desăvîrșirea către care tinde capodopera, **atingînd-o** sau lăsînd impresia că a atins-o, menținînd astfel trează năzuința spre frumos și bine, dorul de mai mult și setea de lumină, care vor exista atît timp cît va exista omul, însoțindu-l pe toate drumurile pe care le va străbate el, pe pămînt sau în cosmos.

Al. PIRU:

„Capodopera este o aspirație a fiecărui scriitor, cu greu însă un critic s-ar încumeta să spună că puțin a lipsit ca o scriere a sa să nu fie o capodoperă"

1. Capodopera, ca să folosesc definiția curentă, este o operă de valoare excepțională, posibilă în poezie, proză, dramaturgie sau critică, operă care întrunește toate sufragiile, în orice timp și în orice loc. Capodopera este o scriere care ne dă sentimentul perfecțiunii, al creației absolute. De exemplu **Luceafărul** lui Eminescu, **Moș Nichifor Coțcariul** de Creangă, **O scrisoare pierdută** de Caragiale, **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, de G. Călinescu.

2. Capodopera este o aspirație a fiecărui scriitor, cu greu însă un critic s-ar încumeta să spună că puțin a lipsit ca o scriere a sa să nu fie o capodoperă. În ce mă privește, am năzuit să fac opere rotunde, să epuizez într-o carte un autor sau o epocă literară, să compun tabloul unui gen de creație dintr-o perioadă de timp. M-am străduit să fac mai bine decît alții dinaintea mea, nu să realizez capodopere.

3. E cam prezumțios să-ți propui a scrie o capodoperă. Pentru asta se cere, desigur, în primul rînd vocație, dar și înlesniri materiale, răgaz. Admițînd că aș fi întrunit prima condiție, nu am avut niciodată curajul să mă consacru exclusiv literaturii, am preferat să-mi exercit profesiunea pentru care mă pregătisem în facultate. Am devenit deci profesor și am căutat să-mi îndeplinesc fără reproș sarcinile legate de această funcție, pentru mulți incompatibilă cu aceea de scriitor (unii colegi mă apostrofează cîteodată cu un: „mă, tu ești poet!"). Reducînd la minimum timpul de odihnă zilnic, mi-am dublat timpul de muncă și am izbutit astfel să-mi fac vreme pentru literatură. Deci, opt ore pe zi sînt profesor și opt (de cele mai multe ori chiar zece — unsprezece) literat. Ce mi-a lipsit deci să realizez o capodoperă? Știu și eu? Poate că nu mi-a lipsit nimic...

4. Cred că mă reprezintă cel mai bine **Istoria literaturii române de la început pînă azi**, o carte de 600 de pagini pe care am scris-o în zece luni, de la 1 septembrie 1979 pînă la 30 iunie 1980. Aceasta nu este un curs universitar, ca **Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830** (curs extins la dimensiunile unui tratat), ci o sinteză în care pentru prima dată acord literaturii actuale locul cuvenit, un spațiu de aproximativ 130 de pagini. Literatura română are două mari epoci: una a marilor clasici în frunte cu Eminescu și alta de maximă înflorire în frunte cu Arghezi. Am dat fiecăreia cîte 300 de pagini. Fără să uzez de criteriul generațiilor (folosit totuși de Thibaudet), am periodizat, începînd cu perioada modernă, de la 1830, pe epoci de cîte trei decenii: 1830—1862 (literatura modernă), 1863—1892 (epoca marilor clasici), 1893—1918 (sfîrșit și început de secol), 1919—1947 (epoca dintre cele două războaie), 1948—1980 (literatura actuală). Există, prin urmare, dacă ar fi să vorbim de generații și să le definim doar prin poeți: generația lui Arghezi și generația lui Nichita Stănescu (Jebeleanu, Emil Botta și Beniuc merg cu generația precedentă). Anul 1980 închide spațiul unei generații care a debutat în 1948, Marin Preda fiind scriitorul ei cel mai reprezentativ.

5. Am primit o comandă din partea editurii „Univers". Trebuia să fac o sinteză de istoria literaturii române pentru străini de 300 de pagini. Însă cum o astfel de sinteză nu aveam nici pentru noi, **Istoria literaturii române — studii** (1979), opera unui colectiv de zece autori, în 300 de pagini, fiind un eșec, m-am gîndit că aș putea să reiau întreprinderea, într-un spațiu de două ori mai mare, cu mai multe șanse, singur.

NICHITA STĂNESCU: „Lingvistic, capodopera este un epitet pozitiv"

1. Nu am meditat niciodată la ideea de capodoperă. Din punct de vedere lingvistic capodopera este un epitet pozitiv, ca să spun așa, care poate însoți și o poezie dar și un fel de bucate. Pentru englezi, bunăoară, a spune despre o mîncare că e genială e un fapt curent. Epitetul pozitiv sau negativ în literatură nu atrage altceva decît starea clasamentului. Dar starea clasamentului se autoexclude ea însăși din această zonă care nu este aceea a eforturilor. Pentru că efortul în artă are un caracter interior, nervos și foarte greu clasabil.

2. Nu cred că există om care își ia în serios vocația să nu aibă sentimentul apropierii sau îndepărtării de o realizare deosebită. Numai că zona este extraordinar de subiectivă. În cazul poeziei, după părerea noastră, orice poezie nouă, proaspăt scrisă, dă acest sentiment autorului ei. De n-ar fi așa, el ar fi un farseur. Că acest sentiment se stinge cel mai adesea în timp sau, dimpotrivă, sporește în timp, e o problemă individuală, de exigență individuală, dar și de ecou creativ stîrnit de marele public.

3. E vorba de o lucrare de tatonare a unei zone majore și anume cea a sentimentului unei țări. Sentiment care nu are un caracter individual, ci unul colectiv, cu răsfrîngeri individuale.

4. În permanență fiecare cititor are cîteva cărți favorite în care el se regăsește, și pe care le-am putea numi în ghilimele, „capodopere".

D. R. POPESCU: „Oiștea lui Ieremia"

1. La această întrebare incendiatoare și încuietoare și devastatoare e bine ca omul să fie mai prudent, și e foarte bine cînd lasă impresia că este și plin de modestie. Fiind în cazul de față vorba de un „Almanah", în care încap, ca în oricare alt almanah, și răspunsuri mai obraznice, n-ar strica să aflăm în urma anchetei cu pricina că sîntem contemporani cu sute de capodopere, mai mult sau mai puțin cusute cu ață albă sau roșcată. Așa că, hai și noi la dat cu bîta în baltă! Propun chiar un titlu generic: „Oiștea lui Ieremia". Dar să mă opresc aici. Pînă acuma a vorbit destul pesimistul din subsemnatul. Să-i dăm cuvîntul și optimistului, sau celui care nu se ascunde în false modestii... Da, era într-o iarnă, ningea, cînd am scris două capodopere, am impresia că în două zile! Le-am citit părinților mei, învățătorii Maria și Traian Popescu, din Dănceu, Mehedinți, care s-au arătat destul de uimiți... Mi se pare că stăteam în pat, în genunchi, cînd le-am lecturat... Sau într-o zi am scris una și în a doua pe alta? și a doua a fost scrisă ca să o confirme pe prima?... Exact nu mai știu, eram în clasa a treia primară, sau în a patra, probabil în a patra... Erau poezii în rimă și ritm (mă îngrozesc cînd aud: poezie cu ritm, poezie cu rimă!). Deci n-am trecut atunci pe lîngă o capodoperă, ci am chiar realizat-o. Și n-a fost una, au fost două! Din păcate părinții nu prea m-au încurajat să mai comit și altele, sau poate erau mulțumiți cu două capodopere, nu-mi mai amintesc, sau poate și eu consideram că am rezolvat toate întrebările

mele și ale lumii etc. ... Nu-mi mai amintesc exact și m-am dus atunci la săniuș... Și azi e înspăimîntător să-mi dau seama că acest timp capodoperial criticii și istoricii literari nu-l vor mai putea reconstitui în întregime, fiindcă, da... cele două capodopere s-au pierdut!...

Cu această veșnică părere de rău, sper că am răspuns tuturor celor cinci întrebări...

Opinii consemnate de CORNELIA BARBU
Fotografii de ION CUCU

REFLEXII ÎN ÎNTÎMPINAREA UNUI CENTENAR

Amintiri despre GEORGE ENESCU

După unirea Transilvaniei cu România, în turneele de concerte ale lui George Enescu începuseră să fie incluse și orașele de peste munți. Primul concert dat după unire în Transilvania a avut loc la 31 mai 1921, la Sibiu, după care în aceeași lună au urmat și alte și alte concerte, la Brașov, Timișoara, Cluj și Oradea. Primul său contact cu iubitorii de muzică de dincolo de Carpați a avut loc însă cu 7 ani mai devreme, la 17 februarie 1914, cînd neîntrecutul maestru al viorii, deja celebru în lumea întreagă, a concertat împreună cu pianistul Theodor Szanto la Lugoj, centrul cultural de pe acea vreme al Banatului. Pe atunci, viața muzicală a acestui oraș era foarte vie; pe lîngă o susținută activitate a mai multor formații corale — dintre cele două românești, una era sub conducerea lui Ion Vidu — se făcea multă muzică de cameră, iar soția cărturarului Valeriu Braniște, Maria V. Braniște, sufletul mișcării muzicale amatoare a românilor, cînta la pian la nivel profesional.

După datele pe care le dețin, venirea lui Enescu la Lugoj nu era întîmplătoare, ci s-a datorat unei invitații făcute de către dirijorul corului maghiar din Lugoj, Iosif Willer, care în cercurile muzicale din Budapesta auzise vorbindu-se despre arta desăvîrșită a maestrului român. Deși majoritatea publicului nu era prea bine informată despre personalitatea lui Enescu, vestea unui concert dat de un artist venit din România — după vizita, cu mai mulți ani în urmă, a corului lui Muzicescu de la Iași și a lui Paulean de la Severin — a stîrnit în rîndul populației de limbă română un mare entuziasm. Sala de bal a hotelului s-a dovedit neîncăpătoare. După fiecare piesă executată, ovațiile nu se mai terminau și în pauza concertului președinta asociației femeilor din Lugoj i-a oferit maestrului un mare buchet de flori în semn de omagiu.

Semnatarul acestor rînduri, de 14 ani atunci, deosebit de receptiv față de muzică, era buimăcit de minunata artă de a cînta la vioară a lui Enescu. Dar asupra publicului nu numai muzica, nu numai felul de a cînta al lui Enescu au exercitat o impresie deosebit de puternică, ci întreaga lui înfățișare. Maestrul avea pe vremea aceea 33 de ani. Avea un cap splendid și o față expresivă care reda întreaga gamă a sentimentelor surprinse în piesele executate. Cum era și firesc, românii lugojeni erau fericiți că se pot mîndri în fața conlocuitorilor lor de altă naționalitate din Lugoj cu un artist român de faimă mondială.

Au trecut mulți ani pînă l-am revăzut pe marele nostru maestru. În toamna anului 1919, după terminarea studiilor de liceu, am fost angajat de Tiberiu Brediceanu în calitate de corepetitor la Opera Română, nou înființată la Cluj, urmînd aici și Conservatorul. În cursul celor trei ani petrecuți la Cluj am avut prilejul să ascult, în interpretarea orchestrei Operei, **Rapsodia I** de Enescu, a cărei audiție m-a entuziasmat și mi-a dezvăluit uriașele perspective ale unei creații muzicale culte în stil național. Era prima lucrare instrumentală românească de mare ținută artistică auzită de mine pînă atunci. Tot în acești ani am avut și prilejul de a-l asculta din nou pe Enescu cîntînd la vioară. Din păcate, din o prea mare modestie, nu avea obiceiul de a-și cînta lucrările sale în cursul turneelor întreprinse în provincie. Ba, nici programul con-

certului său din Cluj nu cuprindea o compoziție proprie...

După terminarea studiilor din Cluj, am plecat în 1921 pentru 5 ani la Viena, pentru a-mi continua studiile de compoziție. Astfel, nu l-am mai întîlnit pe marele maestru decît după stabilirea mea la Tg. Mureș. Primul său concert a avut loc în acest oraș în anul 1923, cînd nu mă întorsesem încă de la Viena. Următorul concert al lui Enescu, din ianuarie 1927, ținut la Palatul Culturii, a fost urmat apoi de alte recitaluri, susținute aproape din trei în trei ani (1928, 1931, 1936, 1937). Concertele sale au atras nu numai publicul entuziast al acestui oraș, dar și selectul corp profesoral al Conservatorului municipal, care, în frunte cu directorul Max Costin, a avut un adevărat cult pentru Enescu. În cursul vizitelor sale, făcute la fiecare nouă venire în Tg. Mureș, la Conservator, Enescu cînta profesorilor la pian, la orgă și violoncel, stăpînind, spre nețărmurita noastră admirație, aceste instrumente aproape cu aceeași virtuozitate. În **Cartea de onoare** a Conservatorului și-a exprimat prețuirea față de această instituție de educație muzicală, scriind următoarele rînduri :

Amintiri despre

GEORGE ENESCU

„Resimt totdeauna o deosebită plăcere să citez Conservatorul din Tîrgu Mureș ca întrunind atîți profesori eminenți, aleși unul și unul. În țară este unicul de felul său. George Enescu. 1928".

La unul din concertele date cu acest prilej a cîntat împreună cu profesorul Arpad Laszlo, fost elev al lui Liszt, sonata **Kreutzer** de Beethoven. Îmi amintesc cum la una din vizitele făcute de Enescu la Conservator, păstrînd încă vie în memorie impresia deosebită pe care mi-a făcut-o **Rapsodia I**, i-am vorbit cu înflăcărare despre școala națională, în fruntea căreia se afla maestrul. Nu cunoscusem pe vremea aceea și alte compoziții ale lui Enescu, ele fiind publicate la Paris, nebucurîndu-se de o prea mare circulație în țară. Spre surprinderea mea Enescu a primit cu o oarecare reținere manifestarea entuziasmului meu la adresa **Rapsodiei** și, în general, asupra unor lucrări care vor să impresioneze numai prin pitorescul limbajului folcloric. Reținere a cărei cauză am aflat-o abia spre sfîrșitul convorbirii. Întrebîndu-mă, printre altele, despre studiile făcute la Viena, despre impresiile lăsate de viața muzicală a capitalei Austriei, și aflînd că am petrecut două veri împreună cu profesorul meu, Ernst Kanitz, în Tirol, și spunîndu-i cît de mult mi-au plăcut locurile, oamenii și obiceiurile de acolo, m-a întrebat dacă nu cumva am citit nuvelele lui Peter Rosegger despre viața oamenilor din Stiria și Tirol. Tîlcul întrebării aveam să-l aflu numaidecît. Mărturisindu-i că, din cauza dialectului în care sînt scrise aceste nuvele, nu prea am înțeles mare lucru, Enescu m-a întrebat: dacă cred că Faust ar fi posibil să fie scris în dialect? Am înțeles ce a vrut să spună, mai ales că a adăugat numaidecît: după părerea sa folclorul poate contribui la reînnoirea limbajului universal, îl poate îmbogăți cu particularitățile sale melodice și ritmice, dar, în general, marile creații au fost realizate pe baza sistemului universal ce stă la temelia muzicii europene, pe baza unui limbaj muzical la a cărei dezvoltare au contribuit toate popoarele europene, cu particularitățile lor naționale. După părerea maestrului, singura excepție în istoria muzicii o constituie cazul grupului celor cinci compozitori ruși, în frunte cu Musorgski, dar și ei au împrumutat nu numai formele muzicale europene, ci și elemente ale limbajului armonic. Referindu-se la faptul că, deși muzica germană, franceză, engleză, italiană etc. are la bază același sistem, totuși, datorită deosebirilor de conținut emoțional, creația muzicală a acestor popoare diferă foarte mult, păstrîndu-și caracterul național datorită tocmai fondului său expresiv. La asta se referă și următoarea idee cu-

Un afiș George Enescu

prinsă în discursul său de recepție rostit la intrarea în Academia Română, în 1933: **„Muzica este un grai în care se oglindesc, fără posibilitate de prefăcătorie, însușirile psihice ale omului, ale popoarelor"**; sau într-un interviu din 1928, dat ziarului „Propășirea", în care spune: **„Folosirea materialului folcloristic nu realizează întotdeauna autenticitatea caracterului etnic... Compozitorul român va putea să creeze, paralel cu muzica populară, dar prin alte mijloace, absolut personale, lucrări valoroase asemănător caracterizate".**

Desigur, Enescu a valorificat cu o neîntrecută măiestrie elementele inedite ale folclorului nostru, nu numai din punct de vedere melodic, dar și armonic și ritmic. Una din caracteristicile stilului său din ultima perioadă de creație, **eterofonia**, este tot de sursă populară. Dar deosebit de caracteristică pentru Enescu este organica sinteză pe care a realizat-o între universal și național. Afirmațiile lui Enescu, expuse mai sus, referitoare la valorificarea elementului folcloric, le-am înțeles tot mai bine în măsura în care mi-a fost posibil să cunosc tot mai multe lucrări ale maestrului, nu numai prin audierea lor, ci prin studiul aprofundat al partiturilor. Practic, aceasta a devenit posibil numai atunci cînd statul nostru socialist, cu mari sacrificii materiale, a încheiat o convenție cu editura „Salabert" din Paris, pentru a putea tipări în țară întreaga creație a lui Enescu. Unele din lucrările sale, ca **Vox Maris** și **Simfonia de cameră** au fost terminate abia după plecarea sa, în 1947, la Paris, unde căuta lecuirea bolii ce-l rodea de mult timp.

Unele din lucrările de cameră ale lui George Enescu au putut fi ascultate la noi abia după tipărirea lor, aici revenind un merit deosebit lui Ștefan și Valentin Gheorghiu care împreună cu formația camerală ce o conduceau au executat **Cvartetul și Quintetul de pian și coarde**, precum și lui Constantin Silvestri, care, pe lîngă unele lucrări simfonice, a executat în primă audiție la noi **Dixtuorul**, făcînd astfel cunoscută publicului meloman creația enesciană.

Astăzi, creația sa face parte din repertoriul permanent al Filarmonicii din Capitală și al altor orchestre din centrele culturale din țară. Pe lîngă cele simfonice, încep să fie mai bine cunoscute și lucrările sale camerale. La o mai bună cunoaștere a muzicii enesciene contribuie radioul și televiziunea română, iar festivalurile ce au loc din trei în trei ani constituie noi și importante prilejuri sărbătorești de a ne manifesta admirația față de cel ce în creația sa a dat glas cu atîta forță și convingere simțirii și sensibilității românești.

ZENO VANCEA

Pe Lotru, semnele unei noi puteri...

HARFA DE APE

Olt, Mureș, Prut, Siret, cu toate încrengăturile lor, cu puzderia de izvoare și de piraie, cu larma de unde, de valuri și de torente, cu tunetele cascadelor și cu șoapta dulce a clipelor de popas, toate acestea și altele, încărcate unele de amintirile istoriei, ispititoare altele prin frumusețea lor, alcătuiesc așa-numitul sistem hidrografic al României. Și toate cîntă laudă Dunării.

După ce e scăldată, de-a lungul a peste o mie de kilometri, de apele celui de-al doilea mare fluviu al continentului, România ridică, pe harta ei de pămînturi fertile, unul din cele mai bogate și mai armonioase sisteme de ape dintre cîte se cunosc pe lume. Baza geometrică a acestui sistem, punctul lui de reazim, e Dunărea. Sursa lui principală, castelul de zămislire, pierdut cu turnurile în nori, sînt Carpații. Apele românești întind fire de harfă între coama de granit, porfir și bazalt a Carpaților și vasta cutie de rezonanță a Dunării. Atingînd aceste strune de mătase sau de argint, suind cu degetele gîndului pe firul lor și făcîndu-le să sune, trezești ecourile în toate ținuturile, în toate pămînturile, din țancurile goale de piatră pînă în codri și în cîmpii. Apele cîntă, cu murmur de izvoare, cu glas de piraie și rîuri, umplînd cu larma lor muzicală întreg spațiul nostru geografic, făcînd aerul de cleștar al țării să vibreze profund și să perpetueze la infinit această muzică. O domină Dunărea, care convertește armoniile venite de pretutindeni în registrul ei grav, conducîndu-le spre aceeași unică rezolvare de simfonie.

Rezemat cu tîmpla de trunchiul sonor al fluviului și auzind tumultul de ape, ți se pare că asculți un cîntec de harfă.

Tisa cuprinde umărul de Nord al țării pe o lungime de 60 km. Spre ea conduc toate rîurile din Transilvania și, întîlnindu-se cu apele ei, toate rîurile din Transilvania își deapănă povestea pînă la Dunăre.

Vișeul, spre exemplu, este, poate, cel mai nordic rîu al românilor, scăldînd țara pînă mai ieri sălbatică a Maramureșului. Rîu bogat

în ape, saturat de torenții prăvăliți de pe coasta de piatră, rîu aprig și tumultuos ca și firea oamenilor de pe aici. Ca să-i scriem povestea, ar trebui să intrăm în istoria Maramureșului, ar trebui să ascultăm toate cintecele ținutului, tot zbuciumul oamenilor, ca și trezirea lor la o nouă civilizație în clipa cînd aceste bătrîne pămînturi s-au legat cu lumea și cu timpul prin cel dintîi drum de fier. Ar trebui să ascultăm, așadar, povestea drumului de la Salva—Vișeu, scobit de brigadierii anilor '48, cu tîrnăcoapele, în piatră. Epopeea s-a petrecut acolo, în Nordul țării, pe Valea Sălăuței, care e abia un pîrîu. Epopeea s-a petrecut acolo, pe firul Vișeului, care e abia un afluent al Tisei. I-a răspuns, dintr-o altă zare a țării, de pe apele altui rîu, „cel mai zbuciumat rîu lung din România", cum îl definesc manualele de geografie, și care e Jiul, epopeea străpungerii munților între Bumbești și Livezeni. Atunci, pentru prima oară, apele românești au început să capete glas de om, devenind, din martore ale istoriei omului, ape umane, umanizate, supuse unor transformări constructive de anvergură, apoi fructificate ca inedite bogății ale pămîntului românesc.

Ar trebui, reîntorcîndu-ne în Transilvania, să evocăm, fie și sumar, povestea celor două Someșuri și a celor trei Crișuri. Crișul Repede a devenit, de mai mult timp, mai repede, apele lui s-au iuțit, au căpătat viteză de turbină, mișcă paletele hidrocentralei de la Aștileu, trimițînd soare unei bune părți din Transilvania. Dar Aștileul a fost numai un prim pas. Începînd cu 1969, bazinul Someșului cald și al afluenților lui a devenit un mare nod energetic, unul din cele mai mari ale țării. Amenajarea hidrotehnică de la Tarnița (cu un baraj de beton în arc, cu dublă curbură, stăvilind 75 de milioane mc de apă, care alimentează o centrală electrică de 45 MW) și amenajarea hidotehnică de la Mărișelu (cu un lac de acumulare de 220 milioane mc apă și o centrală subterană dezvoltînd o putere de 220 MW), au pompat în sistemul de energii al țării, în 1979, nu mai puțin de 490 milioane de kilowați-ore (față de 470 de milioane prevăzute în proiect). Prin aceste amenajări hidrotehnice, ca și prin altele (unele în curs de edificare, altele încă pe planșetele proiectanților), Apusenii se profilează pe cerul țării ca un gigantic castel solar, bilanțul lor energetic însemnînd, pînă la ceasul de față, 1,5 miliarde de kilowați-ore livrați orașelor și satelor României.

Munții noștri aur poartă...

În Retezat, munți la fel de bătrîni ca și Apusenii, apele Rîului Mare (care nu-i tocmai mare, dar aprig cînd sare din albie și invadează cu grele talazuri străvechea țară a Hațegului), curg azi, disciplinate și deviate pe sub pămînt, spre o centrală electrică în plină construcție, a cărei forță, dezvoltată de mari turbine tip Francis, va fi de 349 MW. Un baraj înalt de 173 de metri, un lac alpin de 200 de milioane mc, o vastă rețea de tuneluri înfășurînd fruntea munților ca o somptuoasă cunună desenează, aici, una dintre cele mai spectaculoase opere hidrotehnice ale țării. Este — ca toate operele de acest fel — o lucrare de concepție românească, o performanță de gîndire tehnică și de artă, mărturisind, în acești munți pe care-i străbați cu emoția filării unei ediții princeps a străvechimii și dăinuirii noastre, că altitudinile creației, astăzi, la noi, ating valori care ne umplu de mîndrie, de marea mîndrie de a le fi contemporani.

La care ape să mai poposim? Pe care fir de strună să ne oprim? Să-l facem să sune subțire, cu clinchet de argint, undeva, sus, la izvoare, sau să trezim vibrațiile toate? Fiindcă oriunde ne-am opri, pe de-a rîndul sau pe sărite, pe apele mari sau pe cele mici, pe afluenții care sînt fii și fiice, pe nepoți sau pe strănepoți, vom întîlni amenajări constructive de proporții, energetice sau cu multiple alte destinații (irigații, alimentare cu apă a industriilor și orașelor etc.), destăinuind un gigantic efort material, tehnic, financiar, de concepție și de muncă, un efort cum puține țări ale lumii și le îngăduie. Dar un efort care, înscris într-o politică energetică consecventă, științifică, realistă, ne va răsplăti înzecit, asigurîndu-ne independența energetică, asigurînd ritmurile înalte ale economiei și devenirii noastre.

Un destin aparte, între apele Transilvaniei și ale țării, au Oltul și Mureșul. Magistrale ale istoriei poporului român, ele izvorăsc, simbolic, din același loc. Acolo, sus, de pe înălțimile de piatră albă ale Hașmașului Mare, cele două ape încearcă parcă să domine priveliștea întregii țări, hotărîndu-se să parcurgă fiecare cîte jumătate din întinderile ei. Mureșul se decide să plece către apus, legînd între ele pămînturile Transilvaniei (legîndu-le azi și prin mari amenajări hidrotehnice, destinate energeticii și irigațiilor), devenind rapsodul milenar al ardelenilor de pe toate cuprinsurile. Oltul, însoțindu-l o bună bucată de drum, la calea spre sud și perforează Carpații, transformîndu-se într-un adevărat erou al apelor și luptelor noastre. A le face istoria, a încerca să cuprinzi cît cuprind Oltul și Mureșul, a

Oltul, azi, la Rîureni

HARFA DE APE

Acolade pe Someș

de-fășura priveliștea pămînturilor scăldate de ele și a oamenilor întîlniți, a indica localități sau evenimente legate de numele lor, ar însemna să deschizi cartea patriei la filele ei cele mai patetice. Inclusiv cartea noului, care prin Olt, prin destinul contemporan al acestui rîu, își luminează unele din cele mai strălucitoare pagini. Între Carpați și Dunăre, Oltul provoacă, la ceasul de față, o uriașă „cascadă de energii", care înseamnă 25 de hidrocentrale, unele date în funcțiune, altele încă în construcție, cu o putere instalată totală de 1 200 MW și o producție anuală de 3 miliarde kilowați-ore. O mare centrală hidroelectrică, cea mai mare de pe rîurile noastre interioare, cu o putere instalată de 510 MW, scobită la 104 metri sub talpa muntelui, bate din plin pe Lotru, afluentul oltean al Oltului, la adăpostul unui baraj înalt de 121 de metri, colectînd apele prin 150 de kilometri de tuneluri ferăstruite în munți. Lotrul și Oltul își vor uni astfel, pe un altfel de plan, destinul, supunîndu-și energiile, în chip practic, unui singur centru de comandă și răspunzînd deci, la modul ideal, unei simple și unice apăsări pe buton. Extinzînd ecuația, introducînd în ea și alți termeni — introducînd, de fapt, toate rîurile din România — obținem, sub denumirea de sistem energetic național, un adevărat sistem de gospodărire a apelor țării, suprapus sistemului hidrografic și răspunzînd, ca și un sistem nervos, unei singure comenzi.

Ar trebui acum, urmînd drumul Oltului către Dunăre, să sărim peste alte strune — dintre care Jiul nu poate fi cu ușurință sărit! — și să ascultăm vocile unor rîuri din Bărăgan, din Cîmpia Română, cum sînt Argeșul sau Buzăul. Sînt, în cea mai mare parte a cursului lor, ape domoale, line, de șes. Amintirea experiențelor viforoase din munți, amintirea stîncilor ferăstruite, a pereților de piatră înlăturați din cale, se șterge repede în ierburile cîmpiilor, deși acolo, în munți, aceste ape s-au încărcat de niște evenimente ce le-au marcat pentru totdeauna. O hidrocentrală de 400 MW — unul din cele mai impunătoare monumente ale sistemului energetic al României — veghează Cheile Argeșului. Un baraj-gigant, așa-numitul „Baraj Siriu", de aproape 3 ori mai mare decît cel al Lotrului (cu o „amoriză", deci o lungime, de vreo 600 de metri, o înălțime de peste 120, un volum de circa 8,5 milioane de metri cubi de argilă, balast și arocamente), oprește apa Buzăului într-un lac alpin cu un volum de 155 milioane mc, ivit în zona zăpezilor, la confluența dintre cleștarul izvoarelor și cer. Lucrarea va sluji la irigarea a 50 000 de hectare, la aprovizionarea orașului Buzău cu apă (industrială și potabilă), și la producerea de energie electrică.

Urmărind mai departe priveliștea Bărăganului, vom întîlni, la Galați, apele solemne

La Teliuc, nu departe de Hunedoara...

ale Siretului. Ascultînd struna lor groasă, cu sunet grav, auzi întreaga Moldova, cu toate ecourile ei. Se aud vaierele vechi de aramă ale Moldovei lui Ștefan, fiindcă în Siret curg Suceava și Moldova, cele două ape pe care Ștefan și-a întemeiat puterea sa. Se aude vijelia de foc a Bistriței, mînînd turbinele hidrocentralei de la Bicaz și mînînd, între Bicaz și Bacău, turbinele unor hidrocentrale-pui, proliferate din marele lac al Bicazului ca un cîrd de oglinzi, sau, mai exact, ca o suită de ceruri așezate în trepte, cît ține Bistrița. Siretul (el însuși supus unor transformări constructive de mari proporții, prin vaste amenajări hidrotehnice, bifurcîndu-și deci existența în două feluri de energie, cea electrică urmînd a se întîlni cu energia țării, cea fluidă cu energia fluidă a fluviului) strînge toate aceste ape, toate aceste mărturii și vești, deopotrivă ale istoriei și ale noului, ca într-o sinteză, și le aduce drept prinos, împreună cu celelalte rîuri, Dunării generoase și materne.

Ape de munte, ape de șes, ape repezi sau dulci, întunecate sau senine, ape care, de

Structuri novatoare într-un peisaj reconstruit

cînd ne știm, ne-au fost prietene, ne-au adăpat și ne-au hrănit, ne-au dat pîine și viață, ne-au fost criterii geografice și reazime tefere de-a lungul unei zbuciumate istorii. Ape ce desenează azi, puternic și suplu, sistemul unor energii constructive în plină desfășurare, în plină expansiune pe variii planuri (chiar și apele cele mai mici sînt puse să facă treabă, alimentează microhidrocentrale sau sisteme locale de irigații!), conducînd, prin izvoare, piraie sau rîuri, pînă la harfa profundă a Dunării, o mișcare de muncă și viață vastă cît însăși țara. Ape care, în acești ultimi ani, au trăit aventurile strămutării în albii noi, ferecate-n beton, sau ale transformării în lacuri (sute de lacuri de acumulare, miracole estetice ale geografiei noastre ce încă nu figurează pe nici o hartă!), avînd deci șansa, ca niciodată pînă acum, de a putea contempla în liniște cerul. Ape care produc energie, astîmpărînd setea industriilor, a orașelor, se revarsă prin canale de irigație spre toate orizonturile cîmpiei. Ape care, supuse canonului omului, redesenate de el, corectate cu rigla, n-o să-și mai strige numele (așa cum s-a întîmplat, în acești ultimi ani, în două rînduri) cu glasul spart al catastrofei, al inundațiilor, al calamității. Ape care, prin noul lor curs, prin barajele, lacurile, amenajările complexe și vaste operate în albiile lor și pe țărmul lor, decid și vor decide, pentru viața omului, niște consecințe care, deși lente, așa cum se produc ele la scara naturii, nu vor întîrzia să apară. În preajma noilor baraje și lacuri, a noilor văi industriale sau a noilor sisteme de irigații, geografia, și deci și clima, se vor îmblînzi, se vor umaniza, închegînd o altfel de intimitate a locurilor, greu de definit astăzi, dar căreia omul îi poartă de mult nostalgia.

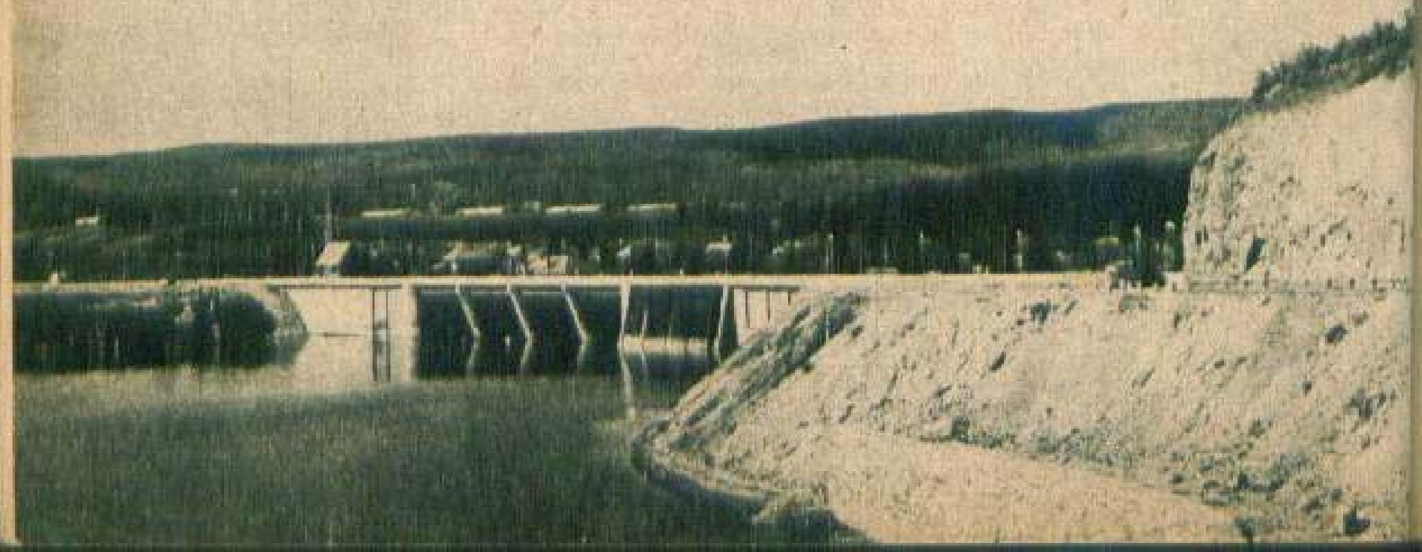
Toate aceste rîuri, întîlnind Prutul (și el, ca toate rîurile noastre, teritoriu al unor amenajări hidrotehnice ample, edificate în cooperare cu U.R.S.S.), încheie cununa de ape a țării, făurind, împreună cu Dunărea, acest sistem de armonii și de cîntece ce desenează geografia noastră.

Dunărea, ca arteră aortă a pămîntului românesc, adună, prin capilare și vene, energiile venite de pretutindeni, făurind la rîndu-i energie. Sistemele hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și II, făurite în cooperare cu R.S.F. Iugoslavia, Complexul hidrotehnic Tr. Măgurele-Nicopole, construit în colaborare cu R. P. Bulgaria, ca și noile cetăți hidroenergetice ce se vestesc la orizontul anilor care vin, fac din Dunăre o Dunăre-lumină, o Dunăre-energie.

Rezemat cu tîmpla de trunchiul sonor al fluviului și ascultînd tumultul de ape, ți se pare că asculți cîntec de harfe...

ION OLTEA ■

Ape în retenție fertilă

o lume fantastică

...M-am sculat de dimineață puțin amețit de nesomn, dar n-am dat importanță faptului și am continuat să-mi văd mai departe de treburile mele. Toată ziua am amețit umblînd după una sau alta, fără să am nici un succes, doar că reușisem să mă zăpăcesc de tot în universul acela de obiecte dure și neînsemnate în care intrasem. Am vrut chiar să merg la serviciu apoi, dar amețeala nu mă slăbea o clipă. Nu era o stare de beție, ci mai degrabă o stare de instabilitate, de nesiguranță. Simțeam o greață care-mi tulbura toate simțurile, parcă n-aș mai fi fost eu. Trebuia să mă culc, să încerc să mă relaxez. În singurătatea în care mă aflam, nu mi-a fost greu să adorm, mai ales pentru că timpul nu mai mi-era măsurat, iar locul în care mă aflam începuse să-mi devină străin, necunoscut. Încercam din răsputeri să mă dezmeticesc, să mă acomodez cu tot ce mă înconjura, dar simțeam că cineva mă respinge mereu, fără drept de întoarcere. Cine eram eu ? Unde sînt, cine m-a adus aici ? Unde-mi este trupul, cui l-am împrumutat ? Curînd mi-am dat seama că nu eram singurul fără trup și am fost curios să aflu unde-mi este trupul. Aproape că nu m-am mirat cînd am aflat că nu trupul nu era al meu, ci capul, și că acest nou cap îmi fusese împrumutat de un prieten, pînă cînd îl voi primi înapoi pe al meu, conform normelor acelei lumi. Dar oare e posibil să existe o astfel de lume ? Eram pierdut, nici capul nu-mi mai aparținea. A, ba nu, uite o clădire mare pe care scrie OFICIU ; ce-o fi însemnînd ? Am intrat cu greu, îmboldit parcă de la spate și am constat că nu-mi erau străine dalele de piatră neagră și nici omul care m-a întîmpinat, spunîndu-mi că eram deja așteptat. Am fost poftit să completez un formular, după care am intrat într-una din camerele întunecoase și reci. Totul a durat cîteva clipe, după care m-am trezit și m-am îndreptat spre baie. Efectul dușului n-a fost cel așteptat de mine, dimpotrivă, somnul mi-a revenit cu mai mare intensitate. Am simțit cum îmi recapăt capul, cum mi se clarifică totul : era vorba despre un birou de împrumutat capete pentru diferite ocazii. Nu mi s-a părut nimic anormal, ba chiar mă gîndeam capul cui să-l împrumut pentru conferința următoare ; începusem să-mi fac probleme dacă mai găsesc ceea ce-mi doream. Nu era ușor să te zbați pentru obținerea unui cap, trebuia să ai experiență, să știi să te strecori, altfel rămîneai fără cap. Mă uitam la trecători, dar nu eram sigur dacă cel recunoscut era chiar prietenul meu ; e adevărat, chipul îi aparținea, dar nu știam dacă puteam să-i vorbesc sau nu. Priveam mirat vitrinele și mă întrebam oare unde este restaurantul acela care m-a făcut să-mi amintesc de tine. Îți mai aduci oare aminte ? ! Erai și nu erai tu, cînd cu un chip cînd cu altul ajunsesem să-ți uit adevărata înfățișare. Semnul de recunoaștere era eșarfa de la gît, pe care n-o împrumutai niciodată, fiindcă era un cadou de la mine. Nu mai știam ce să cred despre mine : ori eram beat și nu mai știam, ori eram treaz, dar amețit de oboseală. Făceam eforturi disperate să deschid ochii, să pipăi obiectele din jur ; degeaba, totul era un eșec de la început. Geamul mi se părea o oglindă în care se reflectă toată natura, toți oamenii, care stă înțepenită de cînd lumea într-o ramă rigidă, împotriva vîntului, a ploii și a viscolului. Simțeam că mă îndepărtez de acolo și că mă îndrept cu certitudine spre o lume de ceață, unde oamenii nu se mai recunosc decît după anumite lucruri purtate alături de îmbrăcăminte. Totuși eram destul de hotărît să-mi găsesc capul de care aveam nevoie pentru acea conferință. Am ajuns în sfîrșit la OFICIU și am cerut capul respectiv, care nu mi s-a părut deloc comod la început, dar cu timpul m-am obișnuit. Nu mai eram eu, ci altul, care se grăbea la o conferință, nu știu în ce oraș. Nu trebuie să cunosc pe nimeni, trebuie să ajung cît mai repede la locul stabilit. Mi-am repetat discursul, așa cum făceam înaintea oricărei conferințe, și apoi m-am lăsat purtat în lumea minunată a cifrelor, a abstractului, lume în care nu mă simțeam niciodată singur. Știam de la început că nu am de ce să mă tem, mai ales că nu era singura conferință la care participasem, dar și pentru faptul că cei din sală mă cunoșteau și mă apreciau. Deodată, m-am apropiat de sală, am pătruns în incinta ei răcoroasă. Dar totul mi se părea anormal și schimbat, parcă prea incomod. Atunci am deschis fereastra și m-am apropiat de aerul rece și proaspăt al dimineții. Mi-am făcut o cafea și m-am hotărît să nu mă mai culc nici o clipă. Mă consideram un om odihnit, gata de orice activitate. Cafeaua avea un gust amar, amestecat cu mucegai. Dar era bună, oricum ar fi fost, aici, în această clădire rece, cu pereții umezi, înfloriți de mucegai, asemenea unor flori de gheață pe geamuri. Cei din sală nu mă recunoșteau, fapt care mi-a produs o mare agitație interioară. Încercam să mă stăpînesc, nu aveam voie să mă enervez din cauza tensiunii. Trebuia să fiu calm, rece, distant, ca întotdeauna. Am început să vorbesc, dar în sală era un murmur continuu, pe care nu-l înțelegeam și nu-i înțelegeam cauza. M-am oprit. Ce le spuneam eu acelor oameni ? Nu erau și ei falși conferențiari ? Cine erau ei și cum și-au permis să intre aici cu propriul lor cap, cum au reușit s-o facă ? Nu găseam răspunsul la nici una din întrebări și faptul acesta mă chinuia. Eu știu precis cine sînt dar ei, cei din sală nu cumva și-au pierdut identitatea ? Am să vorbesc celor prezenți cu gîndul la cei care ar fi putut să facă un efort și să mă asculte cu alte urechi, cu alt chip. Mai tîrziu i-am ascultat și pe ei spunîndu-și părerile, dar mi se părea că nu trăim același timp. Pe mine cine mă determinase să-mi schimb capul, nimeni și totuși obișnuința de a nu rămîne în urmă. Nu trebuie să mă agit prea mult, am tensiune, iar cei de la OFICIU mi-au spus să am grijă de acest cap, pentru că e singurul. Pe urmă îl plătesc, ca și cînd ar fi nou. Stau lîngă cineva și îl privesc cu suspiciune : cine ești dumneata ? Eu cel puțin știu mereu cine sînt, dar tu ce ești ? Întrebările îmi răscoleau liniștea, mă amețeau, aproape că-mi pierdeam echilibrul. Vuietul îmi umplea urechile, simțurile mi se anihilau, iar trupul mi se înmuia fără nici o opoziție. Aerul mi se termina și vuietul era singurul care rămînea, devenind din ce în ce mai puternic, pînă cînd am simțit o căldură în frunte și în ochi, iar gura mi se încleștase de teamă...

...Se spune că ultimul lucru pe care l-a auzit a fost o sirenă, ce făcea un zgomot asurzitor, continuu. Prietenii nu l-au mai recunoscut, nu mai era nimeni pentru ei. A rămas un tip imposibil, incomod, cu prea mult suflet. Îi putea înlocui pe toți.

ELVIRA MEDAR-IONESCU ■

Tudor Mușatescu și „Poșta redacției"

Cu citeva zeci de ani în urmă, rubrica „Poșta redacției" a unei reviste de umor care se numea Gluma, era susținută de neuitatul și popularul făuritor de comedie, Tudor Mușatescu.

Spicuim citeva din nenumăratele lui răspunsuri, date în pagina a doua a revistei amintite :

PETRU OANCEA : Ne permitem a vă atrage atențiunea că „transformă" nu rimează cu „condamnă", după cum „poezie" nu rimează cu „Oancea". Și să nu ne mai trimiteți nimic că ne supărăm foc.

VICTOR JAK : Jak-mais de la vie !

SANDU RUSU-ȘARU : Ne scrieți : „Privesc departe-n zările senine, / Cum zeci de brațe, prin văluri de porfir, / Presară-n fața-mi, cu patimi și delir, / Petale și potop de flori rubine". ...Vă răspundem în același fel : „Privesc departe în zarea țării noastre / Cum zeci de tineri cu visuri porfir / Presară-n fața-mi, cu patimi și delir, / Zadarnic, un potop de versuri proaste...".

NUTZI BOLBEC : Păstrați parfumul plicului dar renunțați la conținut.

I. PALOȘ : Mai taie din ele. Cu paloșul chiar.

DINU ARMAȘU : La popa la poartă / E-o pisică moartă / Cine n-a mai scris o scri, / Ce urmează va păți.

NEL SPORTIVUL : Fotbal, da... dar și versuri cu picioarele?... Unde-o s-ajungem cu atita sportivitate ?

A. GHIAȚA : La frigider.

CONCENTRAT : Eee !... Dac-ar fi și versurile ca dumneata !...

DINU LAPTEȘ : De ce numaidecît să vă „mîncăm de viu" ?... Ne mulțumim de data asta să vă păpăm numai, cu riscul chiar de a deveni... papă-lapteș.

GEORGE PETRACHE : „Motiv de poezie" nu e motiv de publicare.

DON BAZILIO : Bona sera, nea Istrate.

GR. SALCIE : Foaie verde salcie, trei ori șapte paisprezece...

K. TEGORIST : N. Publicabil. R. Gret.

A. PIPER : Dac-ar avea și-un pic de sare...

DORU ALIN : „Atît de fragedă tu semeni / Cu floarea albă de cais / Și ca o zînă dintre semeni / Ori — apari apoi în viață și în vis". V-am reprodus această strofă pentru inedit și originalitatea ei și ne îngăduim să vă răspundem tot în versuri : Printre poeții fără soț / Adesea am trecut, / Dar unul chiar atît de hoț / Eu n-am mai cunoscut.

TUTANKAMON : V-a rugat cineva să ieșiți din mormînt ?

ARHI-DUCE : Fabulele dv. au trei caracteristici : 1) anecdotele arhi-cunoscute; 2) versificația arhi-defectuoasă; 3) „moralele" arhi-banale. În consecință le-am înaintat la arhi-vă.

CÎȚIVA CÎMPULUNGENI : Lăsați, fraților, că scriu eu și pentru voi. Nu sînt eu concetățeanul vostru ?

A. FLUIERAȘ : Da, dar a pagubă.

IAN D. SCU : Nici D. Cum.

VYVY RONY : Nu vi se pare prea mult trei Igreci în pseudonimul dv ?... În ceea ce privește colaborarea, vă sfătuim să renunțaty la noy.

...Și fiindcă ne găsim în cadrul „Poștei redacției", cred că pot să-mi adresez următoarea invitație :

TUDOR MUȘATESCU : Mai încercați.

P.S. Printre răspunsurile date de Tudor Mușatescu la „Poșta redacției", în numărul 8 al revistei, se află și citeva rînduri „fără glumă", adresate unui elev de liceu de pe acea vreme :

GEO DUMITRESCU : Ne-a impresionat scrisoarea dv. Nu este, cum spuneți, a unui licean oarecare, ci a unuia desigur distins și înzestrat cu daruri excepționale. E adevărat, am spus cîndva într-un interviu (cred că într-unul pe care mi l-am luat singur) că am debutat la 12 ani, în „Revista copiilor și a tinerimii" însă... Versurile trimise nu se pot încadra în vederile noastre... umoristice. Sîntem siguri însă că pot figura, cu cinste, nu numai într-o publicație școlărească dar și în oricare revistă literară adultă. În concluzie, vă vom citi oricînd cu plăcere și, dacă va fi cazul, vă vom și publica, faptul că sînteți elev în clasa a VII-a de liceu neconstituind nici un impediment în această privință...

În exclusivitate pentru Almanahul „Flacăra"

Fragmente din cartea „CU INIMA PLINĂ DE FOTBAL"

de Mircea Lucescu

Deși a împlinit 35 de ani, Mircea Lucescu continuă să joace, despărțindu-se cu greu de gazon. Ba mai mult, după opinia unor specialiști, el rămîne unul dintre cei mai mari fotbaliști români, dacă nu chiar cel mai mare, împărțind cea mai înaltă treaptă a acestui podium sentimental cu un alt „monstru sacru" al balonului rotund, Nicolae Dobrin. Chiar ieri, înainte de a așterne pe hîrtie rîndurile de față, reputatul confrate Ioan Chirilă m-a oprit pe culoarele ziarului „Sportul" și, tocmai reîntors de la partida de Cupă dintre Corvinul și Dinamo, cîștigată de hunedoreni cu 1—0, mi-a zis: „păcat că n-ai văzut. Mircea a făcut unul din cele mai senzaționale meciuri ale carierei sale".

Despre cariera celui pe care ne-am obișnuit să-l numim „căpitanul de pe Wembley" trebuia să se scrie o carte. Eroul a ales însă calea cea mai simplă, scriind-o singur, dar lucrul acesta, vorbesc în numele colegilor de breaslă, nu se simte, căci „Cu inima plină de fotbal", așa și-a intitulat Lucescu amintirile, înseamnă o lectură captivantă, alcătuită cu talent și seriozitate. N-a fost ușor, recunosc, să-l conving să ofere Almanahului „Flacăra" cîteva fragmente din lucrarea pregătită pentru Editura „Junimea" din Iași, în al cărui plan pe 1981 se află. Cu delicatețe, m-a refuzat de cîteva ori, zicînd că mai are de umblat la manuscris, că mai are de schimbat cîte ceva, mereu nemulțumit de sine, ca și pe gazon. În cele din urmă a acceptat, rugîndu-mă să aleg din maldărul de foi așternute cu o scriitură măruntă, caligrafică.

Am ales, după cum veți constata, capitole din epoci distincte, de la începuturile carierei și din perioada El Mundialului mexican. Parcurgîndu-le, am fost tentat să cred că Mircea Lucescu va avea și în librării succesul pe care l-a avut și-l are pe terenul de fotbal. Vă las, stimați cititori, să judecați singuri.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Lupta

Lupta ! Nu cunosc alt cuvint mai frumos. Poate și pentru că viața a însemnat, pentru mine, o permanentă luptă. Nimeni nu mi-a dat nimic. Și nici măcar nu m-a ajutat. Am reușit cu propriile mele forțe, cu propriile mele ambiții. Nimic nu-i mai frumos pe lume ca lupta. Este deplina satisfacție, este ceea ce încercăm noi să obținem de-a lungul întregii vieți : fericirea. Cînd totul ți se oferă, cînd dorințele îți sînt ușor îndeplinite, bucuriile sînt minime. Cînd reușești luptînd, ești fericit.

Sînt oameni cărora viața le-a pus totul la dispoziție, cărora totul le izbutește fără prea mult efort. Ei nu vor lega niciodată reușita de luptă și, de aceea, satisfacția lor nu va fi vreodată adevărată.

Eu am fost întotdeauna un luptător, fie că obiectul luptei mele l-a reprezentat școala, fotbalul, oamenii sau îndoielile mele. Întotdeauna am avut ceva împotriva căruia, sau pentru care să lupt.

Știința

În vara lui 1965, am fost transferat la **Știința**. Faptul mă pusese pe gînduri. Pentru ce fusese oare făcut transferul ? De facultate nu putea fi vorba, eram deja student în anul II. Nu venea nimeni în locul meu la **Dinamo**. Era pur și simplu o cedare. Însemna oare că nu mai prezentam speranțe pentru conducerea tehnică a echipei ? Sau poate cedarea viza chiar formarea mea ca jucător ?

La drept vorbind nu eram luat pe nepregătite. Încă din toamna trecută, Petru Emil îmi spusese foarte serios :

— Mirciucă, mă, du-te și joacă și tu un an, doi, în B, să vezi și tu ce-nseamnă fotbalul duminică de duminică, să-i simți greutățile, duritățile. Și fii sigur că ai să te-ntărești și, atunci cînd te vei întoarce, o să chinui extremele noastre, fie el Pîrcălab, Sorin Avram sau Haidu....

Îmi ziceam că n-aș avea nimic de pierdut dacă aș încerca și eu în divizia B și, la prima solicitare venită din partea unor oameni dornici de a mă avea în mijlocul lor, am răspuns afirmativ. Am acceptat să merg la **Știința** și datorită vieții studențești pe care o descoperisem în vara aceluiași an, cu prilejul participării mele la jocurile sportive universitare, o competiție care, din păcate, mai tîrziu a dispărut.

Acest campionat național studențesc reunea, în perioada vacanței de vară, într-unul din centrele universitare, pe cei mai buni studenți sportivi care-și disputau întîietatea în diverse discipline sportive. Învingătorii erau răsplătiți cu trofee, iar întrecerile se încheiau cu o mare reuniune studențească. Era un prilej extraordinar de apropiere, de cunoaștere, de întărire a cunoscutului spirit studențesc, un prilej de afirmare a sportivilor studenți, de promovare în loturile naționale.

Ceea ce făcea competiția populară era tocmai spiritul în care se desfășura : nu predomina dorința de a cîștiga trofee cu orice preț, nu era o dispută înverșunată care să facă loc uneori necinstei, ci erau întreceri loiale, între prieteni. Locuiam cu toții în cămin, luam împreună masa, aveam programe în comun : deveneam adversari numai pe terenul de sport și atunci pentru a apăra culorile cluburilor noastre.

Pentru mine, studenția nu însemnase pînă atunci decît cursuri, seminarii și examene. Nu aveam timp pentru altceva. Mă așteptau antrenamentele, cantonamentele și deplasările cu **Dinamo**. Trecerea la viața în colectiv, într-o colectivitate cu preocupări și idealuri apropiate, îmi dezvăluia adevărata frumusețe a vieții de student.

Și totuși... Mă despărțeam cu greu de **Dinamo**, la fel cum se întîmplase și cînd părăsisem **SSE 2**. Acum era însă cu totul altceva. De la **SSE 2** plecasem plin de speranțe și cu dorința de a mă consacra. După doi ani, la **Dinamo**, nu reușisem mare lucru. Sigur, începusem să fiu cît de cît cunoscut. Îmi apăruse de cîteva ori și numele prin ziare. Colegii mă complimentau. Eram uneori oprit pe stradă, întrebat de echipă și jucători. Trebuia să știu totul despre somnul lui Pîrcălab, despre prieteniile lui Varga, despre surorile lui Frățilă, despre bunica lui Nelu Nunweiler, despre jocul de duminică sau de-acum două duminici, dar nu puteam spune nimic despre mine și jocul meu. Și asta mă întrista.

Acum porneam din nou la drum. Fără să fi izbutit, dar cu gîndul unei bătălii înverșunate. Era o bătălie cu mine însumi, pentru că transferul la **Știința** îmi strecura o mare tristețe în suflet. Știam că voi juca meci de meci, dar mă chinuia gîndul că se renunțase la mine. Pentru prima oară îmi dădeam seama că nu fusesem util, iar în fotbal utili sînt doar cei care luptă pentru a fi primii, pentru a fi cei mai buni.

Era o bătălie crîncenă cu fotbalul. Vroiam să-l biruiesc, să-i învăț tainele, să-l îngenunchez. Dacă reușesc, gîndeam eu atunci, îndoielile mi se vor spulbera.

Încercam să-mi demonstrez mie însumi că tot ceea ce făcea Pîrcălab, puteam să fac și eu ; că centrările mele sînt la fel de bune ca ale lui. Cu **Știința** jucam de obicei dimineața. După-amiaza fugeam pe **Dinamo** să-l urmăresc pe el. Aveam un prag de depășit și de aceea în jocul meu, la început, nu mă interesa atît golul, cît mai ales, centrarea, ultima pasă.

Spuneam că atunci, în perioada de la **Știința**, dădeam o dublă bătălie : cu mine însumi și cu fotbalul. Dar, de fapt, această crîncenă luptă însemna pentru mine o întrecere de la distanță cu Pîrcălab. Întotdeauna mi-am ales un om, cel mai bun, să-l ajung, să-l depășesc. Atunci el se numea Pîrcălab.

La **Știința** am găsit o trupă de băieți inteligenți, cu preocupări profesionale, buni amici și buni fotbaliști. M-au primit cu brațele deschise, astfel încît m-am integrat ușor echipei.

Ceea ce mă surprindea la ei, era lipsa oricărui simț al marii performanțe. Venit de la **Dinamo**, unde era cultivată lupta pentru întîietate, pentru victorie, pentru cîștigarea campionatului, atitudinea lor nonșalantă și plezíristă m-a decepționat. **Știința** scăpase cu un an înainte de la retrogradare, datorită unui singur gol. Băieții reluaseră antrenamentele nemarcați de emoțiile prin care trecuseră. Șansa noastră a fost că, în același an

cu venirea mea, fusese numit un nou cuplu de antrenori: Ștefan Miu și Ion Voica. Primul a fost jucător al **Științei**, avea o ascendență asupra jucătorilor, al doilea, detașat de la catedra de fotbal a **IEFS**-ului, venea cu entuziasmul dar și cu naivitatea unui vizionar. Pentru el nu exista decît promovarea în divizia A. Pornea de la ideea că o bună pregătire, pe fondul unei prietenii adevărate, ar putea face din echipa **Științei**, o candidată sigură la promovare. Pentru asta, nimic nu i se părea de prisos. Dimineața ne trezeam cu bilețele strecurate în cameră, sub ușă, bilețele în care eram îndemnați la victorie, la muncă, la dăruire. Încerca în felul acesta să trezească în noi dorința de a ne dezvolta personalitatea de om și de jucător. Și nu o făcea fără succes.

În scurt timp, reușisem să formăm cu adevărat o echipă. Din băieții aceia indiferenți, preocupați numai de studiile lor, fără veleități fotbalistice, antrenorii făcuseră niște jucători din ce în ce mai interesați de pregătirea lor, de evoluția lor, de consacrarea lor. Intervenise și acea emulație indispensabilă în sport, prin care cei mai buni culeg aprecierile cele mai favorabile.

Jucam. Și jocul nostru, din duminică în duminică mai bun, începuse să atragă în tribunele stadionului CAM, o asistență din ce în ce mai numeroasă. Nu erau numai studenți. Începuse să se închege o lume a noastră, formată din susținători și jucători. Poate tocmai acest lucru a contribuit în cea mai mare măsură să împrăștie acel sentiment de nesiguranță, de singurătate cu care mă prezentasem.

Prindeam tot mai mult curaj în mijlocul acestor oameni, acestor prieteni, nemarcați de nici un fel de invidie ori ranchiună. Bucuria unuia dintre noi era a tuturor. În această atmosferă entuziastă, participatoare, se forma-se un adevărat spirit de echipă. Victoriile ne confereau încredere și siguranță. Era departe timpul, deși trecuseră doar cîteva luni, cînd **Știința** se zbătea undeva în coada diviziei B. Acum țінteam departe, către promovare.

Evoluția noastră pe fondul cunoscutului elan studențesc era tranșantă în meciurile disputate acasă, precisă în deplasare. În aceste condiții, jocul meu căpătase consistență, decizie, forță, tocmai calitățile care-mi lipseau în perioada dinamovistă. Înscriam goluri cu regularitate, dar menirea și plăcerea mea erau să contribui la marcarea golurilor.

Reușisem să mă perfecționez mult, devenind mai incisiv, mai curajos. Contactele permanente cu jucătorii duri ai diviziei B, loviturile pe care le primeam, cu sau fără balon, în loc să mă înfricoșeze, mă călеau și chiar îmi dădeau sentimentul superiorității.

Divizia B

Îmi amintesc unul din primele mele contacte cu divizia B. Jucam la Pașcani, contra **CFR**-ului. În minutul 5 primesc mingea la centrul terenului, slalomez printre adversari, pătrund în careu, pînă aproape de linia de fund, de unde centrez înapoi, iar Vasilescu, venit în viteză, reia necruțător. 1—0. Gazdele nu par încă neliniștite. Peste cîteva minute faza se repetă, dar de astă dată Vasilescu a ratat.

Mă simțeam bine: zburdam de pe o parte pe alta, jucînd neîncorsetat de rigide indicații tactice. La un moment dat, adversarul meu direct, mă apucă de braț, strîngîndu-mă cu putere:

— Bă, puștiule — îmi spuse cu un rînjet de furie, înjurînd printre dinți —, stai aici lîngă mine, nu te mai plimba de colo, colo. Am familie acasă, copii și n-o să vii tu acuma să mă scoți din echipă. Îți mănînc plăminii, bă, mă auzi?

Spre sfîrșitul primei reprize, antrenorul echipei gazdă, care se plimba tot timpul meciului pe marginea terenului, s-a întors către tribună strigînd: „Uitați, oameni buni. Ăsta — și arată spre Ciornoavă, foarte periculos pînă atunci — m-a înjurat!"

La pauză, Ciornoavă a rupt două scînduri din magazia ce folosea drept cabină și a fugit la gară, așteptînd acolo sfîrșitul meciului.

Din fericire, situația nu s-a mai repetat și am putut să ne facem jocul la fiecare deplasare. Mergeam din ce în ce mai bine și la începutul returului ne-am instalat pe locul doi, devenind principala contracandidată la promovare. Favorită era **Progresul**, retrogradată în anul precedent, cu o echipă plină de nume sonore: Mateianu, Mândoiu, Neacșu, Țarălungă.

În etapa a 3-a, **Progresul**, care pînă atunci era în căutarea propriilor jucători împrăștiați în țară, a apărut în formație completă. Se disputa primul cuplaj interbucureștean — eram în acel an 4 echipe bucureștene în divizia B — pe stadionul **Dinamo**. Adversarii lor din acea zi: echipa noastră. Le-am dat o replică puternică și doar experiența lor de foști divizionari A a decis victoria. Pentru mine jocul a însemnat foarte mult: Jucam pe gazonul lui **Dinamo**, unde mă antrenasem doi ani, fără să izbutesc să apar vreodată într-un meci oficial. Acesta era primul. Am marcat și un gol, dar cel mai mult m-au bucurat aprecierile jucătorilor de la **Dinamo**, prezenți și ei la meci. Simțeam din privirile lor, din felicitările lor că datorită mie, fostul lor coleg, simpatia lor mersese cu **Știința**.

La sfîrșitul turului, **Progresul** conducea cu autoritate în seria noastră. Nimic nu prevedea lupta care urma să se dea în finalul sezonului pentru promovare. Noi cu 14 puncte eram la 4 puncte de lideri și ocupam locul 4 în clasament, cea mai bună poziție din istoria clubului. Dar cu toții eram convinși că echipa, cu o pregătire serioasă, era capabilă să lupte cu șanse sporite pentru promovare. Astfel, am avut o perioadă de pregătiri intense, mai întîi la București și apoi la Predeal, în compania divizionarelor A din Craiova și Cluj.

Gîndul diviziei A a început să ne frămînte abia după jocul de la Moreni, la începutul lui aprilie '66, într-un oraș unde victoria echipei oaspete era o raritate. Noi am învins cu 3—0 și atunci am reușit pentru întîia oară să ne comportăm ca o echipă de valoare, sigură pe sine. Toți ne fuseseră împotrivă: arbitrul ne anulase trei goluri, publicul ostil ne-a huiduit și a aruncat cu pietre, jucătorii adverși, în neputința lor de a opune rezistență, au recurs la durități, agresiuni. Dar **Știința** era prea puternică în acea zi. Începusem să simțim divizia A.

A urmat jocul de pe **CAM** contra **Progresului**: marele derby. Condițiile au fost însă vitrege — două zile cu ploaie continuă, teren extrem de greu, iar încă din startul meciului, doi jucători (eu și Păis) ne-am accidentat. Am încheiat meciul la egalitate, 1—1, rezultat care valora cît o victorie, datorită condițiilor în care jucasem, dar și cît o înfrîngere,

căci, la urma urmelor, pierdusem un punct pe teren propriu și o mare șansă de a ne apropia de **Progresul**.

Echipa juca însă bine, spectaculos, antrenant. Aveam 3 portari de valoare egală: Manta, Rămureanu, Ojoc. Fundași jucau Anton, Cicu, Urseanu și Rădulescu; la mijloc: Angelescu, Halagian, Sîrbu; iar în față Lucescu, Vasilescu, Pigulea, Păiș și Ciornoavă. Compartimentele erau bine echilibrate, cu jucători tehnici și rapizi, excepție făcînd Halagian și Păiș, mai puțin mobili.

În apărare, practicam un joc cu patru fundași: Urseanu și mai apoi Cicu, luînd de predilecție o poziție mai retrasă. Încercam să acoperim zonele, interesîndu-ne mai puțin marcajul direct. Era o oarecare rigiditate în felul nostru de a ne așeza în teren. Doar în față, efectuam un permanent schimb de locuri. Aceasta nu în urma indicațiilor de joc, ci a unor dispoziții naturale de demarcare și joc. Amîndouă extremele ne mișcam cu ușurință în spațiile libere, ne completam în mod fericit, reușind faze de mare spectacol și finețe, precum aceasta din meciul cu Progresul Brăila.

„Al 5-lea gol: moment fotbalistic de 14 carate. Un gol cum se vede rar pe stadioane. O pătrundere în crăștiane a lui Lucescu (cel mai bun de pe teren), un pas cu călcîiul spre Ciornoavă, o cursă falsă, fără balon în continuare urmărită de doi fundași păcăliți de fază și un șut fulgerător, de la 18 m, al lui Ciornoavă" (**Sportul — 3 mai 1966**).

Dădeam impresia, mai ales pe terenul nostru, unei echipe bine pregătite, stăpînă pe jocul ei, cu personalitate și cu dorința de a marca goluri, multe goluri. Realizasem un salt enorm față de toamna trecută. În disputa directă cu **Progresul**, reușisem cu trei etape înainte de final, să-l egalăm la puncte și să preluăm conducerea în clasament la golaveraj. Ne aștepta un program mai ușor și speram în promovare, dar totul avea să se întîmple altfel decît gîndeam noi și, în naivitatea sa, profesorul Voica.

În antepenultima etapă, din nou cuplaj pe **Dinamo**, în fața unui stadion arhiplin cum nu mai văzusem niciodată în Ștefan cel Mare. În deschidere, noi am învins pe **Dinamo**. Victoria cu 3—1. Această victorie a noastră îl scosese din lupta pentru promovare pe **Metalul, adversarii Progresului** în meciul vedetă al cuplajului. Uitînd de onoare, **echipa** din Pantelimon a preferat să cedeze fără luptă în fața bancarilor: 0—5.

Aveam neapărată nevoie de victorie la Cîmpina, în etapa următoare, și forma noastră excelentă ne făcea să privim încrezători meciul. Dar în prima jumătate de oră, ne-am trezit cu două lovituri de la 11 m, fluierate împotriva noastră. Obțineam în final, totuși, un 2—2, rezultat care ne menținea șansele de promovare. În ultima etapă, noi primeam pe **Dinamo Bacău** (și am cîștigat cu 4—1), iar **Progresul** se deplasa la Piatra Neamț. O înfrîngere ori un meci nul al **Progresului** ne-ar fi săltat definitiv pe primul loc. Dar nu s-a întîmplat astfel. **Progresul** n-a „riscat" și nu s-a îndoit nici o clipă de victoria sa (4—1), transformîndu-ne banchetul nostru pentru sărbătorirea intrării în divizia A într-o masă de consolare. Într-un colț al mesei, profesorul nostru își frîngea mîinile, repetînd obsedant aceleași cuvinte: „Nu, nu se poate... Nu se poate...".

Echipa Braziliei învinge echipa României: 3 — 2 (2 — 1)

Victoria contra Cehoslovaciei, jocul nostru excelent ne-au eliberat. Începusem mondialele într-o atmosferă de mare tensiune. Neînțelegerile din echipă, imaginea deformată, mult mărită pe care o aveam despre adversarii noștri, groaza la gîndul ce va fi la întoarcere în cazul unor înfrîngeri, toate ne chinuiseră cumplit.

Acum, înaintea jocului cu Brazilia, lucrurile deveniseră mai limpezi. Comportarea noastră era deja mulțumitoare: o înfrîngere la limită și o victorie după un joc foarte bun. Calificarea era însă extrem de greu de realizat. Ar fi trebuit să-i învingem pe brazilieni sau un meci nul al nostru să se conjuge cu o înfrîngere a englezilor în fața Cehoslovaciei. Brazilienii lăsaseră o impresie extraordinară și nimeni nu ne putea cere să înfăptuim minuni. Trebuia însă să le dăm o replică cît mai puternică și să ne apărăm cu curaj șansa.

Înainte de meci, programul nostru a fost extrem de lejer; ne-am antrenat puțin, dar am discutat între noi, încercînd să ne unim toate forțele pentru a oferi un joc cît mai bun. Cuvintele care s-au spus atunci îmi vor rămîne mereu vii.

„Dragii mei, haideți să nu le dăm prilejul să ne judece, să fim făcuți praf. Noi sîntem obligați să fim la fel de prudenți ca și dresorii. Dacă avem o cît de mică ezitare, o cît de neînsemnată nesiguranță, ele ne pot fi fatale." (Angelo Niculescu)

Apoi, bătrînul Vogel dădu drumul cuvintelor sale, lăsînd ca timpul să le impună în toată măreția lor:

„Sînt încredințat că singurul mijloc pentru a reuși, pentru a ne impune, pentru a rămîne în amintirea tuturor este să încercăm să arătăm tot ceea ce știm. Mai mult decît rezultatul în sine, contează impresia pe care o lăsăm. Și pentru aceasta ne trebuie curaj, un curaj lucid, calculat, nu orb și nestăvilit. Străduiți-vă și totul vi se va părea simplu și ușor. Nu avem nici un motiv să ne facem complexe. Adversarii noștri au frică de acest meci, nu noi. Ei au totul de pierdut, noi nimic. Și nu sînt mai buni decît voi. Ei au de partea lor doar aureola unei mari echipe. Aceasta este principalul lor atu, cu care încearcă să copleșească toți adversarii înainte chiar de a intra în teren. Uitați faima lor, renumele lor și totul vi se va părea simplu, ușor, accesibil."

Și a fost astfel pînă în minutul 18, cînd o lovitură liberă de la 20 metri a fost dictată contra noastră. Execută Pelé. Ne strîngem în zid. Mingea a plecat. Urmărind traiectoria ei, curba ascendentă, pasul ușor spre stînga al lui Stere Adamache, siguranța gestului său, am răsuflat ușurat. Dar numai pentru o clipă, fiindcă arbitrul, inexplicabil, a cerut repetarea loviturii. Ne-am adunat din nou, căutîndu-ne mîinile, pentru a nu ne desface. Din spate, Stere încerca în tumultul acela, imposibil de acoperit, să-l dea mai spre stînga

pe Mihai Mocanu. Liță n-a mai avut timp să întîrzie executarea loviturii, așa cum o făcea de obicei ; se alipise și el zidului. Și în încercarea noastră de a ne organiza, am văzut, mai bine zis am simțit că mingea pleacă. Lovită cu exteriorul, în momentul în care zidul își căuta cea mai bună poziție, mingea a trecut ca un bolid printre două capete nesincronizate. Nici n-a mai fost nevoie să mă întorc ; crisparea dureroasă a pieptului îmi spusese că a fost gol.

Din acel moment, brazilienii au explodat, jocul lor atingînd mari culmi. Pase de extraordinară precizie, în continuă mișcare, pregăteau ruperi de ritm devastatoare pentru orice apărare. Și astfel Paolo Cesar a pătruns pînă în pragul liniei de poartă, a întors mingea înspre careul mic, de unde Jairzinho a propulsat-o în plasă. 2—0.

Eram în pragul unei căderi iremediabile. Am trecut însă peste momentul dificil, ieșind la atac. În acest fel, jocul a căpătat spectaculozitate, intensitate maximă. Am înscris două goluri prin Dumitrache și Dembrowski, primind încă unul de la Pelé. Cele mai frumoase clipe au venit din partea noastră, cînd spre finalul meciului, un întreg stadion ne-a încurajat în generosul efort de a egala viitorii campioni ai lumii. Mingile au zburat spre careul lui Felix, picioarele fundașilor brazilieni au tremurat, însă noi n-am reușit egalarea în extremis pe care o meritam cu prisosință. În schimb, la fluierul final, stadionul a izbucnit în aplauze prelungite, răsplătind un meci splendid, efortul jucătorilor care acum se îmbrățișau, schimbau tricourile. Fără îndoială, a fost cea mai frumoasă înfrîngere din întreaga mea carieră. Lauraux, arbitrul belgian, nu s-a putut abține să nu-mi spună : „Felicită din partea mea întreaga echipă pentru felul în care au știut să apere prestigiul bătrînei Europe".

Am salutat publicul și ne-am îndreptat spre cabine, călcînd pentru ultima oară pe gazonul stadionului **Jalisco** din Guadalajara. Campionatul mondial se încheiase pentru noi.

E greu de explicat euforia ce ne-a cuprins în clipele în care străbăteam cu autobuzul, pus la dispoziție de organizatori, drumul spre Grand-Hotel. Deși învinși, purtînd în suflet povara nereușitei și a neîmplinirii, dînd cu ochii de acești oameni binevoitori, veseli, mulțumiți, salutîndu-ne și felicitîndu-ne, viața devenea brusc interesantă și ne-am lăsat cuprinși în amețeala generală, uitînd de înfrîngere, uitînd de durere, uitînd de tot. De o parte și de alta a drumului, mulțimea clocotitoare, entuziastă, afișa pancarte încropite în grabă, stîngace, dar prietenoase și încurajatoare, prin care gazdele încercau să mai diminueze din amărăciunea noastră.

Eram, după brazilieni, favoriții mexicanilor, copiii lor de suflet și fiecare în parte se simțea parcă dator să marcheze cu un strigăt, fluturînd un stegulet, o eșarfă, trecerea noastră, aș putea spune onorantă, prin orașul lor.

Jocul nostru organizat, curajos, le plăcuse, iar ei, buni cunoscători, îl apreciaseră. Nu era o manifestare de circumstanță, pe care un public satisfăcut o acordă celei mai puțin celebre echipe din acea grupă, ci era o recunoaștere deplină a frumuseții jocului, a forței unei echipe care s-a bătut cu toate puterile, entuziasmînd, pentru șansa ei.

Acoperișurile, terasele, balcoanele se dovedeau neîncăpătoare pentru toți aceia care, fluturînd mîinile în semn de rămas bun, încercau, în același timp, să prindă pentru totdeauna imaginile unor momente irepetabile. Aveam senzația că orașul, casele, străzile și răspîntiile alcătuiau, împreună cu mulțimea, o masă compactă, însuflețită de o bucurie irepresibilă și că ar fi fost de-ajuns să fac un singur semn, pentru ca toată această mare de oameni să ne urmeze subjugată, spre celălalt capăt al lumii...

Lumina, căldura și zgomotul de atunci sînt poate acum întuneric, frig și tăcere.

Ce o fi oare astăzi pe **Jalisco ?** Cred că niciodată stadionul nu va mai trăi aceeași bucurie ca în zilele lui **El Mundial.**

Am văzut recent o revistă de fotbal din Mexic și în ea fotografii de la meciuri jucate pe **Jalisco**, pe **Azteca**. Mi s-au părut foarte triste tribunele pe trei sferturi goale, mulțimea răsfirată în imensitatea stadionului, acolo unde zecile de mii de oameni se îngrămădeau zgomotoși pentru a vedea Brazilia, Anglia, România, Cehoslovacia, acolo unde jocul culorilor, cîntecul neîntrerupt al suporterilor, creaseră în zilele fierbinți ale **Mundialului**, o atmosferă feerică.

Și pentru noi **Mundialul** a rămas departe. Am fost primiți cu multă dragoste pe aeroport la întoarcere. Am venit obosiți, plini de amintiri de neuitat, cu o extraordinară experiență cîștigată în întîlnirile cu Pelé, Tostao, Moore, Charlton. Atîtea fapte, atîția oameni ! Despre fiecare în parte s-ar putea povesti volume întregi.

În curînd însă, am intrat cu toții în polemici „mici" și am uitat realizările noastre, lăsînd să iasă la iveală numai lucrurile urîte. Și noi, jucătorii, obosiți, epuizați nervos, ne-am prins în acest joc meschin și am amplificat supărările.

Cît de puțin s-a scris despre impresia pe care a lăsat-o prezența noastră în Mexic, despre prietenia cu care am fost înconjurați, despre respectul impus de comportarea echipei României !

La plecarea noastră din Guadalajara aeroportul a fost plin. În Mexico City o orchestră de mariachis ne-a acompaniat spre avionul care avea să ne poarte către Europa. În fruntea lor mergea o doamnă în vîrstă, cu două buchete mari de trandafiri în brațe. Venise, după cum spunea, să-și ia în mod cu totul special rămas bun de la jucătorii echipei României, care o impresionaseră, mai ales în jocul contra Braziliei. Nu era nimic pregătit în toate acestea, ci doar sentimentele sincere ale unor oameni îndrăgostiți de jocul echipei noastre.

În scurta noastră ședere în Mexico City am fost invitați de două familii mexicane, care au pregătit o serată în onoarea noastră. Ei veniseră special la Guadalajara pentru a urmări grupa a III-a, și au plecat odată cu noi spre orașul lor de baștină, renunțînd la meciul din sferturile de finală : Brazilia—Peru. „Pentru mine, mi-a spus unul dintre cei care ne găzduiau, campionatul mondial s-a terminat odată cu plecarea echipei României".

După jocul cu Anglia a urmat controlul antidoping. Cîte doi jucători din fiecare echipă erau desemnați prin tragere la sorți. De la noi căzusem eu și Dinu. De cealaltă parte Bobby Charlton și Mullery. Deshidratați, epuizați, stăteam pe bănci privindu-ne, scoțînd rar cîte un cuvînt. L-am întrebat pe Bobby dacă își mai amintea de seara de pe Wembley, despre schimbul nostru de fanioane. Bobby mi-a răspuns scurt, plin de amabilitate ; era obosit, părea invadat de gînduri.

Mereu primul la minge, mereu neobosit, mereu tînăr, „căpitanul de pe Wembley"

L-am privit îndelung și mi-am amintit de copilăria mea, de drumul parcurs pînă aici, la Guadalajara, pe **Jalisco**, unde eram față în față cu unul din cei mai mari fotbaliști ai tuturor timpurilor.

Cîndva, în anii frumoși ai primelor meciuri, exasperat de pasiunea noastră pentru minge, tata a încercat să intre și el în joaca din curtea casei. Nu mai jucase niciodată fotbal, nici nu văzuse vreodată un meci. De aceea, intenția sa a fost să lovească mingea deodată, cu ambele picioare. A căzut pe spate, spre hazul nostru, înjurînd de mama focului și de atunci a renunțat să mai aibă vreo legătură cu alergătura noastră după balonul improvizat din cîrpe.

Știam dintr-o carte despre Bobby Charlton că mijlocașul echipei campioane mondiale a avut patru unchi care au jucat fotbal în liga engleză ; printre ei și un valoros internațional, Jackie Milburn, de la **Newcastle United**. Primele imagini ale lui Bobby despre fotbal ? Vizitele duminicale ale celor patru unchi care-l îndemnau spre terenul de joc : „Hai Bobby, vino afară cu noi, și-ți vom arăta cum i-am bătut ieri pe **Arsenal** !" Și începeau să-i povestească despre Stanley Mattews, Wilf Mannion, Stan Mortensen, Alf Ramsey.

Și acum ajunsesem să luptăm de la egal la egal, într-un campionat mondial !

Iată marea realizare a **El Mundialului** mexican. Izbutisem să acoperim mare parte din diferența de tradiție, de istorie, de performanță dintre fotbalul nostru și cele mai mari soccer-uri din lume. De aceea, jocurile echilibrate cu Anglia și Brazilia, victoria împotriva Cehoslovaciei au însemnat imens pentru fotbalul românesc, iar calificarea noastră pentru Mexico rămîne cea mai mare realizare din istoria balonului rotund din țara noastră.

Schimbarea fanioanelor cu Bobby Moore, strîngerea mîinii cu Pelé, Bobby Charlton, lupta cu acești mari sportivi, le simțeam nu numai ca o împlinire a unor visuri, ci și ca mari izbînzi ale fotbalului nostru.

O curiozitate ? Nu tocmai...

Intr-o curte din București, de pe str. Popa Nan nr. 7, foarte tînărul Silviu Tudor Borza se arată atras de misterele unei lumi pe care trepidația marelui oraș a aruncat-o demult dincolo de barierele sale. A ocrotit o pereche de broaște țestoase și, totodată, le-a ocrotit și dreptul de a-și perpetua specia, după cum se vede și din fotografia alăturată, un document care înscrie în subtextul lui o pasiune umană. O curiozitate ? Nu tocmai...

O fereastră spre lumea lui N. Vasilescu-Capsali

Un dăruit al mărturiilor pe care putem întemeia o istorie, multiplu și avizat colecționar, de manuscrise, de carte veche, de pictură și grafică, de documente privind cele mai diverse domenii de activitate umană, N. Vasilescu-Capsali insinuează în viața celor cărora le acordă încrederea și prietenia o infinită noblețe. Prin donațiile făcute numeroaselor biblioteci și instituții culturale din țară, pasiunea lui se investește cu o dimensiune obștească, prețuită ca atare și răsplătită prin omagiile ce-i parvin din atîtea și atîtea orașe. Alteori, laconicele sale intervenții în presă, pe marginea unor ediții rare, pe marginea unui document inedit, luminează din unghiuri neașteptate personalități, evenimente și opere clasate demult ca anvergură și semnificație în epoca dată. Iar raidurile sale cotidiene prin redacțiile publicațiilor bucureștene relevă și alte calități ale omului: o curiozitate tonică pentru tot ce înseamnă nou în cultură și, totodată, o reavănă solidaritate cu artiști și oameni de carte alături de care îi simțim cu tot sufletul. De pildă, efortul în care s-a implicat, în anii din urmă, întru revigorarea delicatei arte a ex-libris-ului ocupă în existența sa un capitol ce va trebui mai devreme sau mai tîrziu consemnat în adevărata lui lumină. Și, dincolo de acest exemplu revelator, revendică atenție și puterea sa de persuasiune spirituală, și știința de a pleda pentru frumos, și arta de a-și alia conștiințe în ducerea la bun sfîrșit a unui demers drept, și tactul de a pretinde, în primul rînd sieși și apoi altora, servicii care nu reprezintă nimic altceva decît contribuții necesare la o pledoarie mai amplă în favoarea unui interes colectiv. Iar timpul risipit cu generozitate din prea plinul anilor săi de senectute, desigur, împlinește treptat o lucrare notabilă prin profunzimi și cuprindere, despre care, cîndva, vom putea afirma că se aliniază unui umanism militant de o factură particulară prin discreta lui tenacitate și consecvență.

P. MIHAI

9 Martie

Stimată Doamnă,

Vă mulțumesc cu multă recunoștință pentru gândul amabil ce l-ați avut pentru mine.

Cum însă urmează să mă conformez unei promisiuni mai vechi și să vizitez mâine pe un prieten, la moșia sa, nu voi putea lua parte la balul „Casei Artei". Îmi făgăduiam pentru seara de odihnă de mâine, o plăcere neturburată de nicio remușcare. Ne putând răspunde, cum aș fi dorit, amabilei Dvs. invitații, [illegible] lucrul nu mai e cu putință.

Rugându-vă să primiți mulțumirile mele, vă prezint omagiile mele

T. Vianu

P.S. Invitația „alăturată", despre care vorbesc rândurile Dvs., prezintând desigur situația în care mă veți găsi, a refuzat să intre în plicul, în care n-am găsit-o.

Testament

Las [illegible] A.D. Xenopol
toată averea mea mobilă și imobilă, [illegible]
și dreptul de ediție a lucrărilor
mele [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

A.D. Xenopol

București 20 [illegible] 1919

Testamentul lui A.D. Xenopol și o scrisoare a lui Tudor Vianu (documente din colecția N. Vasilescu-Capsali)

Adrian Ivanițchi și Victor Socaciu au dominat muzica tînără în anul 1980

Debut de stagiune

În anul în care a împlinit 400 de întîmplări literar-artistice din existența sa, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de **C.C. al U.T.C.** și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, a lăsat mari pauze de timp între întîlnirile sale cu publicul. Au fost însă momente de referință cum ar fi turneele în nordul țării sau în județul Vîlcea, precum și spectacolele din București de la Sala Polivalentă sau de sub cupola circului. În nici un caz nu se poate afirma că activitatea membrilor Cenaclului a cunoscut o perioadă de stagnare. Dimpotrivă, cîțiva dintre ei s-au dovedit într-o formă excepțională și au compus numeroase piese noi, cu mare priză la spectatori, unele devenind veritabile șlagăre. Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi s-au aflat în fruntea acestora. Însă și alți cenacliști și-au îmbogățit repertoriul în această perioadă de respiro, propice unor acumulări de energie.

În acest an s-au înmulțit prezențele membrilor Cenaclului la radio și la televiziune, semn al maturității și valorii unanim recunoscute la care a ajuns arta lor. Dar, chiar dacă în diverse ocazii, publicul s-a întîlnit cu cei mai buni reprezentanți ai poeziei și muzicii tinere, el a dorit neapărat să-i revadă în cadrul acestei originale formule de spectacol care este **Cenaclul Flacăra**. Cea mai bună dovadă o constituie numeroasele scrisori sosite pe adresa redacției, care solicitau stăruitor reluarea activității lui. Iată un semn concludent. A fost semnificativă în acest sens întîlnirea de la începutul lunii decembrie cu publicul din Rîmnicu Vîlcea, unde poetul Adrian Păunescu a și afirmat dealtfel că începe o nouă perioadă în existența Cenaclului și că el se va relansa cu o și mai mare forță și strălucire.

Cu toate că au lipsit cîțiva dintre componenții săi de bază — Florian Pittiș, Mihai Stan, Radu Gheorghe —, în sala sporturilor din Rîmnicu Vîlcea s-a desfășurat o exemplară întîmplare literar-artistică, prelungită la cererea spectatorilor la patru ore, deși inițial i se afectaseră doar două ore și jumătate. S-au dezvăluit din nou, cu pregnanță, virtuțile de bază ale Cenaclului: capacitatea lui de a asimila rapid noul, dacă e de calitate, suplețea dialogului dintre scenă și sală, îmbinarea fericită a aspectelor moderne cu cele tradiționale, larga lui deschidere spre problemele omului de azi și dintotdeauna, de la noi și de pretutindeni.

A fost, după cum se exprima cineva, o întîmplare literar-artistică „test" în care elemente de bază ale Cenaclului și altele mai noi s-au confruntat cu opinia directă a publicului în vederea stabilirii unui adevăr fundamental: este depășită sau nu formula de spectacol propusă de **Cenaclul Flacăra**? Răspunsul a fost categoric: Cenaclul continuă să suscite același uriaș interes, atît în rîndurile tinerilor, cît și printre cei mai în vîrstă, avînd capacitatea de a se metamorfoza potrivit noilor exigențe ale contemporanilor. În fața a 3000 de spectatori, într-un oraș în care mai fusese și în primăvară, **Cenaclul Flacăra** și-a confirmat din nou marea lui audiență.

GEORGE ARION

...Şi publicul său entuziast

Afirmația filozofului și esteticianului francez Mikel Dufrenne — „obiectul creat de artist nu dobîndește existența sa proprie și specifică decît prin colaborarea spectatorului" — își găsește în manifestările **Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de **C.C.** al **U.T.C.** și revista **Flacăra** și condus de poetul Adrian Păunescu, o strălucită confirmare. Într-adevăr, publicul Cenaclului s-a dovedit — de-a lungul celor aproape opt ani de la înființarea acestuia — un fervent colaborator, înzestrat cu imprevizibile și mereu proaspete disponibilități. Pentru acest public Cenaclul rămîne în permanență un spectacol deschis. El află în programul Cenaclului prilejuri în continuă primenire de instruire și încîntare. Pentru cine ignoră manifestările Cenaclului și nu cunoaște programul său, poate părea o curiozitate faptul că sînt sute și mii de oameni care frecventează fără întrerupere Cenaclul încă de la primele lui întîmplări artistice. Acești oameni știu că nu găsesc întotdeauna în desfășurarea programului numere noi sau interpreți necunoscuți de ei. Și, totuși, ei caută a nu fi absenți de la nici o manifestare, de la absolut nici **una!**

Lucrul are, fără îndoială, darul de a mira. Deoarece nu e prea obișnuită starea în care se situează publicul Cenaclului, de a veni cu regularitate la un spectacol în esență cunoscut de el, de a-l găsi inedit cu toate că, în genere, îi e familiar. La prima vedere e destul de paradoxal acest public al Cenaclului, care se manifestă, în mod curent, cu o inepuizabilă doză de prospețime față de unele lucruri știute. Desigur, programul se primenește și se îmbogățește, el evoluînd cantitativ și calitativ. Numărul membrilor crește și, odată cu noile apariții de cîntăreți și recitatori, apar texte și cîntece inedite, noi stiluri de creație și interpretare. Dar toate acestea se produc în **timp**, noutățile în program nu apar **săptămînal**, în fiecare întîmplare, pentru a se explica în acest fel frecventa participare a unui impresionant număr de spectatori statornici. Nu rare sînt cazurile cînd Cenaclul s-a găsit, într-un timp foarte scurt, de numai trei-patru luni, oaspetele pentru a patra sau a cincea oară al unei localități. Clujul, Craiova, Aradul, Iașul, Sibiul, sau alte orașe, l-au găzduit în repetate rînduri. E sigur că la manifestările din aceste orașe nu a venit de fiecare dată un public nou, ci el a fost alimentat într-o bună măsură și de participanții la manifestările anterioare. Nu mai vorbim de publicul bucureștean, care e format substanțial din spectatori ce urmăresc Cenaclul cu asiduitatea parcă a unei obligativități. Multora dintre aceștia chiar li s-a acordat, într-o perioadă, dreptul de membri ai Cenaclului. Cu publicul său se întîmplă fenomenul următor: persoanele care l-au frecventat o dată își manifestă, în majoritatea cazurilor, dorința de a-i rămîne fidele, de a fi prezente la **toate** manifestările lui. Aceasta, cum s-a întîmplat uneori, chiar deplasîndu-se împreună cu interpreții și actorii în diverse localități.

Sînt mulți factorii care condiționează atractivitatea Cenaclului, capacitatea lui de seducție. Textele promovate la întîmplările sale literar-artistice, de substanță, angajate și superior realizate estetic, cîntecele cu ale lor proaspete linii melodice, regia cu caracterul ei particular contribuie la atragerea unui numeros public. Să nu neglijăm și un factor psihologic, pe care îl vom discuta numaidecît. Atenția publicului și, mai ales, a tineretului e cam tocită de numeroasele texte de muzică ușoară banale, goale de conținut și primitive ca expresie artistică. De asemenea, melodiile acestei muzici în foarte multe cazuri sînt de nereținut, datorită facturii lor de surogat, ieftinului lor iz de tentație pur comercială. Suprasaturat de aceste producții superficiale, fals sentimentale, dulcege ca pelteaua și naive, publicul, pentru satisfacerea nevoilor lui estetice și etice, caută alte căi, alte modalități de receptare a artei. A **găsit** o cale în ceea ce se numește **muzică tînără**, de autentic filon spiritual.

Textele acestei muzici, purtînd semnătura prestigioasă a poeților noștri clasici și contemporani, comunică, prin înaltul lor nivel artistic, sentimente adevărate, idei majore, iar melodiile prin care sînt transcrise încearcă prin adecvare să fie cît mai departe de ieftin și superficial, accesibilitatea lor fiind asigurată de prospețime și sinceritate. Găsim că nu datorită unei mode această muzică tînără își are atîția adepți entuziaști, ci tocmai suflului ei autentic, necontrafăcut, i se datorează pătrunderea adîncă în preferințele publicului. **Fără îndoială că nu Cenaclul Flacăra** a inventat această muzică, dar el a contribuit la orientarea ei, pe cele mai durabile căi, ferind-o de căderi în stereotip și inexpresivitate. Și, mai ales, a contribuit la impunerea ei pe scară națională. Cenaclul a descoperit numeroși tineri talentați, de pe scena lui s-au lansat zeci de compoziții, multe dintre ele devenite, am putea spune dacă vocabula nu ar fi fost compromisă prin folosirea ei nepotrivită, **șlagăre**. Astfel de compoziții de irezistibilă audiență la publicul Cenaclului nu o dată sînt cîntate de participanți împreună cu membrii Cenaclului.

Și acum, o scurtă paranteză. Observîndu-se succesul unor compoziții pe versurile poeților noștri adevărați, fenomenul a cam început să prolifereze. De la un timp, ne cam invadează asemenea producții muzicale rezultate din conlucrarea melodiei cu piesele lirice ale unor

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

mari poeți. Faptul în sine nu ar avea nimic negativ dacă totul s-ar menține într-un decent echilibru artistic. Dar lucrurile nu se petrec tocmai așa. În foarte multe cazuri avem de-a face cu melodii factice, lincede, adormitoare, cu melodii care în loc să pună în valoare însușirile poeziei, le anulează. Rezultă de aici un hibrid, care, dacă nu e stăvilit, poate să compromită o acțiune pornită din elan și din intenția pură de a se crea o artă necesară. Practica de a se confecționa industrial muzică nu-și poate afla locul într-un domeniu configurat nu numai de tinerețea biologică, ci, mai ales, și de una spirituală.

Revenind la publicul Cenaclului, să vedem cum se manifestă el în calitate de colaborator. În primul rînd, pe o cale directă. Din cei care frecventează Cenaclul, din publicul său, s-au recrutat numeroase elemente care au ajuns pe scenă direct din sală, pentru recitarea unei poezii sau pentru a cînta o compoziție, de multe ori proprie. Aceștia au rămas nu numai unii din cei mai fideli frecventatori ai Cenaclului, ci, o bună parte din ei, interpreți de cîntec și poezie. Sînt oameni care provin din medii diverse: elevi, studenți, muncitori, tehnicieni, intelectuali de formații variate.

Membrii Cenaclului resimt apropierea participanților, colaborarea lor, prin modul cum aceștia își manifestă simpatia, dragostea, adeziunea la cele ce se întîmplă pe scenă. Ei constituie un puternic stimulent în acțiunea dusă de Cenaclu. Sînt nenumărate de tonice manifestările Cenaclului datorită modului cum participanții susțin, aplaudă, acompaniază pe cîntăreți și actori. E un continuu dialog între sală și scenă. Prin felul cum sînt receptate cîntecul și poezia, cum sînt asimilate, nu numai „completate", cum sînt ele descoperite, acestea capătă parcă o nouă strălucire. Să convenim că textele cîntecelor conțin frumuseți și tîlcuri care, pentru a fi prizate așa cum trebuie, se cer mai întîi luate în posesie în toate detaliile lor. Ideea artistică și metafora ei dintr-un poem pretind, oricît de limpede ar fi structurate, un efort de înțelegere în care gustul, sensibilitatea, nivelul de cultură sînt elemente determinante. E interesant de observat și urmărit reacțiile publicului la manifestările Cenaclului, reacții care nu sînt de la început omogene. Sînt săli care, la primul contact cu programul Cenaclului, se manifestă mai timid, mai ezitant, după cum sînt altele care intră cu o splendidă spontaneitate în atmosfera lui. Dar trebuie precizat că, odată familiarizat cu spiritul lui, publicul Cenaclului își exprimă înțelegerea și afecțiunea aproape nediferențiat. E un lucru foarte îmbucurător această adeziune la frumos. De ce spunem aceasta? O spunem pentru a releva apetența publicului românesc și orei de față pentru fenomenul artistic, pentru a sublinia dorința lui, nevoia lui, foamea lui de artă. Scepticii și-ar lecui poate neîncrederea în capacitatea maselor de a gusta frumosul dacă ar asista la o manifestare a Cenaclului în care săli arhipline ascultă înfiorate de emoție un cîntec pe o poezie de Bacovia sau Blaga.

În sălile în care au loc întîmplările literar-artistice, atmosfera e de caldă și reciprocă dăruire. Scena se oferă cu tot ce are mai bun, iar sala pune la dispoziția acesteia generozitatea și setea de artă adevărată. Dialogul sălii cu scena se mai realizează și prin corespondența efectuată chiar în timpul desfășurării programului. Prin aceasta, autorii corespondentelor își exprimă unele dorințe în legătură cu programul, propun să se reia unele cîntece și poezii, invită Cenaclul la diferite facultăți, școli, întreprinderi, instituții, își exprimă mulțumirile și aprobarea pentru acțiunile Cenaclului, fac recomandări și sugestii. Căldura și sinceritatea ce însoțesc aceste corespondențe sînt întotdeauna emoționante. De pildă, combinînd titluri și versuri din diferite poezii recitate sau cîntate în Cenaclu, un grup de tineri trimite, din sală, această scrisoare: „Unde duci tu, tinere? La Cenaclu, domnule, să ne educăm prin cîntec și poezie, că n-are viața noastră capăt și ne-necăm mereu în

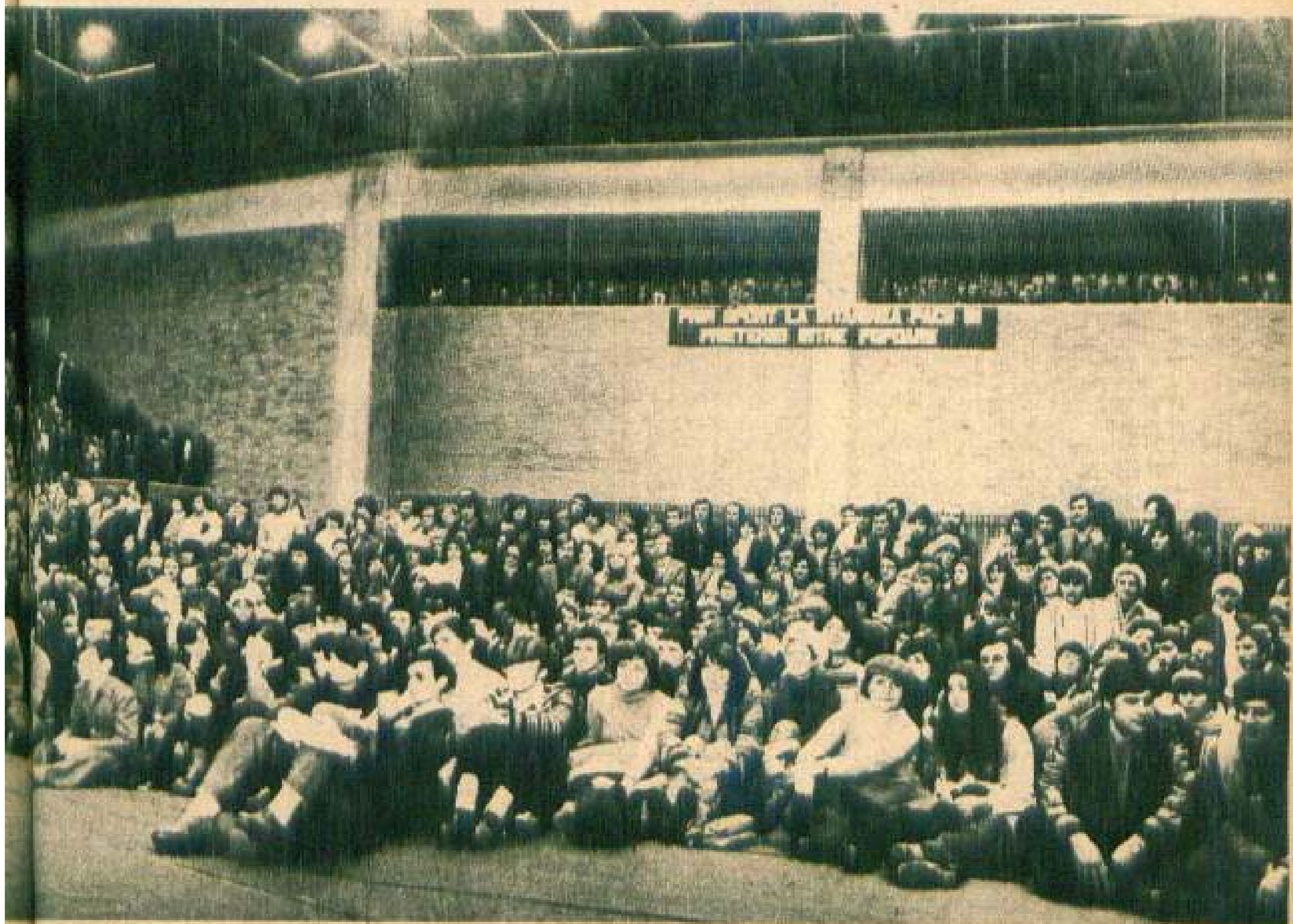
eu. În lumea plină de urmări nu sînt singur. Că pe pămînt avem de toate și s-o găsi un loc și pentru noi să ne iubim. Pînă atunci, peste firea mută doarme cerul plin de stele și noi vrem să auzim cum se naște un mit. Căci DA, MAI AVEM încă părinți pe pămînt nu în gînd și de n-ar fi decît omul sinuat lingă sub nădușala pururi trează, ascultă-mă, din ploile de toamnă, iubește-mă ! s-a străpezit și ora — pe scurt, vrem să vă ascultăm și să vă reascultăm în această seară. Mulțumim"...

Scrisorile, miile de scrisori ale participanților, trimise fie direct din sală, fie prin poștă, mărturisesc, în ultimă instanță, respect și dragoste pentru o artă adevărată. Și aceasta — în toate localitățile, în zeci de județe, pretutindeni unde Cenaclul și-a desfășurat activitatea. Și nu e nevoie de cine știe ce complicate statistici și îndelungi anchete pentru a constata că în publicul Cenaclului tineretul e predominant. Într-adevăr, Cenaclul e iubit de tineret. Îl caută, îl dorește și îl frecventează însuflețit. Orice sală din Capitală sau din țară devine neîncăpătoare pentru numărul de tineri ce doresc să participe la manifestările sale. În zilele premergătoare acestor manifestări, sediul redacției revistei **Flacăra** și casele de bilete ale tuturor lăcașurilor de artă, cluburi, case de cultură, teatre, sînt, aproape în totalitatea cazurilor, asaltate de către solicitanți. E cu neputință a se satisface toate cererile. Numărul de locuri al sălilor e depășit mai întotdeauna.

Apoi, e interesant de observat că tineretul prezintă o impresionantă omogenitate în ceea ce privește atitudinea față de Cenaclu. Vrem să spunem că tinerii, indiferent de profesii și grad de școlarizare, manifestă aceeași atracție față de programul Cenaclului. Dar ce se întîmplă cu vîrstnicii care frecventează Cenaclul ? Nu vrem să spunem că ei, toți, urmăresc Cenaclul cu asiduitatea de care dau dovadă tinerii. Dar, odată veniți la o manifestare, ei îi aprobă activitatea, intențiile. La sutele de ședințe la care am luat parte, am văzut de fiecare dată cetățeni bine argintați la tîmple care s-au încadrat firesc în climatul sălii. Aplaudau entuziast, scandau împreună cu scena versurile, cîntau cu interpreții. Și nici nu e de mirare. Dragostea de frumos șterge diferențele biologice, răsună cu aceeași intensitate în toate inimile, indiferent de cercurile anilor.

În publicul Cenaclului, membrii lui găsesc întotdeauna un partener de mari virtuți stimulatoare.

TRAIAN STOICA ■

PARIUL DIN DEȘERT

Intre București și Amman e o dimineață cu avionul (nici patru ceasuri) și o bruscă trecere dintr-un cer intr-altul. Pleci iarna și ajungi primăvara, adică sub un cer care are luminiscențele din aprilul nostru. O escală in Cipru, sub bolta de străluciri a Mediteranei, amortizează șocul, te ajută să schimbi gama, să-i pui altă cheie, să te pregătești sufletește urcind o scară.

Ammanul, sub lumina de dulce april a lui februarie, pare, văzut din avion, desprins dintr-un „Fairy Land" de Walt Disney. E ca o aglomerare de cuburi albe risipite dintr-o cutie cu jucării. Case-jucării, case-cuburi de piatră albă, case micuțe, cele mai multe cu un etaj, maximum două, cățărindu-se pe „djebeluri" (orașul e așezat pe „djebeluri" sau dealuri, șapte la număr, ca și la Roma) intr-o continuă escaladare de trepte noi. Noile trepte inseamnă Noul Amman, vast cartier dezvoltat exploziv in anii din urmă, acoperind cu sutele lui de clădiri cu arhitecturi moderne, de „chalets"-uri elvețiene, dar decorate discret cu motive ornamentale arabe, niște „djebeluri" care, de la șapte, s-au inmulțit, ajungind la treisprezece. Case noi, cele mai multe noi (precum in Noul Amman), dar și multe vechi, jucării scilciate, parfumate, romantice, dispuse intr-o poetică neorinduială, in care singură lumina cerului incearcă să impună o metodă. E lumină, e soare, dar e totuși iarnă, incă nu e verdeață și floare, cel puțin incă nu la Amman. Chiparoși și palmieri pitici (ii vedem, din avionul care coboară, surprinzător de vii, detașați cu pregnanță in peisajul alb, expurgat de orice accent cromatic), risipiți ici-colo, își iau pe cont propriu sarcina să inveselească priveliștea. Totul pare miniatură (chiar și jos, pe pămint, impresia asta te va urmări multă vreme), totul pare contras la dimensiuni liliput. Poate, ca să degaje mai pregnant demiurgicul, ca să facă și mai vădite pariul omului cu natura, sfidarea azvirlită de el giganticului deșert care îl inconjoară. Patru cincimi din teritoriul Iordaniei sint ocupate de deșert, iar sfidarea Ammanului (oraș in care s-au concentrat peste un milion de oameni, mai bine de jumătate din populația țării) impresionează vizitatorul ca și colonizarea unei planete pustii. Cit de puternică este insă această sfidare ? Privit de sus, de la 8—10 000 de metri, orașul pare pierdut in nesfirșirea deșertului, in stepele arse, calcinate de soare, in delirul geologic de dealuri roș-fumurii invălmășite spasmodic, care-l presează, il covirșesc, il atacă din toate părțile, gata-gata să-i spulbere ființa micuță, fragilă, albă. Jos, pe pămint, senzația, desigur, se schimbă, nu numai fiindcă te afli „pe sol", pe o certitudine, ci fiindcă orașul, prin toate intemeierile lui de azi și prin tot ce-și propune pentru ziua de miine, afirmă, cu forță, ideea durabilului, a devenirii ambițioase și tefere, printr-un efort constructiv intens și amplu.

Oraș atestat in hrisoave de 33 de veacuri, punte de trecere intre continente și lumi, intre cea a Mediteranei și cea a Orientului, teren de infruntare intre cuceritorii istoriei, de la cruciați la soldații profetului, de la asirieni și perși la greci și latini, de la egipteni la turci, oraș debordind de istorie, „pietrificat de istorie", cum il numește un ghid, Ammanul conservă, in centrul său cu moschei și ruine antice, acel aer de „cetate milenară" care in alte părți ale lumii ii refuză prezentului orice veleitate. Nu insă și aici, unde monumentul nou (precum acel „Nou Amman" splendidul cartier de „chalets"-uri, de fapt un oraș-satelit ce tinde să-și covirșească matricea) este el insuși de respirație spațială amplă, in rimă cu somptuoasa zidire antică. O centură de fabrici și de uzine moderne (toate in zone excentrice, periferice, ca să nu polueze aerul) incercuie capitala, deschizind-o in același timp spre toate zările. Li se adaugă, intregind amplitudinea, dar și calitatea unui vast peisaj al noului, mari și moderne institutii de știință, de invățămint, de artă, de sănătate, de sport etc., intre care o „Societate regală de științe", Academia Iordaniei, inaugurată in 1971, un „Centru medical regal" celebru in lumea arabă, o Universitate a cărei piatră de temelie s-a pus in 1962, din inițiativa regelui Hussein, și care, cu numeroasele ei clădiri, compune un veritabil „oraș in oraș", așezat in mijlocul unui mare parc. In imediata-i vecinătate se intinde un alt mare parc, fastuosul parc al lui „Hussein, Sport City", orașul sportivilor, cu stadioane, piste, instalații și

săli de sport reprezentînd „ultimul strigăt" al tehnicii în materie. „Orașul sportivilor" e la fel de monumental ca și grandiosul amfiteatru roman cu 6 000 locuri din centrul Ammanului, păstrat aproape intact, restaurat cu o artă ce concurează perfecțiunea clasică. Ca și „Hussein Sport City", în rimă cu el, amfiteatrul e un loc predilect al tinerilor, care ocupă ultimul loc la spectacolele de sunet și lumină ce se dau aici.

Iordania, pămîntul „pietrificat de istorie", e o țară a tinerilor (peste 65 la sută din populație are sub 25 de ani), și efortul modernizării, al dezvoltării, al depășirii structurilor închistate, al racordării la cea mai contemporană civilizație, se deschide, firesc, înainte de toate, spre generațiile tinere, care-i primesc și-i răspund cu pasiune și cu talent. Pe străzi, și nu numai pe cele ale Ammanului, dar și în sate, nu doar fetele tinere, dar și femeile, chiar și cele vîrstnice, au renunțat demult să mai poarte văl (habitudine dealtfel ne a locului, ci de sorginte persană), multe din ele s-au integrat în muncă, în activități productive, cele tinere în învățătură. Din populația studențească, fetele ocupă mai bine de jumătate. Un larg curent de interes către nou, către tehnică, susținut și încurajat de stat, printre altele și prin orientarea învățămîntului spre nevoile presante ale economiei, își alătură tot mai numeroși și fervenți adepți. Pe străduțele strîmte ale bazarului din Amman, multe din ele inaccesibile automobilelor, fiind zidite în trepte, prin fața micilor bucătării și cafenele instalate de-a dreptul pe trotuar, pe lîngă bătrîni prinși în nesfîrșite partide de table, trece o lume grăbită, ocupată, preocupată, tot mai puternică și mai numeroasă într-o țară în care munca, construcția, tehnica, știința, viața ideilor, a culturii, a artelor bat din plin, ca și cea a afacerilor, a comerțului, a contactelor economice pe multiple planuri. Țară nealiniată, doritoare de pace, de dezvoltare, țară mică, dar cu o vastă capacitate de racordare la civilizația veacului, Iordania participă din plin la ritmurile acestei civilizații, pe care adesea le stimulează cu ritmu-i propriu. Succesele dezvoltării sînt cu atît mai notabile cu cît, în planul acesteia, s-au interferat și accidente istorice grave, precum ocuparea malului apusean al Iordanului de trupele Israelului, cu întregul cortegiu de consecințe ce a decurs de aici. Iordania se confruntă astfel, la ceasul de față, nu numai cu propriile imperative de dezvoltare, dar și cu costisitoare eforturi legate de nevoile militare, ale vieții sutelor de mii de refugiați palestinieni strămutați pe țărmul răsăritean al Iordanului.

Te întîmpină pretutindeni o lume deschisă, setoasă de a cunoaște, de a întemeia legături, setoasă de a coopera, o lume cu care nu e deloc dificil să stabilești contacte. Acomodarea noastră, ca oaspeți din România, s-a făcut la Amman foarte repede, grație și disponibilității gazdelor pentru contacte cît mai largi, dar și, în chip special, înaltei aprecieri pe care oamenii locului o arată față de țara noastră. Vizita pe care președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut-o aici în aprilie 1975, vizita la București a regelui Hussein Ibn Talal, din februarie 1980, au pus accente majore unor raporturi care, stabilite pe principiile egalității, ale respectării independenței, se constituie ca un relevant model de relații între țări cu orînduiri diferite, dar animate de țelul concordiei și al cooperării universale.

Am avut ocazia, în zilele petrecute pe pămîntul Iordaniei, să observăm pe viu raporturile de fertilă colaborare între țările noastre, poposind într-o dimineață la Zarka, străveche cetate circasiană, astăzi oraș cu 300 000 de locuitori, al doilea ca mărime al Iordaniei. Într-o zonă cu mari zăcăminte fosfatice, întinse și masive ca un lanț de munți, 1 500 de muncitori, ingineri și tehnicieni români, în colaborare cu cei ai locului, au edificat un complex petrochimic încă fără rival în această parte a lumii. Este vorba de extinderea rafinăriei Zarka, extindere care, practic, echivalează cu o nouă, modernă, impunătoare cetate industrială, grație căreia capacitatea de prelucrare a țițeiului (adus din Arabia Saudită prin mari conducte, la care, la fel, au lucrat muncitori și specialiști români) crește de la 1 milion la 2,5 milioane tone/an. Aici, la liziera deșertului, în luptă cu terenul stîncos, în care au trebuit săpate fundații pînă la 12 metri adîncime, pe un șantier al cărui perimetru trece de 13 kilometri, românii au adus, au montat, au pus și pun în mișcare instalațiile unui veritabil gigant al tehnicii, făurit de nu mai puțin de 180 de uzine și fabrici din țara noastră. Ei s-au făcut remarcați (cum ne spunea directorul de investiții al marii construcții, inginerul Burhan Abdul Hadi) „prin tehnică și capacitate tehnică", prin performanțele cu valoare de premieră ale colosului construit de ei și, deopotrivă, prin hărnicie, răspundere, calificare, instrucție, disciplină, prin ajutorul acordat localnicilor în descifrarea și stăpînirea tehnicii. I-am văzut la lucru pe români, alături de cei ai locului. Toți purtau aceleași salopete, toți își legaseră peste guri aceleași basmale împotriva vîntului încărcat cu praf roșu care bate dinspre deșert, toți, după lucru, frecventau aceleași magazine, restaurante, muzee sau cinematografe, cunoscîndu-se și apropiindu-se, prețuindu-și reciproc eforturile, ideile și cultura, descoperindu-și constante, puncte certe de referință, unul în sistemul de valori al celuilalt, coincidente în viziunea asupra lumii, a timpului, a necesității dezvoltării, cooperării și păcii.

Ne-am bucurat că am fost la Zarka, ne-am bucurat că am văzut aici o față a României și a românilor de care nu putem să fim decît mîndri. (Ne-am bucurat, în paranteză fie zis, și pentru faptul că România, aici, în Iordania, înseamnă infinit mai mult decît acele penibile jucării, urîte și proaste, numite, și mai penibil, „autocăței", pe care le-am văzut în vitrinele unor magazine din bazarul Ammanului... Dar este o altă poveste.)

Pe țărmul Mării Moarte, într-o dimineață cu cer radios și cu beduini ce treceau alene, solemn și decorativ, pe cămilele lor împodobite cu taftalele de argint, cu frîie și franjuri multicolore, un tînăr ofițer din poliția de frontieră, care ne însoțise la apa Iordanului, ne-a destăinuit că parcă ne-ar cunoaște de cînd lumea (ne cunoștea doar de niște ceasuri), ca și cum împreună am împărțit, de cînd lumea, aceeași pîine și același aer. Într-un fel le și împărțim, ca și cu oricare neam de pe această planetă, care din zi în zi e mai mică. Iar conștiința acestei fraternități de ambianță, de destin, de aspirații ne leagă inevitabil cu întreaga planetă. Dar cu un accent special, am adăuga, pentru oamenii unei lumi care, ca și a noastră, luptă să se dezvolte și luptă ca pe planetă să nu fie lupte, ci dezvoltare.

ILIE PURCARU ■

IPOSTAZELE VINULUI

Vinul este considerat aliment dacă aportul energetic nu depăşeşte 10—15 la sută din necesarul total de calorii al organismului, iar cantitatea respectivă este luată fracţionat. Pouchet considera vinul „al doilea aliment, alături de pîine". Brouardel aprecia vinul alături de alte alimente, ca foarte necesar, afirmînd: „utilitatea substanţelor albuminoide, acizilor, sărurilor organice şi a vinului, este incontestabilă". Vincent arăta că „vinul are calităţi stimulente de prim ordin, pe care nici un alt aliment nu le posedă în acelaşi măsură". Vinul exercită asupra întregului organism, ca şi asupra funcţiei digestive, o acţiune tonică reală. Pe bună dreptate Brunet, reluînd o formulă străveche, îl numeşte „laptele bătrînilor". Serianni a constatat că, în cazul cînd vinul este consumat în timpul meselor, alcoolul se asimilează mult mai repede şi mai complet. Aciditatea şi substanţele tanante din vin, deci îndeosebi vinul roşu, favorizează digestia proteinelor. Vinul „influenţează favorabil sistemul vago-simpatic şi sporeşte secreţiile digestive". Guyot apreciază vinul ca „băutura cea mai hrănitoare, cea mai preţioasă şi cea mai energetică".

Vinul deci conţine sub formă asimilabilă: alcool etilic, zaharuri, glicerină, acizi organici, tanin, esteri, aldehide, proteine, aminoacizi, vitamine, săruri minerale (potasiu, fier, calciu, sodiu etc). Un litru de vin echivalează caloric cu 1 litru lapte, sau 300 g pîine, 600 g carne, 5 ouă, 1 kg cartofi. Majoritatea energiei calorigene o produce alcoolul (1 g alcool etilic produce 7,5 calorii). Deşi alcoolul din vin nu este un aliment termogen, cum sînt grăsimile, carnea, pîinea etc., are totuşi acţiune pozitivă în metabolizarea proteinelor, glucidelor, lipidelor. De aici necesitatea alimentaţiei bogate în proteine şi grăsimi atunci cînd se consumă vin. Celelalte componente ale vinului contribuie cu mai puţine calorii şi anume: 1 g glicerină = 4,3 cal.; 1 g zahăr = 3,9 cal.; 1 g acid tartric = 1,7 cal.; 1 g acid lactic = 3,6 cal. etc.

Vitaminele, atît de necesare organismului, se găsesc în cele mai mari cantităţi în struguri, apoi în must şi mai puţin în vin, deoarece o parte din vitamine sînt consumate de drojdii în procesele din timpul fermentaţiei. Au fost identificate în vin: vitaminele C, P, B_1, B_2, B_{12}, PP. Vinul conţine şi acid pantotenic, cu rol activ în creşterea, alături de celelalte vitamine, mezoinozitol, cu efect hipotensiv şi lipotrop, urme de caroten (provitamina A), mici cantităţi de ergosterol, iar în seminţe de struguri, vitamina E. De asemenea, vinul conţine şi unele enzime, care contribuie direct la buna desfăşurare a metabolismelor.

După Petou, dacă se adaugă în doză mică raţiei zilnice, vinul este un fel de „limfă vegetală", un ser a cărui acţiune tonică este remarcabilă. Dacă nu ar fi existat ca băutură curentă, ar fi trebuit inventat ca agent terapeutic. Weissenbach considera că raţia moderată a unui vin de 11—12° este de 1 litru pentru un muncitor obişnuit şi 0,5 litri pentru un intelectual, însă raţia trebuie fracţionată şi luată exclusiv în timpul mesei.

Apa componentă a vinului nu este, din punct de vedere fiziologic, o apă obişnuită, ci o „apă activă", trecută de două ori prin fluxul vieţii vegetale: prima dată, în timpul verii, cînd este trecută prin plantă şi acumulată în bobul strugurelui, a doua oară în timpul fermentaţiei alcoolice, cînd are loc trecerea de la must la vin. Lusting afirma: „de treizeci de ani am făcut observaţii asupra mea şi am constatat că durata muncii intelectuale şi fizice este completată numai de cîte un păhărel de vin bun la fiecare masă; sănătatea nu poate fi completă la cei ce nu beau vin niciodată". Poudanson recomandă ca raţie zilnică pentru femei 0,5—0,6 l vin de 10°, de preferinţă roşu.

În afara valorii sale bioalimentare şi acţiunii fiziologice asupra organismului uman, vinul impresionează plăcut — chiar de la început — datorită aspectului său strălucitor, culorii sale vii, perlării fine în cazul vinurilor spumante, precum şi prin aroma suavă şi buchetul său delicat. Această multitudine de impresii produce, încă înainte de ingerare, o incitaţie psihică a secreţiei gastrointestinale. Astfel, vinul stimulează direct mucoasa gastrointestinală şi provoacă apetit. Deci vinul trebuie considerat un stimulent de prim ordin al apetitului şi cel mai frumos exemplu de reflex condiţionat.

* * *

În cazul cînd cantitatea de alcool introdusă în organism depăşeşte capacitatea coeficientului de etiloxidare, alcoolul impregnează organismul, fapt ce trebuie evitat. Aceasta, deoarece ficatul este organul electiv în metabolizarea alcoolului, transformîndu-l în acetil. Ulterior, acesta va intra în ciclul Krebs oxidîndu-se în final de CO_2 şi apă, cu acumulare de energie sub formă de A.T.P. Trebuie deci să existe o deplină concordanţă între aceste două faze metabolice, ele avînd ca factor comun pe N.A.D. Prin urmare, excesul de acetil format în prima fază nu poate fi ars, iar ficatul îl va transforma în acizi graşi, colesterol şi lipide. Apariţia steatozei indică prima etapă în evoluţia către ciroză, cu apariţia „hidropiziei", ceea ce adevereşte zicala populară „cine a băut vin moare în apă". Consumul de vin este de asemenea contraindicat în boala ulceroasă, în gastrita hiperacidă şi în ciroza hepatică, în unele boli ale sistemului nervos — astenii grave — în litiază şi hipertensiune.

În concluzie, se poate afirma că vinul se situează la o răscruce biologică, definită de grecii antici prin cei trei termeni: medicament, aliment, toxic.

Dr. Ing. ION PUŞCA

MORI DIN TULCEA. Mori ale Tulcei, încă vii, încă tefere, deşi izvoarele vieţii lor au secat de mult... Ele, de mult, nu mai torc vîntul, rostul lor, cîndva atît de strîns legat de viaţă, de nevoile ei, s-a perimat. Dar ele s-au salvat păstrîndu-se aici, la Muzeul Satului, alături de nenumăratele construcţii şi obiecte care, scoase din uz, îşi vădesc azi, mai mult ca oricînd, minunatul lor rost decorativ, purtînd blazonul unui spirit ales şi mîndru, blazonul unor artişti care compun, de fapt, un popor.

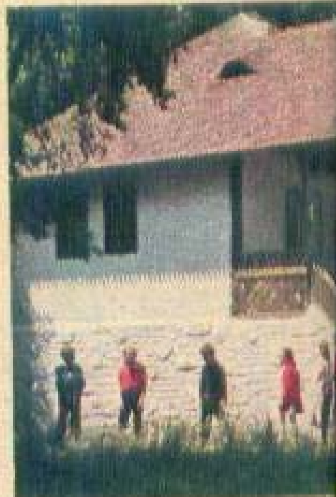
SATUL — DIN INIMA BUCUREŞTILOR

STRAJA. Pornim de sus, din Nord, din creștetul vechii țări, din Bucovina cea mîndră, din Bucovina cea dulce... Casa din Straja Rădăuților, construită în 1760, din trunchi de stejar bătrîn, ce va fi fost tînăr pe vremea descălecatelor, este unul din acele edificii țărănești, veritabile „cetăți ale lemnului", al căror tipar stilistic cuprindea, cîndva, toată țara, impunînd prin simplitate și robustețe, prin concepția funcțională și concepția sa artistică.

MASTACAN. Muzeul Satului, acest sanctuar de civilizație și de artă, e ca o oază suspendată dincolo de timp, de mișcare, ca un loc în care timpul, mișcarea par a rămîne în prag, precum în pragul acestei case din Mastacanul Neamțului, ridicată în veacul trecut, dar în picioare și teafără pînă azi, uimindu-ne cu proporțiile-i zvelte, cu puritatea canonului arhitectonic, cu modestia materialului îmbinat în forme ce își mențin și azi prospețimea prin rafinată sobrietate a întregului. Sîntem în casa unui neam primitor și cald.

VOITINEL. Aici, la Voitinel, în aceeași Suceavă grea de istorie și legendă, sîntem, la fel, într-o incintă a civilizației lemnului, prelucrat de meșterii locului cu un infailibil simț al proporțiilor, cu o știință adîncă a vibrării nuanțelor, cu frenezie decorativă, și, peste toate, cu o intimă cunoaștere a materialului, a vieții secrete care palpită în fibra lui, și pe care meșterul o descoperă, revelînd-o prin fapt de artă. Sîntem în zona pajiștilor împovărate de floare, într-un ținut al policromiilor și miresmelor, cu care meșterul din veacul al XVIII-lea și-a împodobit, deopotrivă, și straiul trupului, și straiul casei, tratate ca niște grădini sau ca niște pajiști.

E prezentă aici, pe malul Herăstrăului, toată țara cea veche de plugari și păstori. E prezentă, observa cineva, toată țara cea veche în mișcarea ei milenară, în brazdele pe care le-au tras transhumanțele din Carpați la mare — aceste punți măiestre care au dat neamului nostru unitatea de teritoriu și spirit. E o idee care crește de la primul stîlp bătut în munții de miazănoapte, de la prispa înaltă a casei de Gorj sau Argeș, pînă la acoperișul casei de cîmpie care repetă, în relieful său, amintirea muntelui de la obîrșie, dînd întregului unitatea de armonioasă ființă, de casă unică a unui întreg popor.

București, Muzeul Satului... Un sat în inima unei capitale, un loc care, încercuit de tumultul și trepidația lumii moderne, de marile și febrilele ei prefaceri, rămîne același, rămîne el însuși. Timpul trece peste acest sat-muzeu fără să-l vatăme el, acest sat simbolic al nostru, rămînînd (trebuind să rămînă astfel) teafăr prin anotimpuri, ani, evuri și epoci, asemeni satului românesc, asemeni istoriei lui milenare. Timpul, totuși, nu stă pe loc, el se grăbește, el s-a grăbit de fapt dintotdeauna, el modifică, azi mai mult ca oricînd, priveliști ce par, sau cel puțin așa ne-au părut cîndva, zidite pentru vecie între fruntariile lor geografice, istorice și spirituale. Dar, iată, printr-un nobil act de cultură, acest sat al strămoșilor, acest leagăn al ființei și dăinuirii noastre, acest loc în care s-a născut veșnicia, rămîne veșnic, salvat de sub ireparabila goană a timpului, cu toate valorile și comorile, cu toate limpezimile și enigmele, cu toate măiestrele forme ale unei străvechi și originale civilizații sublimate în fapt de artă. Cui să-i mulțumim pentru asta? Lui Alexandru Odobescu, ctitorul de gînd al muzeului? Tinerilor sociologi români conduși de Dimitrie Gusti care, cu 44 de ani în urmă, au împlinit acest gînd, certificînd la modul

...ținei, în aceeași Suceavă
...intem, la fel, într-o incintă
...lucrat de meșterii locului
...proporțiilor, cu o știință
...r, cu frenezie decorativă,
...ă cunoaștere a materia-
... palpită în fibra lui, și pe
..., revelind-o prin fapt de
...iilor împovărate de floare,
...or și miresmelor, cu care
...XVIII-lea, și-a împodobit,
...ului, și straiul casei, tra-
...ca niște pajiști.

NEREJU MIC. Supuse unor ample, atente și migăloase restaurări, avîndu-i ca meșteri pe înșiși meșterii locurilor, deținători ai secretelor constructive transmise prin generații, aceste case-podoabe, precum această casă păstorească din Nereju Mic, aflătoare în Țara Vrancei, ies azi, ignorînd presiunile timpilor succesivi, la zi, ca un amestec al străvechimii, al dăinuirii, al puterii și harului ființei noastre. Sîntem într-un ținut în care istoria a însemnat, prin veacuri strălungi, frămîntare, asprime și sînge, dar sîntem, iată, în țara aceluiași neam primitor și cald, senin la cuget, iubind viața, iubindu-și semenii. Cei ce trecea prin fața acestei case găsea, în micuța colivie de lemn din dosul gardului, la depărtarea doar a unei mîini întinse, un codru de pîine, o fărîmă fierbinte de omenie, dăruită fără alt preț decît cel al mulțumirii rostite în gînd...

CEAURU. Și iată-ne, urmînd aceeași împărătească întindere a colinelor subcarpatice, bătînd la poarta casei lui Antonie Mogoș din Ceaurul Gorjului, durată cu mai bine de un veac în urmă. Durată de el, de un singur om, de acel Antonie Mogoș care, cu barda și fierăstrăul, a doborît stejarii cei falnici, i-a cioplit și i-a fățuit, i-a făcut bîrne, cosoroabe și bîrne, i-a făcut tălpi și bulumaci. A încheiat casa ca pe-o corabie, apoi a prins a-i migăli, cu răbdare de cariu, podoabele care fac din ea cea mai mîndră dintre mîndrele case ale Gorjului. Nu e amnar de ușă sau par de gard neîucrat, nu e detaliu constructiv care să nu poarte pecetea artei. Și cînd a isprăvit această casă de artă, meșterul a datat-o și a semnat-o — „Antonie Mogoș, 1875" — cu acel orgoliu al creatorului care, cunoscînd actul personal al creației, îl face vădit.

TRĂISTENI. Coborînd, în Trăistenii Prahovei, piatra și lemnul au devenit parcă aeriene, parcă sînt decantate din văzduh, nu din tumultul teiurie al lutului. Fraza gîndirii meșterilor-artiști se înalță în elanuri dulci, coboară, piuit, grațios, se înalță iar, într-un urcuș și un coboriș reluate ritmic, ca o unduire de plai.

CHIOJDUL MIC. Veșnicia s-a născut la sat, spunea Blaga, și aici, în acest sat-muzeu al românilor, simți, cu adevărat, cum se naște, simți că nașterea ei ți-ar scăpa, s-ar pierde, dacă n-ai celebra-o printr-o clipă de reculegere în fața unor monumente de temeinicie și har cum este această casă din Chiojdul Mic, ținutul Buzăului, străvechi sălaș de moșneni, răsărită în inima secolului al XVIII-lea, dar încă atît de teafără și de vie încît, îți spui, stăpînul e încă pe-aproape, acuși-acuși o să se ivească în cerdacul înalt, vorbindu-le stră-strănepoților despre cum se făceau casele în epoca Mioriței. Modele vii, surse de inspirație pentru arhitecții zilei de azi și de mîine, chemînd la opere constructive care să le lege cît mai intim, mai structural, cu valorile noastre perene, cu țărîna ce le-a iscat.

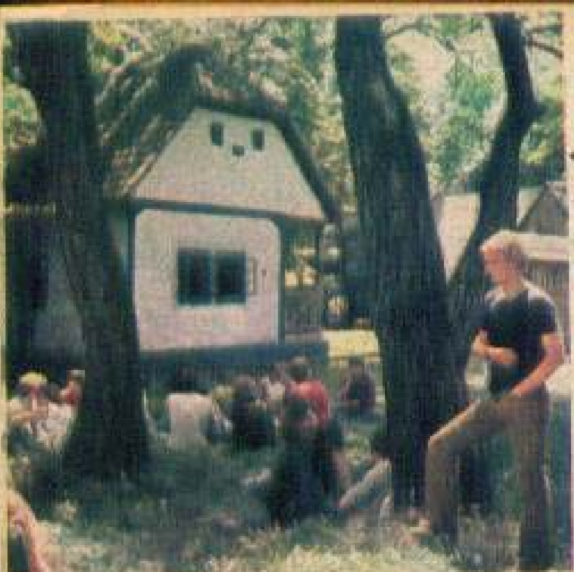
... anotimpuri, ani, evuri și
...ului românesc, asemeni is-
... Timpul, totuși, nu stă pe
... el s-a grăbit de fapt din-
...tică, azi mai mult ca ori-
... par, sau cel puțin așa
..., zidite pentru vecie între
...grafice, istorice și spiritua-
...r-un nobil act de cultură,
...oșilor, acest leagăn al ffin-
...astre, acest loc în care s-a
...mine veșnic, salvat de sub
... a timpului, cu toate valu-
... toate limpezimile și enig-
...estrele forme ale unei stră-
... civilizații sublimate în fapt
...mulțumim pentru asta? Lui
...scu, ctitorul de gînd al mu-
... sociologi români conduși
... care, cu 44 de ani în urmă,
...gînd, certificînd la modul

major existența școlii sociologice de la București prin crearea acestui impresionant — și unic în lume, în epocă — monument de etnografie și istorie socială? Marelui etnograf, profesorului Gheorghe Focșa, omului care, aflat aici de prin anii '38 și pînă mai ieri, director al așezămîntului timp de mai bine de trei decenii, s-a zbătut zi și noapte, luptînd cu indiferența unora și cu reaua voință a altora (a celor jigniți de „țărănismul" din centrul urbei, jigniți de fapt de originea noastră), ca să salveze, să păstreze și să sporească în strălucire această zestre?

O zestre care, zice Gheorghe Focșa, este cea mai de preț a ființei noastre, este certificatul ei major, este suprema-i atestare de noblețe, la fel de importantă — dacă nu și mai importantă, crede profesorul, și noi îi dăm dreptate în absolut — decît Columna lui Traian, Columna însemnînd pentru noi obîrșia, Muzeul Satului însemnînd dăinuirea.

Adică actul nostru existențial, adică istoria noastră, nu numai străveche, dar și continuă, nu numai continuă, dar și mare, tulburător de mare și de frumoasă, închegînd — prin operele cringurilor de meșteri-țărani coborîte prin veac din toate zările țării — o civilizație care, gîndindu-te cînd și cum a fost construită, sub ce apăsări de vremuri de foc și risipă, face să ți se taie răsuflarea. Ele, aceste opere, prin exemplarele lor cele mai grandioase, se află astăzi aici, în acest sat-muzeu, în acest sat-templu al românilor.

Am spus sat-templu fiindcă intrînd aici, sub grelele bolți de umbră ale bătrînelor ulițe, am intrat totdeauna împins de un tainic resort, subtil ca și acela al unei evlavii, imperativ ca și acela al unei iubiri, simțind cum inima zvîcnește mai rar („ca și cum nu ți-ar bate în piept / ci adînc în pămînt undeva"), simțind, cu adevărat, trecerea veșniciei, simțind că marile sărbători ale trecerii ei îmi

◀ CIMPANII DE SUS. In Bihor, la Cimpanii de Sus, in ţara de neguri din apus şi din miazănoapte, acolo unde, mai mult ca oricind, ne-am fi aşteptat să intilnim geometrismul sever şi rece, descoperim, iată, o poezie caldă, senină ca şi albastrul serafic al cerurilor din răsărit sau din miazăzi. Descoperim o valenţă răsăriteană şi sudică, o valenţă fierbinte a sufletului nostru exprimat prin faptul de artă. Ne aflăm, prin culoare, dar şi prin linie, intr-un suav Voroneţ, transplantat din lumina vie a răsăritului şi refăcut la o altă scară sub munţii cei neguroşi din miazănoapte şi din apus.

▲ ŞANŢ. Casa din Şanţ, străvechiul sat de grăniceri al Năsăudului, este, şi ea, o intreagă istorie, deşi ctitorii ei n-au avut, spune cronica, pergamente, nici documente cu peceţi. Dar in credinţe, obiceiuri, in strai şi in limbă, in insăşi această casă a lor care in plină impărăţie austro-ungară işi păstra prispa, işi păstra croiul, işi păstra aerul traco-getic, supravieţuiesc insemne ale vechimii ce-i leagă pe ei, pe ctitorii casei din veacul al XVIII-lea, cu dacii liberi ai munţilor.

◀ MOIŞENI. Casa din această imagine — atit cit se vede din ea — e o casă transilvăneană dintre cele mai vechi, ridicată la 1780, şi una dintre cele mai mindre, veghind chiar la intrarea muzeului, a marelui nostru sat, ca un simbol major al lui. E casa din Moişenii Oaşului, casa acelui faimos Moiş Vasil al lui Ion Cobuţ, nume cu genealogie de cronică, casă durată spune cronica ei, din nu mai puţin de 30 de tone de stejar. Masivitate şi graţie, rigoare şi fantezie, combinaţii de elemente care vorbesc, din nou şi din nou, despre tainica ştiinţă, ţinind de specificul gindirii şi al sensibilităţii noastre.

scapă, că sint ratate definitiv dacă nu le celebrez printr-un popas de reculegere in faţa pereţilor prea grei de geniu ai casei de artă a satului românesc. Trece iarna şi n-am văzut, sub zăpadă, casa moţului din Sălciua, cu acoperişu-i ţurcan tras adinc peste fruntea albiiă, vine primăvară şi nu m-am dus la casa lui Mogoş din Ceaurul Gorjului, veche de mai bine de-un veac dar atit de falnică şi de vie că lemnul ei, iţi spui, acuşi o să scoată muguri, e vară şi nu m-am pierdut in rariştea viselor colorate ale caselor de cimpie, cu imprejmuirile de răchită impletite asemenea unor broderii, urmind riurile de pe ii şi fote, cu stufui acoperişului clădit artistic, legind intregul in imaginea holdei, e toamnă şi mă cheamă intreg acest sat peste care, iată, cad frunzele, nemaipomenit cum cad frunzele, cit de feeric, de liliai, peste casele vechi, peste fintini, peste troiţe, peste uliţe... Ce ne-am face fără toate acestea ?

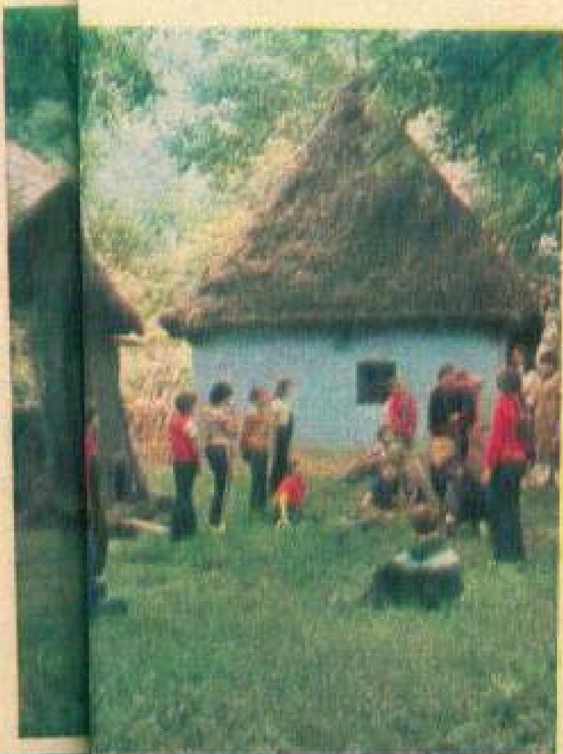
Cunoşti o ţară, un popor, pornind de la peisaje, de la oameni sau de la operele făurite de ei. Comunităţile umane sint inconfundabile prin modul in care folosesc natura, deci prin felul in care lucrează asupra peisajului, ca şi prin felul in care işi gindesc propria natură, natura intimă, in operele de artă. Casa, cu tot ce-i al ei, cu tot ce arată şi cu tot ce conţine ea, e, din acest punct de vedere, una din cele mai revelante, mai expresive opere, ca sinteză a raporturilor omului cu natura, cu lumea din jur şi cu el insuşi. Contemplind casele transplantate aici, la Muzeul Satului, din principalele zone etnografice ale ţării, cercetindu-le arhitectura, podoabele, inventarul domestic, uneltele, instalaţiile şi anexele gospodăreşti, cu intreaga lor ambianţă, realizezi, mai pregnant ca oriunde, că valoarea acestor opere depăşeşte, cum e şi

DRĂGUȘ. La Drăguș, sub Munții Făgărașului, unde, ca și la Șanțul Năsăudului, echipele de cercetări monografice conduse de Dimitrie Gusti au făcut temeinice studii, multe din casele locului sînt, și astăzi, ca și aceasta, fiecare din ele, în cartea satului, fiind o majusculă arhitectonică.

TILIȘCA. Astfel de case nu mai sînt de mult în Tilișca Sibiului. Marele și infloritorul centru al Mărginimii este astăzi un sat modern, iar cel ce vrea să-i reconstituie matricea, să reconstituie Tilișca arhaică, trebuie să pășească aici, în Muzeul Satului, între bîrnele acestei căsuțe clădite, pare-se, pe la 1847.

DUMITRA. O casă micuță, o casă-ghioc sau o casă-chivot de artă: casa ciobanului din Dumitra, ținutul Albei. E micuță, gingașă, grațioasă, sfielnică, e, cu tot ce adăpostește ea, o imagine care cetluiește, densă ca și un fruct, tot miezul de artă a acestui neam singuratic al culmilor. E un fruct modest, un fruct de pădure, închid un miez pe care omul, prin generații, l-a meditat, l-a trudit, pînă cînd sîmburele acestui dar de har și mireasmă a căpătat circumvoluțiuni, ca și creierul unui ins de geniu.

CÎMPU LUI NEAG. Ne cheamă acum, peste alte șiruri de înălțimi sau de prispe, în aceeași cetate-cunună a neamului care e Transilvania, casa ciobanului din Cîmpu lui Neag. E o fortăreață, pusă pe temelie de bolovani, ca și Sarmizegetusa, și, semnificativ, amîndouă se află în aceeași zonă etnografică a Hunedoarei. Acolo, lîngă Sarmizegetusa, s-a descoperit o stîncă dacică. Aici, la Cîmpu lui Neag, casa și stîna par ca sînt una.

firesc, decorativul, că ele, aceste case ale românilor, pot dubla în chip inedit emblematica națională, exprimînd fericit o geografie, o istorie și un spirit.

Sînt aici, pe malul Herăstrăului, peste 300 de monumente arhitectonice și alte obiective în aer liber, care înglobează în inventarele lor peste 30 000 de obiecte de toate categoriile, compunînd cea mai mare expoziție etnografică națională deschisă publicului și unul dintre cele mai mari, mai interesante și mai originale așezăminte de acest fel din întreaga lume. Cui să-i mulțumim pentru toate acestea?... Un așezămînt pe care anii din urmă, ani de nouă și superioară afirmare a mîndriei noastre istorice, l-au îmbogățit mereu, așezînd în chenarul de aur al filei sale cele mai nobile, mai reprezentative documente ale civilizației și culturii neamului, acele majuscule arhitectonice ale cărții noastre de căpătîi, în care ne citim, prin secole, ființa, în care ne rezemăm, în care ne regăsim.

Ni se deschide, pătrunzînd aici, o poartă, o poartă a străvechimii, o poartă a trudei și o poartă a artei, grea ca pămîntul, adîncă, ametitor de adîncă, deschisă spre străfunduri de timp ca și o fîntînă, primitoare ca și o poartă de țară. E o poartă prin care pășim cu sentimentul redescoperirii unui adînc al nostru, cu surpriza reîntîlnirii unei țări scufundate, pe care, iată, timpul de azi o întoarce spre noi, smulgînd-o neființei, așezînd-o aievea în lumină, punînd-o în centrul de foc al cugetului.

Dar să pășim înăuntru, simțind cum inima ne zvîcnește mai rar, ca și cum nu ne-ar bate în piept ci adînc în pămînt undeva...

ILIE PURCARU
Fotografii de
ELENA GHERA